

6/2017

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
JUNIJ – ROŽNIK

SlovArms

Lovska trgovina SlovArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

Tel.: 05 620 2208, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00

E-mail: info@slovarms.si

SWAROVSKI OPTIK

Blaser

SAUER

ZEISS

DOCTER

STRASSER

ISSC

STEYR MANNLICHER

Verney-Carron

TIKKA

Vixen

REX zero1

ENDURANCE 30 2.5-10X50

PULSAR

ŠIROK IZBOR NOČNE OPTIKE IN TERMORIZIJE

ARMASIGHT

HAENEL

MERKEL

MAUSER

STEYR

Blaser

Prodaja vrhunskih izdelkov

- Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta ...
- Puške: Merkel, Haenel, Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, CZ, Heym ...
- Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB ...
- Oblačila: Chevalier, Pinewood, X Jagd, Jagdhund

Opravljam vsa puškarska dela

Puškarnstvo Špendal d.o.o.

Gramozna pot 9

1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307

email: puskarstvo@iol.net

www.guns-spendal.si

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena

LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33cm • teža: 980g • neoprenska torbica

CENA: **291,00 €**

Beluga d.o.o. • Ljubljana

Naročila in informacije na 01/ 25 10 880 ali 041/ 72 60 11.

STEYR MANNLICHER, RWA, Sabatti, Beretta, YILDIZ, ALFA, RUGER

TRAP SPZ M brez ejektorjev 12/76

YILDIZ SILAH SANAYI CENA: 659,00 €

HLAČE 22118 87,00 NOVA CENA: 74,63 €

JAKNA 91132 424,99 NOVA CENA: 106,16 €

KAPA IZ FLISA Z NAUŠNIKI 65,00 € NOVA CENA: 9,75 €

PEČKA ZA NA PREŽO 86,42 € NOVA CENA: 77,78 €

MATERIAL: ZELO MEHEK NESLUŠEN IZ MIKROVLAKEN - VODOODPOREN IN ZRAČEN

MEDO Šport TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

MEDOŠPORT GROSUPLE, Cesta Taneta Kraja 2, 1290 GROSUPLE, tel. 01/ 787 37 00, fax 01/ 787 37 02 e-mail: medosport@bri.si

MEDOŠPORT ČRNOMELJ, Ulica na Utrdbah 24, 8340 ČRNOMELJ, tel.: 07/ 306 24 70 e-mail: medosport@bri.si

www.medo-sport.si

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik C., št. 6

junij – rožnik

Lovca je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o.,
Maribor
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Arpad Köves

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Leo Fabiani, Boštjan Pokorny

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovca izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 23.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1–2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovca
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovca@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d. d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: J. Papež

IZ VSEBINE:

B. Pokorny:	Duha nestrpnosti spravimo nazaj v steklenico!	300
IZ DNEVNEGA TISKA		302
MNENJA IN PREDLOGI		304
G. Šuler:	Odprito pismo mag. Dejanu Židanu – ministru, pristojnemu za lovstvo	304
Strokovno- znanstveni svet		
LZS in avtorji		
prispevkov:	Stanje in upravljanje populacij divjadi	307
M. Hafner:	Divji prašič na Gorenjskem – 70 let upravljanja	311
A. Bren:	Piki in ugrizi žuželk	315
M. Toš:	Poznala in obvladala je vse vladarske strasti – razen lova	317
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska ...	318
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		319
A. Vončina:	In ko ti bom spridil tretjo dušo, boš popustil!	319
LOVSKA ORGANIZACIJA		322
J. Kovačič Siuka:	Jubilejni, deseti Mednarodni sejem lovstva in ribištva	322
F. Rotar:	Sejem Lov 2017: Zagledani v naravo	323
M. Gselman:	Državno in mednarodno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja	324
F. Rotar:	Lovska in ribiška kulinarika na sejmu Lov	325
F. Rotar:	Obvestilo o 140-letnici lovstva na območju Vrhnik	326
M. Toš:	Kjer je volja, je tudi pot!	326
J. Škrli:	V Snežniku razstava trofej odvzema 2016	327
I. Kuljaj:	Gradimo Trdinov hram pod Gorjanci	328
J. Škrli:	Novosti o pripravah projekta o divjem petelinu	328
K. Kovačec:	Volilni občni zbor ZLD Ptuj - Ormož	329
J. Skobir:	LGB Slovenj Gradec je postavil lovsko razstavo	330
B. Avbar:	Znanje je moč	331
F. Šmigoc:	70 let LD Leskovec v Halozah	332
P. Zupančič:	70 let LD Jesenice	333
A. Kušter:	70 let LD Loče in razvitje novega prapora	333
B. Casagrande:	70 let LD Zagorje ob Savi	334
N. Belčič:	70 let LD Gradišče - Košana	335
Z. Zupan:	70 let LD Podgorje pri Slovenj Gradcu	336
S. Gomboc:	70 let LD Rankovci in razvitje novega praporja	337
MLADI IN LOVSTVO		338
M. Vučič:	Kako je moj sin Damjan videl moj prvi lov pred dvaindvajsetimi leti	338
J. Krivec:	Presenečenje za cici planince	338
JUBILANTI		339
LOVSKI OPRTNIK		340
J. Škrli:	Klub prijateljev lova iz Celovca obiskal Center za vzgojo divjega petelina v Prezidu	340
O. Bakal:	Sokolarji so dobili svojo koračnico	341
E. Krašna:	Nanos – Kraljeva gora	343
S. Sušnik:	Mešani gonič	345
B. Ačko:	Začetek del v LD Slovenska Bistrica	345
F. Klajne:	Zlati lisjak	345
A. Vrezec:	Dinarski divji petelin	346
V SPOMIN		346
LOVSKA KINOLOGIJA		348
F. Svetec:	Plati zvona ne bijemo po točli!	348
S. Ferencič:	Preizkušnja zanesljivosti prinašanja izgubljenega 2017	348
B. L.:	Jožetu v slovo	349
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	349

SLIKA NA NASLOVNICI:

Kuna zlatica – *Martes martes*

Foto: M. Richter

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17. 9. 2004
in št. 81/14. 11. 2014

Srna

srnjak, lanšček:
1. 5.–31. 10.
srna, mladici obeh spolov:
1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanšček:

1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanšček:

1. 7.–31. 1.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1.–31. 12.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Sakal*

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pišmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvze-
mu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus*
arctos) in volka (*Canis lupus*) iz narave

* Po monitoringu

Duha nestrpnosti spravimo nazaj v steklenico!

Začetek devetdesetih let prejšnjega stoletja. Velike spremembe se dogajajo v naši družbi – tudi na področju lovstva. Medtem ko država in Slovenci kot narod začena(mo) živeti in uživati samostojnost ter neodvisnost, jo slovenski lovci in lovska organizacija izgubijo. Čeprav je od tedaj minilo že skoraj 25 let, je za razumevanje trenutnih razmer, ki po nepotrebnem pretresajo celoten, sicer zelo dobro zastavljen in organiziran sistem upravljanja z divjadjo pri nas, nujen skok v zgodovino. Brez njenega poznavanja namreč ne moremo razumeti sedanjosti in ne predvidevati prihodnosti; smo torej slepi, neuki in lahko vlečemo nesmiselne, napačne, da, tudi neumne poteze. Žal se ravnokar to dogaja, zato se moramo mnogi za ohranitev doseženih strokovnih norm na področju odgovornega, trajnostnega upravljanja populacij divjadi – pa tudi za ohranitev ugleda in integritete domače stroke – ukvarjati s saniranjem škode, ki jo s špekulativnimi izjavami in nenenjem nestrpnosti do (parkljaste) divjadi in lovcev povzročajo posamezniki. Posamezniki, ki se imajo za kompetentne strokovnjake – tudi za področje lovstva, ekologije divjadi in upravljanja populacij, čeprav s tega področja nimajo ene same strokovne ali celo znanstvene reference!? Ki imajo okrog sebe, morda celo pod svojim okriljem, strokovnjake z znanjem, dolgoletnimi izkušnjami, mnogimi referencami in ugledom v domači ter mednarodni strokovno-znanstveni sferi – le prislunčiti jim je treba!? Ki ne želijo enakovredno komunicirati z vsemi partnerji v lovskoupravljalškem procesu, upoštevati njihovih argumentov, verjeti mnogim sistematično zbranim podatkom!? Ki bi morali prvi skrbeti za ugled stroke, katerega je mogoče doseči le z odgovornim nastopanjem in z utemeljenimi argumenti, seveda pa tudi z absolutnim spoštovanjem veljavne pravne ureditve, nikakor pa ne z iskanjem zasilnih obvozov! Ki ne razumejo, da ni v njihovi pristojnosti in tudi nimajo nobenih kompetenc ter pravice presojeti akademske integritete (ali morda celo politične usmeritve) kogarkoli, se vtikati v odločitve in aktivnosti različnih nevladnih organizacij ali celo javno pretiti, kaj in kako v prihodnje!? Mnogo bolje in lažje za vse bi bilo, če proces upravljanja z divjadjo in vsi partnerji v njem v zadnjih mesecih ne bi bili tako obremenjeni s številnimi nesmisli in bi lahko strokovnjaki, med njimi tudi »lovska akademska bratovščina« (sem zelo ponosen, da obstaja, pa tudi, da nastaja tovrstna »sestrščina«), opravljali svoje osnovno poslanstvo: proučevati in raziskovati divjad, znotrajvrstne in medvrstne odnose, seveda tudi vplive vrst na okolje in vice versa, pridobivati dragocene podatke ter informacije, ki lahko bistveno prispevajo k boljšemu upravljanju populacij divjadi v prihodnje, seveda tudi k iskanju nujnih kompromisov. Mnogo lažje in bolje bi bilo za vse nas: lastnike zemljišč, naravovarstvenike in okoljevarstvenike, lovce, gozdarje in vse ostale uporabnike prostora. In kar je najpomembnejše – bolje za divjad, ostale vrste prostoživečih živali, njihovo okolje, celoten ekosistem, gozd. A žal je duh nestrpnosti ušel iz steklenice, zato ga je treba nekako uloviti in ukrotiti...

Vrnimo se torej za hip v zgodovino: celoten lovskoupravljalški proces, pravzaprav smo mu tedaj rekli »varstvo, gojitev in lov divjadi«, je bil do leta 1993 in sprejetega Zakona o gozdovih povsem v domeni lovske organizacije. Takrat je najbolj zlahten in odgovoren del upravljanja, tj. načrtovanje, ki zame pomeni poglobljeno analizo stanja z obdelavo podatkov izjemne vrednosti

(le-te v veliki meri zagotavljajo prav slovenski lovci), postavljanje smiselnih in prilagodljivih upravljalških ciljev ter iskanje najbolj primernih poti za dosego teh ciljev, prevzela nova institucija – Zavod za gozdove Slovenije (ZGS). Kot mlad gozdar sem bil tedaj tega izjemno vesel, saj sem to razumel kot veliko priznanje stroki, pa tudi priložnost, da bomo lahko s populacijami v prihodnje upravljali še bolje, jih obravnavali kot sestavni del ekosistema, upoštevali tudi njihove pomembne ekosistemске vloge in storitve, ki jih nudijo (še zlasti za gozd). Veste, spoštovani bralci, skoraj sleherni gozdar v Sloveniji ima v možgane vsajeno misel, ki se iz naših ust sliši v skoraj vseh javnih nastopih: »Gozd je ekosistem, v katerem predstavljata rastlinska in živalska komponenta nedeljivo celoto. Gozd niso le drevesa, ni lesna njiva, je mnogo več in zagotavlja mnoge funkcije«. Tedaj sem verjel, da to ni le mantra, ki jo znamo na pamet, temveč da pomen te misli razumemo tudi v praksi. Še zlasti, ker je divjad vendarle državna lastnina, zato mora biti načrtovanje upravljanja z njo prepuščeno neodvisni strokovni instituciji z ustreznim znanjem, ki bo znala gozdni ekosistem razumeti in obravnavati celovito (holistično). Mnogi lovci pa so izgubo načrtovanja videli drugače; upravljanje z divjadjo v Sloveniji je bilo namreč že tedaj v evropskem prostoru prepoznano kot zgledno, zelo napredno, trajnostno in družbeno odgovorno. Zato so mnogi slovenski lovci spremembo na področju načrtovanja razumeli kot veliko nezaupnico, s katero se dolgo niso mogli sprijazniti. Še zlasti ne, ker so se načrti odvezema/odstrela velike (parkljaste) divjadi začeli povečevati, pri čemer so bile argumentacije slabo premišljene, niso bile podprte z ustreznimi podatki, v predvidenem procesu usklajevanja se mnenj upravljavcev lovišč mnogokrat ni upoštevalo. Saj veste, tako po domače: lovci predlagamo odvzem npr. 300 osebkov neke vrste, ZGS predlaga 400, končen »kompromis« pa je, po »korektnem usklajevanju« in kasnejši odločitvi območnega Sveta ZGS – 450 osebkov! In čeprav so zapisane številke zgolj ilustrativne, je »usklajevanje« marsikje potekalo nekako tako. Seveda je to prožilo revolt lovcev, ki je bil še spodbujen z drugimi zgodnjimi poporodnimi težavami. Le-te so izhajale iz tega, da mnogi (čez noč usposobljeni) načrtovalci niso imeli zadostnih znanj o divjadi, njihovih značilnostih, kaj šele o ekologiji populacij. Čeprav ne povsod, smo vendarle lahko tedaj slišali in prebrali, tudi v načrtih, strokovne nesmisle, ki pa vendarle niso bili posledica destruktivnega delovanja, temveč pomanjkljivega znanja. Posledica je bila, da nujnega zaupanja in medsebojnega spoštovanja med lovci in načrtovalci ni bilo. Takšni so bili začetki ...

A se je v naslednjih letih marsikaj spremenilo: načrtovalci so svoje znanje prek permanentnega usposabljanja in izobraževanja bistveno nadgradili, pri čemer so pogosto pomagali domači raziskovalci divjadi; razvili so komunikacijske spretnosti in kmalu razumeli, da s(m)o lovci zelo pomemben partner v celotnem lovskoupravljalškem procesu, nikakor pa ne zgolj »izvajalci« (sic!) zapisov iz njihovih dokumentov; razvili in nadgradili smo edinstvene podatkovne baze in komunikacijske poti, ki so omogočile takojšnjo uporabo zbranih podatkov v načrtovalškem procesu; mnoge odločitve smo premislili skupaj, pri čemer so načrtovalci skušali iskati ustrezne kompromise med marsikdaj povsem nasprotnojučimi si željami, npr. lastnikov zemljišč in

naravovarstvenih organizacij; skupaj smo sodelovali na več raziskovalnih in izvedbenih projektih ter organizirali številne mednarodne strokovne in znanstvene dogodke. Slednji, pri katerih sta enakovredno vlogo pogosto imela Lovska zveza Slovenije (LZS) in ZGS, so predstavljali eno najpomembnejših osi izgradnje medsebojnega zaupanja; pravzaprav smo jih v skupni soorganizaciji izvedli predvsem zaradi slednjega. Vse navedeno je v zadnjih dvajsetih letih, navkljub zelo slabi popotnici, zgradilo potrebno medsebojno zaupanje in spoštovanje, ki je (bilo) še zlasti močno na lokalnem/območnem nivoju: tam, kjer edino lahko poteka strokovno podprto in ne politično obremenjeno načrtovanje. Čeprav se seveda marsikdaj nismo v celoti strinjali, je bilo vedno mogoče najti kompromise, ki so omogočali smotrno upravljanje populacij. Vse do začetka leta 2017, ko smo lahko ponovno spoznali, kako hitro in enostavno je porušiti mostove, ki smo jih prej gradili vrsto let. Zaradi nepremišljenega delovanja posameznikov, ne institucij, ki je povzročilo, da je duh nestrpnosti spet ušel iz steklenice...

Ta duh se je nato širil kot požar, predvsem zaradi zelo »premišljenih« izjav, ki smo jih lahko aprila 2017 brali v slovenskih medijih, npr. o jelenu: »ko pride, je tako, kot bi tank spustil v trgovino s porcelanom«; o kapitalcih: »en kapitalni jelen zbere 20, 30 samic, jih oplodi, potem pa kapitalni, elitni ali vplivni lovec, kakorkoli ga imenujemo, pride in tega jelena dobi«; o okusu volkov: »najbrž je zanj (volka) bolj okusna srna kot ovca«; o sosedih: »v Avstriji jih pobijejo (volkove); uradno jih ne bi smeli, ampak jih, nakar jih zakopljejo in za nagrado dobijo kapitalnega jelena«. Tudi sedaj že skoraj ponarodela izjava o uničujočem vplivu bukovega kozlička (le-ta je naravovarstveno zelo pomembna, zavarovana vrsta hrošča, ki se prehranjuje z odmrlim lesom!) na bukove sestoje čez nekaj desetletij je bila med njimi. Seveda si lahko vsak bralec ustvari svoje mnenje; so pa te izjave same po sebi pravzaprav zabavne in ogrožajo zgolj strokovno integriteto posameznika, nikakor ne sistema. Precej bolj zoprne in nevarne pa so z ničemer podprte izjave, ki (lahko) spodbujajo sovraštvo do divjadi (jelenjadi), morda celo do lovcev. Izjave, ki so iz steklenice spet izpušile prej v gozdarski terminologiji skoraj prepovedan izraz: »škodljivec«. Tako naj bi, npr., jelenjad (no – nekateri med »škodljivci« še vedno uvrščajo tudi srnjad, navkljub drugačnemu, javno izraženemu stališču predstavnikov lastnikov kmetijskih in gozdnih zemljišč) v naslednjih 50-ih letih (sic!) tako močno vplivala na pestrost slovenskih gozdov, da naj bi med drevesnimi vrstami v njih rasla več ali manj le še bukev (le-ta je sicer, samo mimogrede, zaradi svoje pretekle razširjenosti in pogostnosti med gozdarji poimenovana za »mater slovenskih gozdov«). Pravzaprav naj bi rastla le drva te vrste, vrednost gozdov pa naj bi se več kot prepolovila oz. zmanjšala kar za sedem milijard evrov. Seveda naj bi več-sto-evrsko škodo trpeli vsi državljani Slovenije! Še huje – krvoločni jeleni naj bi uničili tudi slovensko čebelarstvo. Uniče naj bi ga tudi košute, a je seveda bolje škodljivi značaj dahniti jelenom, saj vendar le moramo lovcem, poleg vsega ostalega, pripisati tudi »kult trofeje« in ne-bodi-ga-treba trofejni lov (le-ta je, če morda ne veste, značilnost predvsem lovišč s posebnim namenom, s katerimi pa, glej ga zlomka, upravlja nihče drug kot ZGS). In kot biser vsega: na podlagi nekih nedefiniranih izkušenj iz otoških razmer (kot strokovnjaki s področja ekologije moramo sicer razumeti, da izkušnje in evolucije z otokov ne gre kar tako lahkotno prenašati k nam – zakaj so že Galapaški otoki tako posebni?) lahko domnevamo, da bo grozna jelenjad pri nas na koncu popasla in uničila vse gozdove, nato pa – še sama propadla? Odgovor na takšne nesmisle, ki bo razumljiv vsem, je možen zgolj s podobno nesmiselnimi primerjavami, ki pa vendarle temeljijo na konkretnih podatkih: po ocenah živi danes v Evropi okrog 2,6 milijona osebkov jelenjadi (Apollonio in sod., 2016), od tega v Sloveniji morda 30.000 (Stergar, 2017); istočasno je po podatkih, objavljenih v eni najbolj uglednih znanstvenih revij, Nature, v gozdovih Slovenije trenutno kar 1,42 milijarde dreves (Crowther in sod., 2015). Seveda gre samo za tista velika drevesa, ki jih lahko zaznajo sateliti; klic in mladih drevesc, ki bi jih lahko

»žrla« jelenjad, je nepredstavljivo več. In vsako leto vzniknejo in zrastejo nova, seveda. A če za hip pozabimo mala drevesca (ki jih je vsaj nekaj tisočkrat več od velikih) in za občutek vzamemo samo velika, potem bi naši jeleni (in košute) morali v svoji življenjski dobi uničiti po skoraj 50.000 (velikih) dreves. Prav sleherni med njimi, da ne bo pomote. Ob tem pa morda še 50 milijonov malih drevesc (in klic). Seveda je navajanje takšnih podatkov brez prave strokovne vrednosti – a tako smo se žal v danem trenutku primorani pogovarjati, če želimo, da govorimo isti jezik.

Se bolj od takšnih izjav je za prihodnost trajnostnega upravljanja s populacijami divjadi pri nas obremenjujoče dejstvo, da (zopet) posamezniki – ne glede na določila slovenske zakonodaje – v danih razmerah očitno razumejo proces medsebojne komunikacije kot dialog dveh povsem neenakovrednih partnerjev: (i) na eni strani načrtovalcev, ki imajo po mnenju teh posameznikov neomejene škarje in platno, lahko izbirajo »svoje« kazalnike, za katere so »specialisti« (s čim že dokazani?) in sprejemajo kakršnekoli odločitve, ne glede na to, s čim so ali niso podprte; (ii) na drugi strani pa ne-bodi-ga-treba lovcev, očitno neukih reliktoev prejšnjega družbenega sistema, ki pa s(m)o sedaj – zgolj in samo »izvajalci«? Izvajalci, morda celo samo deratizerji, uničevalci, ki smemo/moramo delovati zgolj na klic??? Težko, pravzaprav nemogoče se je resno in konstruktivno pogovarjati na takšen način; sreča pa je, da gre predvsem za mnenja in stališča posameznikov, kar kažejo odzivi mnogih: (ne)presenetljivo tudi nevladnih organizacij s področja naravovarstva, predstavnikov obeh resornih ministrstev, pa tudi številnih uslužbencev ZGS. Če si le upajo, seveda.

Pričujoči uvodnik bi si želel pisati v drugačnem slogu, z bolj poglobljeno predstavitevjo dela, ciljev in aktivnosti Strokovno-znanstvenega sveta (SZS) LZS, tudi s podajanjem kakšnih bolj vsebinskih argumentacij. Žal pa na številne populistične izjave, ki so namenjene predvsem zavajanju javnosti, v uvodniku, ki ni namenjen strokovni razpravi, ni mogoče odgovoriti drugače. Naj zato na tem mestu omenim le, da je problematika novega pristopa k načrtovanju zelo opredelila tudi rdečo nit letošnjega Lovskega dne (Gornja Radgona, 22. 4. 2017). Zaključke posveta, ki so jih soglasno sprejeli avtorji prispevkov in člani SZS, lahko najdete že v tej številki Lovca. Naj omenim le, da so med podpisniki mnogi strokovnjaki oz. raziskovalke in raziskovalci divjadi, tudi taki, ki niso lovci in niso člani lovske organizacije. Prepričan sem, da se bodo nad sprejetimi zaključki mnogi zamislili in bodo v prihodnje vplivali na vrnitev celotnega procesa načrtovanja in upravljanja s populacijami divjadi v mirne, normalne vode, predvsem pa nas bodo usmerili v iskanje priložnosti in ne v ustvarjanje napetosti. Kot to priporoča tudi povsem nova resolucija, namenjena sodobnemu upravljanju in varstvu evropskih prostoživečih parkljarjev (da, prav ste prebrali: tudi varstvu teh vrst!), ki jo je – kako paradoksalno – v času, ko se v Sloveniji srečujemo z velikimi pritiski, namenjenimi pogromu nad prostoživečimi parkljarji (jelenjadjo), podpisalo 35 v svetu priznanih in uglednih raziskovalcev divjadi. Resolucija bo kmalu objavljena v ugledni znanstveni reviji Mammal Research, temelji pa na spoznanju, da so prostoživeči parkljarji zelo pomemben sestavni del tako ekosistemov kot tudi njihovega upravljanja. Zaradi tega je treba njihovo prisotnost, razširjenost in številčnost razumeti kot priložnost in pomemben obnovljiv naravni vir, ne pa kot motnje. Prepričan sem, da bo resolucija imela v prihodnje velik pomen za oblikovanje politik upravljanja s prostoživečimi parkljarji v večini evropskih držav. Upam, da ji bomo znali prisluhniti tudi v Sloveniji, saj bodo le tako ustvarjeni pogoji, da bomo duha nestrpnosti spravili nazaj v steklenico in ga tja za večno zaprli. Pa ne bo s tem nihče postal pomemben ali manj pomemben, tudi ne bo nihče bolj pokoren ali celo poražen – le smotrno, trajnostno upravljanje populacij, ki nam ga zavidajo mnogi v Evropi in je v interesu najširše javnosti, bomo obvarovali. Tudi za naše zanamce!

Izr. prof. dr. Boštjan Pokorny,
predsednik Strokovno-znanstvenega sveta LZS

LOVCI, DIREKTORICA IN RAČUNOVODJE

V EČER, 30. 3. 2017 (Timotej Milanov) – V Lovski družini Lendava vre. Družina združuje nekaj več kot štirideset lovcev, najstarejši aktivni član je Jožef Horvat; njemu in še nekaterim članom LD je trn v peti njen vodja oziroma starešina Jozsef Kocon, nekdanji lendavski župan, predsednik madžarske manjšinske organizacije in direktor lendavske Komunale, zdaj zaposlen v Murski Soboti v družbi Saubermacher Slovenija. »V našo LD je prišel pred desetimi leti, kasneje smo ga sprejeli v upravni odbor, pred tremi leti pa je postal starešina,« pojasnjuje Horvat, ki si še vedno ne more oprostiti, da je Koconu tudi sam pomagal pri vzponu po hierarhiji lendavske zelene bratovščine. Horvat in somišljeniki menijo, da Kocon društvo vodi nepregledno in ga izkorišča za lastne koristi ali za koristi z njim povezanih. Začelo se je leta 2014, ko so po Koconovem predlogu spremenili statut in pravila LD. »Baje smo ga morali spremeniti zaradi zahtev o dvojezičnosti, pri tem pa smo spremenili samo dva člena, vse drugo je ostalo isto,« se huduje Horvat. Pri spremembi statuta jim je pomagala odvetnica Irma Hrelja Csaszar, za kar ji je LD plačala 600 evrov. Kocon po-

jasnjuje, da so se za spremembo odločili zaradi novega pravilnika, ki je začel veljati na dvojezičnih območjih. Zadeve so se zapletle konec leta 2015, ko so na seji UO LD razpravljali, da bi bilo treba pravilnik ponovno spremeniti, kar so člani odbora podprli z dogovorom, da sprememb ne sme pripraviti omenjena odvetnica, ki so ji za tovrstne storitve enkrat že plačali. Kot je razvidno iz zapisnika upravnega odbora, so člani sklenili zelo čuden dogovor, da bo spremembo pripravil neimenovani Koconov znanec, zaposlen na vrhovnem sodišču, njegovo delo pa da bodo plačali kar z mesom. »Še danes nam ni povsem jasno, kdo naj bi bila ta oseba in zakaj je bilo treba ponovno spreminjati statut,« pravi Horvat. Kocon tak dogovor zanika, za zapisnik pa pravi, da je ponarejen. Kakorkoli že, Kocon domnevnega dogovora ni spoštoval in je za posel znova angažiral isto odvetnico, za storitve pa ji je LD marca 2016 plačala 1.700 evrov. Ogorčen Horvat je o tem obvestil Lovsko zvezo Slovenije, vendar do danes ni dobil odgovora. Nato je znotraj lendavske lovske družine sprožil disciplinski postopek proti Koconu, ki pa se do danes prav tako še ni začel. Kocon je članom LD poslal dopis, v katerem pojasnjuje, da ni kršil družinskih pravil, saj lahko, kot piše, starešina samostojno odloči o poslih, katerih vrednost ne presega deset odstotkov vplačanega

prispevka članov v minulem letu. To pa po njegovi razlagi ni samo članarina, temveč vsi prispevki članov, vključno z odkupom mesa, plačilom trofej in sponzorskimi sredstvi.

GOZDARJI ZA ODSREL JELENOV, LOVCI NE

MC RTV SLO, 9. 4. 2017 (Erika Pečnik Ladika) – Med gozdarji in lovci vre. Prvi pravijo, da je v naših gozdovih preveč jelenjadi in da uničujejo drevje, zato predlagajo večji odstrel kot lani. Lovci pa svarijo, da bo jelenjad ob povečanem odstrelu iztrebljena. Letošnji načrt Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS), ki ga mora potrditi še minister, zahteva, da je treba odstreliti nekaj manj kot 9.000 jelenjadi, torej 16 odstotkov več, kot je bilo načrtovano za prejšnje leto. V resnici se jih odstrela manj, nekaj sto pa jih pokončajo volkovi. Jelenjad največ škode povzroča na Kočevskem in Postojnskem v gozdovih, na travnikih, njivah. Odškodnine pa kmetje ne dobijo. Koliko je jelenjadi je v Sloveniji, ne ve nihče. Vemo pa, da jih je vsako leto 1.900 več. Zadnjih 70 let se število jelenjadi povečuje, zdaj pa je zraslo čez vse meje, pravijo na ZGS. Pojavili so se tudi na območjih, kjer jih prej ni bilo, denimo na Dravskem polju in na Vipavskem. Gozdarji

opozarjajo, da uničujejo gozd – predvsem mlado drevje, ki si ga država prizadeva zasaditi, potem ko sta staro uničili naravni ujmi – žled in lubadar. O tej tematiki je poročala tudi **POP TV** v oddaji **Preverjeno 18. 4. 2017** in med drugim poudarila, naj bi letos pod streli padlo 9.000 glav jelenjadi, kar naj bi bilo preveč. Lovci pravijo, da je to absolutno prevelika številka, a gozdarji vztrajajo, da jelenjad povzroča preveč škode. Stališča Lovske zveze Slovenije je v oddaji predstavil predsednik LZS mag. Lado Bradač.

LOVSKO PRIJATELJSTVO

SLOVENSKE NOVICE, 11. 4. 2017 (Marjan Toš) – Letos mineva 40 let od podpisa listine o pobratenju LD Vurmat na Kozjaku in LD Dobrava v Slovenskih goricah. Listino o pobratenju so podpisali 11. septembra 1977 na slovesnosti ob 30-letnici ustanovitve LD Vurmat; podpisala sta jo takratni starešina LD Vurmat Maks Ozvald in starešina LD Dobrava Ernest Mlinarič. Po podpisu se je začelo razgibano sodelovanje lovcev s Kozjaka in iz Slovenskih goric na vseh področjih. Zelo radi so se družili na skupnih lovih in zadnjih pogonih. Leta 2004 je bila vnovič podpisana posebna listina o prijateljstvu in sodelovanju med obema LD, ki sta jo podpisala sta-

rešina LD Vurmat Zoran Lakožič in starešina LD Dobrava Zvonko Paluc. Z njo se je vnovič okrepilo medsebojno sodelovanje, ki je bilo sredi 90-tih let minulega stoletja za nekaj časa skoraj prekinjeno. Zdaj poteka sodelovanje izjemno zgledno v zadovoljstvo obeh kolektivov zelene bratovščine.

LOVCI PREKMURJA IN PRLEKIJE: JAGRI MED PRESTIŽEM IN TLAKO

VESTNIK, 13. 4. 2017 (Bernarda B. Peček) – Čeprav je lani večina lovskih društev v Pomurju in Prlekiji praznovala 70 let delovanja, pa letos organizirano lovstvo v okviru Lovske zveze Slovenije praznuje že 110-letnico obstoja. Pravzaprav ima lovstvo v taki in drugačni organizacijski obliki tudi na obeh straneh reke Mure dolgo tradicijo, le lovske družine v zdajšnji obliki so bile večinoma ustanovljene leta 1946. Kakor pojasnjuje prvi mož Zveze lovskih družin Prekmurja Ludvik Rituper, je lovstvo v Prekmurju (zdaj deluje na tem območju 24 lovskih družin) organizirano že od leta 1922, ko je bilo v Murski Soboti ustanovljeno Prekmursko lovsko društvo. Na prleški strani, kjer je v zvezo združenih osem LD, pa beležijo začetek organi-

ziranega lovstva že konec 19. stoletja.

RISOM V SLOVENIJI IN NA HRVAŠKEM SE OBETA SVETLEJŠA PRIHODNOST

DELO, 14. 4. 2017 (Maja Prijatelj Videmšek) – Če ne bomo aktivno ukrepali, bodo risi pri nas spet izumrli, že več let opozarjajo varstveni biologi. Zadnje čase so bolj optimistični, saj projektu, s katerim bi rise pomladili s »svežo krvjo«, dobro kaže. Program *Life Lynx*, ki med drugim predvideva okrepitev populacije zaradi parjenja v sorodstvu, naj bi vse manj vitalne populacije risov v Sloveniji in na Hrvaškem izboljšal z doselitvijo novih živali s Slovaške in iz Romunije. Program je bil uvrščen v drugo fazo izbora na razpisu programa Life. Če bo Evropska komisija zadovoljna z dopolnitvami, ki jih je zahtevala od nosilca in koordinatorskega projekta, ZGS, bo za izvajanje šest let in devet mesecev dolgega projekta odobrila sredstva v višini šest milijonov evrov; 60 odstotkov bo evropskih sredstev, preostalo pa bodo dodala ministrstva in projektni partnerji iz Slovenije, Hrvaške, Italije, Slovaške in Romunije. Slovenski partnerji poleg ZGS so še: Univerza v Ljubljani, Zavod

RS za varstvo narave in Lovska zveza Slovenije. Evropska komisija je v zadnjem pozivu za dopolnitev dokumentacije od nosilca projekta zahtevala zagotovilo, da odlov risov iz Romunije in Slovaške ne bo ogrozil tamkajšnjih populacij. Poleg tega od Slovenije in Hrvaške pričakuje pripravo akcijskega načrta za risa, je o glavni dodatni zahtevi povzel Rok Černe z ZGS. Strategijo ohranjanja in trajnostnega upravljanja risa za obdobje 2016 do 2026, ki je podlaga za akcijski načrt, je slovenska vlada sprejela maja lani, hrvaška pa jo še mora. Naša država se je v okviru projekta *Life Lynx* tudi obvezala, da bo pripravila smernice upravljanja z risom, ki jih bodo lahko uporabili pri pripravi nacionalnih akcijskih načrtov.

VARUH NARAVE

NEDELJSKI DNEVNIK, 19. 4. 2017 (Vlado Began) – Mogoče bi bilo res dobro, da bi bil varuh narave, kajti tisti, ki bi moral dejansko poskrbeti za varstvo narave, to pa je država s svojim Zavodom za varstvo narave in drugimi institucijami, svoje naloge, za katero sicer dobi sredstva od davkoplačevalcev, ni izpolnil. Skrb za ohranjanje naravnega bogastva, ki je po Ustavi (5. čl.) naloga države, je zamenjala njena skrb za tiste, ki naravo uničujejo in imajo pri tem

velike dobičke. Narava je zato vedno bolj uničena, v njej tečejo potoki krvi, pobije se na stotisoče nedolžnih živali ... Kaj je interes narave? Da vsi deli narave in s tem celotna narava živijo, in to po zakonitostih narave, kar pomeni, da ljudje ne ubijajo in uničujejo, kajti ubijanje in uničevanje delov narave ni življenje, temveč smrt. Seveda pa interes narave po življenju ni v nasprotju z interesi ljudi, ki imajo tudi interes po življenju. Oba interesa se torej ne izključujeta! Življenje je vrednota ljudi in narave ter njenih delov, na primer živali. Smrt je vrednota tistih, ki so proti naravi. In tudi proti ljudem. Takšnih pa je na žalost zelo veliko. Sistem lahko obstaja samo, če je vrednota življenje in ne smrt. Seveda je tu mišljena nenaravna smrt. Zato je po avtorjevem mnenju absurdno, da se pri predlogu za ustanovitev varuha narave pojavljata dve organizaciji, ki sta v bistvu proti naravi in življenju, to sta zanj lovska in ribiška zveza. Lovci v Sloveniji s svojo lovsko dejavnostjo sejejo v naravi strah in trepet med živalmi, na leto pobijejo več kot 100.000 v naravi živelih nedolžnih bitij. Po Beganovem mnenju zaradi lova tečejo v naravi potoki krvi. Ne razume, »kako se lahko nekdo zavzema za varovanje narave, če jo sam na veliko uničuje«. Podobno je tudi pri ribičih. Isti članek je bil objavljen tudi v **Sobotni prilogi Dela 15. 4. 2017.**

Foto: M. Krofel – Diana

Odprto pismo mag. Dejanu Židanu - ministru, pristojnemu za lovstvo

Spoštovani gospod minister,

izhajam iz ustavne in zakonske opredelitve vašega položaja ter odgovornosti, po kateri ste prvi in edini odgovorni za stanje na področju divjadi in lovstva. Odprto pismo, ki vam ga naslavljam, je namenoma izrazito kritično, in to iz dveh razlogov. Kot funkcionar, kateremu predpisi in tudi neformalni družbeni položaj dajejo velik del oblasti, ste se dolžni soočiti s kritičnimi pogledi civilne družbe. Na področju divjadi in lovstva, in to je drugi razlog, pa gre na nekaterih področjih za katastrofalno stanje, ob tem pa je odprto pismo ena redkih možnosti, da se vam to pove neposredno.

V odprtem pismu se sicer omejujem na pravne vidike urejenosti področja divjadi in lovstva, pri čemer pa je jasno, da pravna neurejenost neposredno vpliva na položaj divjadi ter na reševanje konkretnih vprašanj v lovstvu. Pri tem izhajam iz globokega prepričanja, da nimajo pravice do obstoja, miru in zdravega življenjskega okolja le tisti, ki vsake štiri leta pridejo na volitve, temveč ta pravica pripada tudi divjadi in vsem drugim živim bitjem. Če uporabim terminologijo iz Zakona o divjadi in lovstvu, izhajam torej iz prepričanja, da smo dolžni upravljavci lovišč z divjadjo trajnostno upravljati, kar pa pomeni ne samo vzdrževati obstoječe stanje, temveč ga tudi nenehno izboljševati. Pri tem ni odveč poudariti, da upravljavke lovišč večino glavnih nalog, povezanih z divjadjo in lovstvom, opravljajo kot javne naloge v javnem interesu. Te naloge pa upravljavke lovišč na podlagi prostovoljnega (neplačanega) dela svojih članov plačujejo iz dohodkov od divjadi ter iz dohodkov od poslovanja lovišč in ne iz državnega proračuna, kot to velja za nekatere druge lovske organizacije.

S tem pa smo že pri prvem nesmislu na področju divjadi in lovstva. Pričakovali bi, da bo ministrstvo tisto, ki bo upravljavke lovišč opozarjalo na dolžnost trajnostnega upravljanja divjadi ter spoštovanje predpisov. Žal pa je ravno obratno. Upravljavke lovišč in lovci smo tisti, ki zagovarjamo načela trajnostnega upravljanja, ki zahtevamo spoštovanje predpisov ter tako branimo javni interes. Vprašanje, katere interese branite vi, gospod minister, je tako le retorično.

Kot minister svoje odločitve na področju lovstva v glavnem uresničujete skozi pravo, torej z izdajanjem predpisov in konkretnih pravnih aktov. Očitke v povezavi s tem je mogoče razdeliti v štiri skupine, in sicer:

1. stanje na področju divjadi in lovstva je nezakonito,

2. stanje na področju izvajanja javnih pooblastil je obrnjeno na glavo,

3. ministrstvo ne opravlja ene svojih temeljnih nalog, to je, ne spremlja stanja na področju divjadi in lovstva ter

4. na ministrstvo ni mogoče računati pri resni obravnavi nekoliko zapletenejših strokovnih vprašanj.

1. Nezakonito stanje na področju divjadi in lovstva

Zakon o državni upravi v drugem odstavku 74. člena ministru nalaga, da izda podzakonski akt, med drugim »če tako določa zakon«. Zakon o divjadi in lovstvu je v osnovnem besedilu začel veljati 21. 5. 2004, tako da se je enoletni rok za izdajo večine izvršilnih prepisov po prvem odstavku 83. člena iztekel že 21. 5. 2005. Dvanajst let po izteku roka kot

minister (v sodelovanju z vašimi predhodniki) še vedno niste izdali vseh izvršilnih predpisov, kot vam jih nalaga zakon, zaradi česar je stanje ves ta čas nezakonito. Prepričan sem, da ni naključje, da manjkajo ravno tisti podzakonski akti, ki varujejo divjad in njeno okolje. Med njimi je bistven akt iz četrtega odstavka 30. člena Zakona o divjadi in lovstvu, s katerim bi morali podrobneje določiti merila za posege v prostor, ki bi lahko spremenili življenjske razmere divjadi in drugih prostoživečih vrst. Na njegovi podlagi bi lahko upravljavci lovišč v primerih načrtovanih postavitev vetrnih elektrarn, načrtovanih gradenj novih prometnic, odločanja o industrijskih conah in v primeru drugih posegov v okolje divjadi zahtevali presojo življenjskih možnosti divjadi

ter bi lahko na tej podlagi dosegli njihovo omejitev ali celo opustitev. S tem nam vso to obdobje kratite pravico, da bi na zakonit način lahko vplivali na posege v prostor, ki po pravilu škodijo prostoživečim živalim in naravi.

Kot minister, pristojen za lovstvo, ste, poleg navedenega predpisa, za odpravo nezakonitega stanja dolžni izdati oziroma predlagati vladi tudi izdajo:

- akta, s katerim bi bila določena območja, znotraj katerih bi bili dovoljeni poleti z napravami za letenje (drugi odstavek 35. člena);

- akta, ki bi določil podrobnejše pogoje za sokolarjenje (sedmi odstavek 43a. člena – zanj ne velja prej navedeni rok);

- predpisa o načinu, vrsti in obliki označevanja divjadi po odstrelu (peti odstavek 45. člena),

- akta, ki bi določil vsebino in obliko izvirnega spričevala in evidence (spiska) preparatorjev živali (peti odstavek 47. člena);

- akta, ki bi določil pogoje za vzrejo male poljske divjadi v ujetništvu (četrti odstavek 49. člena) ter

- akta, s katerim bi bili določena merila (kriteriji) za opredelitev vrst škode ter metode in merila za ugotavljanje njihove višine (sedmi odstavek 52. člena – tudi zanj ne velja prej nevedeni rok).

Ob priložnosti pa razveljavite še Pravilnik o uporabi lovskih psov v loviščih (Uradni list RS, št. 98/02), ki je bil izdan na podlagi derogiranega Zakona o gojitvi, varstvu in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč iz leta 1976, ki vsebinsko ustvarja zmedo in za izdajo katerega nimate podlage v veljavnem zakonu.

2. Izvajanje javnih pooblastil na področju lovstva

Javno pooblastilo na področju lovstva pomeni prenos nekaterih upravnih nalog, ki bi jih sicer morale opravljati vaše ministrstvo, med drugim tudi na Lovsko zvezo Slovenije kot pravno osebo zasebnega prava. V skladu z Zakonom o državni upravi ima pri izvajanju javnih pooblastil Lovska zveza Slovenije pravice in dolžnosti uprave, kar po domače pomeni, da deluje kot upravni organ. Glede na tak položaj pravne osebe zasebnega prava je razumljivo, da je Zakon o državni upravi v 72. členu določil, da nadzor nad zakonitostjo splošnih in posamičnih pravnih aktov, izdanih za izvrševanje javnih pooblastil, opravlja pristojno ministrstvo.

Lovska zveza Slovenije javna pooblastila izvaja na podlagi Zakona o divjadi in lovstvu, pri čemer sta najpomembnejši javni pooblastili, da izdaja lovske izkaznice ter organizira izpite za lovce in lovske čuvaje. Pri tem z vso odgovornostjo trdim, da je stanje na področju lovskih izkaznic katastrofalno, saj je temeljni cilj ministrstva na tem področju izogibanje vsem odprtim vprašanjem, ki jih je bistveno več, kot je odgovorov. Kljub številnim opozorilom, je ministrstvo z zdaj veljavnim Pravilnikom o lovskih izkaznicah dobe-

sedno prisililo Lovsko zvezo Slovenije, da opravlja javno pooblastilo v nasprotju z Zakonom o divjadi in lovstvu, saj to zavezuje k izdaji lovskih izkaznic tudi za tiste upravičence, za katere nima pooblastila v zakonu. Poleg tega ministrstvo sistematično ignorira 232. člen Zakona o splošnem upravnem postopku, po katerem o pritožbah zoper odločitve nosilca javnega pooblastila odloča pristojno ministrstvo. V internih aktih Lovske zveze Slovenije ter konkretnih sklepih o preključu veljavnosti lovske izkaznice je glede tega res nekaj zmede, vendar bi ravno zaradi tega stanja pričakovali jasna stališča tistega, ki nadzira zakonitost nosilca javnega pooblastila. Edini mogoč zaključek je zato, da ministrstvo raje pristaja na nezakonito prakso, kot da bi del nalog v povezavi z lovsкими izkaznicami opravljal samo, tako kot to od njega terjajo predpisi.

Na podoben način, čeravno v precej bolj skromnem obsegu, ministrstvo ravna na področju lovskih izpitov. Na podlagi Zakona o divjadi in lovstvu in nekaj podzakonskih aktov Lovska zveza Slovenije organizira usposabljanje lovskih pripravnikov ter izvajanje lovskih izpitov. Pri tem se na vsak predlog za priznanje lovskega izpita, ki ga je nekdo opravil v tujini, ministrstvo odzove z odstopom zadeve Lovski zvezi Slovenije. Ob tem po pravilu poda tudi navodilo, kako je tako priznanje mogoče uresničiti. Navodila ministrstva pa nimajo nobene povezave z veljavnimi predpisi, poleg tega se med seboj tudi razlikujejo. Ne vem, zakaj je tako težko sprejeti okoliščino, da Lovska zveza Slovenije nima javnega pooblastila za priznavanje lovskih izpitov, opravljenih v tujini, stranki pa utemeljiti, da niso izpolnjeni pogoji za priznanje in naj ga, če želi, opravi v naši državi. Da ne bo pomote: nekatere izpite, opravljene v tujini ali v republikah nekdanje Jugoslavije, je mogoče priznati, le pogledati je treba ta ali oni derogiran predpis ter malo pravne teo-

rije, kar smo na Lovski zvezi Slovenije že zdavnaj storili.

V obeh primerih imamo situacijo, da tisti, ki bi ga bilo treba nadzirati, svojega nadzornika opozarja na nezakonitosti na področju izvajanja javnega pooblastila, slednji pa se na to ne odziva.

3. Spremljanje stanja na področju divjadi in lovstva

Priprava predlogov zakonov, predlogov drugih aktov ter sprejemanje nekaterih podzakonskih aktov je res ena od temeljnih nalog vsakega ministrstva, žal pa ste, gospod minister, pozabili na drugo, prav tako pomembno nalogo, ki vam jo nalaga 11. člen Zakona o državni upravi. Gre za to, da je treba po sprejetju ves čas spremljati, kako se predpisi uresničujejo v praksi. Na težave, napake in nedoslednosti pa se je treba odzvati, kar se po navadi stori s pripravo in sprejemom sprememb in dopolnitev predpisa, ki povzroča težave.

Temeljna vprašanja v družbi se urejajo z zakoni, zato se je tudi na težave v praksi treba odzivati s spremembo ali dopolnitvijo zakona. Vsi se zavedamo »konfliktnosti« vprašanj, ki jih ureja Zakon o divjadi in lovstvu, vendar ta okoliščina ne more biti razlog, zaradi katerega se odprta, neurejena ali neusklajena vprašanja v zakonu ne uredijo. Med lovci je skoraj »ponarodelo« mnenje Ministrstva za pravosodje o nujnosti dopolnitve poglavja Zakona o divjadi in lovstvu, ki ureja lovske izkaznice, ki ga je le-to pripravilo na vaše zaprosilo. In kaj se je zgodilo? Mnenje že več let leži v predalu ministrstva, pristojnega za lovstvo. Novo priložnost ste dobili pred nedavnim z novelo Zakona o nadzoru državne meje, ki vas zavezuje, da v Zakonu o divjadi in lovstvu uredite vprašanja, povezana z oprostitvijo koncesnine zaradi namestitve varovalne ograje ali druge tehnične ovire na državni meji.

Na sistemske težave na področju divjadi in lovstva se ministrstvo odziva na dva načina. Prvi, ki ga je vsaj deloma treba pohvaliti, je priprava

sprememb in dopolnitev podzakonskih aktov, še najraje tistih, ki jih lahko sprejmete sami kot minister. Navadili smo se že, da je sodelovanje Lovske zveze Slovenije kot subjekta civilne družbe v teh postopkih zgolj formalno, kar pomeni, da ne upoštevate praktično nobenih vsebinskih pripomb, podanih na osnutke predpisov. V tem si lovci pač delimo usodo s celotno civilno družbo v tej državi. Nekoliko težje pa je razumeti navado, da od odločitve o novelaciji predpisa do njegove uveljavitve mine ne samo več mesecev, temveč mineta najmanj leto ali dve, s čimer povsem razvodeni odziv na problematiko, zaradi katere se pripravlja sprememba predpisa, čeprav gre po pravilu za enostavne, vsebinsko nezahtevne rešitve.

Veliko bolj sporen je vaš odziv na težave z izdajo upravnih odločb. Zakon o divjadi in lovstvu vas v 42. členu res pooblašča, da dovolite izredne posege v populacije divjadi posameznih vrst ne glede na čas in ne glede na to, ali gre za lovno ali nelovno površino. Prav tako imate v 44. členu zakonsko pooblastilo, da v soglasju z ministrom, pristojnim

za varstvo narave, odpravite določene zakonske prepovedi v povezavi z izvajanjem lova. Ne problematiziram navedenih pooblastil v primerih, ko so izpolnjeni zakonski pogoji za njihovo uporabo, opozarjam pa na primere in poskuse, da se ta zakonska pooblastila uporabijo za reševanje sistemskega konflikta med nosilcem načrtovanja ter »izvrševalci« načrtov. S tem lovce silite v vedno bolj neetične oblike lova, kar ni v nasprotju samo z Etičnim kodeksom slovenskih lovcev, temveč tudi z »vašim« Zakonom o divjadi in lovstvu, saj ta v 43. členu določa, da divjad lovimo ne samo v skladu z zakonom, temveč tudi v skladu z načeli lovske pravičnosti.

4. Razlage veljavnih predpisov

Vsi vemo, da avtentične razlage zakonov v naši pravni ureditvi lahko daje le zakonodajalec. Toda kdo drug v tej državi naj neobvezno tolmači Zakon o divjadi in lovstvu ter kdo naj tolmači podzakonske predpise s tega področja, če ne prav ministrstvo, pristojno za lovstvo. Vaše ministrstvo tega žal ne počne, saj se vaši dopisi po opredelitvi do določenega

vprašanja pogosto končajo s stavkom, da gre za stališča, ki nimajo nobene podlage v veljavnih predpisih, izražajo pa mnenje ministrstva. Ali s takimi stališči ministrstvo le izraža svoje želje?

Na vsebinsko zahtevnejša vprašanja ministrstvo pogosto sploh ne odgovori, do istih vprašanj izraža različna stališča, v nekaterih primerih pa so razlage predpisov, milo rečeno, na meji dovoljene interpretacije. Skupna nit vseh mnenj je očitna želja ministrstva, da ugotovi posameznikom, ki se nanj obračajo z različnimi vprašanji. Krona takega odnosa je na primer vaše pojasnilo (resda prebrano nekoliko med vrsticami) lastnikoma kmetijskih zemljišč ter nasprotnikom lova, naj se z upravljavcem lovišča dogovorita, da se na njunih zemljiščih ne bo izvajal lov. Nekoliko cinično, manjka le še dopis inšpektorju, naj tako upravljavko kaznuje zaradi neuresničenega načrta odstrela divjadi. Našteti očitki so hudi, vendar za vsako od navedenih trditev obstaja dokument ali več dokumentov, na vsakem pa sta glava in žig Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Omejitev na navedena vprašanja ne pomeni, da drugih problemov na področju divjadi in lovstva ni. Nasprotno, resen razmislek terjajo tudi celoten koncept načrtovanja v lovstvu ter drakonske kazni, ki jih predpisuje Zakon o divjadi in lovstvu in ki že v primeru izreka kazni na zakonskem minimumu resno ogrožajo poslovanje in celo obstoj upravljavk lovišč. In ne nazadnje: praksa lovskih inšpektorjev in njihova dobesedna uporaba predpisov brez občutka za to, kaj je pomembno in kaj ne.

Gospod minister, ne delam si utvar, da se bo zaradi tega mojega kritičnega javnega razmišljanja karkoli spremenilo. Na nekaterih področjih, na primer na področju lovskih izkaznic ter na področju načrtovanja v lovstvu, vas je tako in tako že prehitel čas, tako da bo svoje mnenje o zadevah morala povedati neka druga veja oblasti. Z neukrepanjem, odlaganjem rešitev ter zatiskanjem oči pred problemi pa vas bo čas gotovo prehitel še kje drugje.

Goran Šuler,
*predsednik Komisije LZS
za organizacijska in
pravna vprašanja*

Stanje in upravljanje populacij divjadi

PRIMERJAVA MED SLOVENIJO IN TUJINO

Zaključki strokovnih prispevkov devetega Slovenskega lovskega dne v Gornji Radgoni (22. 4. 2017)

Na podlagi sedemnajstih strokovno-znanstvenih prispevkov, ki so jih pripravili raziskovalci divjadi iz Slovenije, Srbije in Hrvaške, je Strokovno-znanstveni svet LZS oblikoval naslednje zaključke:

- Za trajnostno, učinkovito in družbeno čim bolj sprejemljivo upravljanje divjadi vseh vrst ter velikih zveri mora celoten načrtovalsko-upravljavski proces temeljiti na ustreznih strokovnih izhodiščih in relevantnih podatkih o stanju populacij ter njihovega življenjskega okolja ob hkratnem upoštevanju določil slovenske zakonodaje. Pri vseh odločitvah, vključno

z določanjem ciljev in ukrepov za doseg te ciljev, je treba podatke uporabljati celovito in celostno, a izhajajoč iz lokalnih razmer. Zavedati se je treba, da celoten proces upravljanja z divjadjo v Sloveniji že vrsto let temelji na množici sistematično zbranih podatkov, zato ga tudi strokovnjaki iz tujine prepoznavajo za enega najboljših v evropskem prostoru.

- Nujen pogoj za smotno upravljanje populacij je ustrezna komunikacija med vsemi deležniki oz. uporabniki prostora, ki mora temeljiti na medsebojnem spoštovanju in zaupanju. V prejšnjih dveh desetletjih se je komunikacija med načrtovalci in upravljavci populacij (lovci) skoraj povsod po Sloveniji bistveno izboljšala, kar je omogočalo skupno doseganje postavljenih ciljev. Zato je nujno, da vsi partnerji v procesu, še zlasti pa odločevalci, skrbijo za ohranitev in nadgradnjo doseženega medsebojnega zaupanja, pri čemer je zlasti

pomembno sodelovanje in odločanje na lokalni/območni ravni.

- Prostoživeči parkljarji so – zaradi svoje pogostnosti, razširjenosti, populacijskih trendov, vplivov na okolje, medvrstnih odnosov, kulturno-sociološkega dojemanja in upravljaljskih priložnosti – lovskoupravljaljsko najpomembnejša skupina divjadi. Dandanes živi v Evropi 19–20 milijonov prostoživečih kopitarjev, ki pripadajo 21 vrstam, njihova številčnost pa se veča. Slednje lahko lokalno povzroča resne konflikte, kot so škoda na kmetijskih površinah, poškodbe in škoda v gozdovih, vedno več trkov z vozili in prenos nekaterih bolezni na domače živali. Vendar so domorodne vrste (teh je v Evropi 11) nepogrešljiv sestavni del kopenskih ekosistemov, saj: (i) neposredno in posredno vplivajo na biotsko raznolikost ter zagotavljajo številne pomembne ekosistemske storitve/usluge;

Vsoboto, 22. aprila 2017, je Strokovno-znanstveni svet Lovske zveze Slovenije s predavatelji iz Slovenije, Hrvaške in Srbije v okviru desetega mednarodnega sejma lovstva in ribištva v Gornji Radgoni pripravil deveti **SLOVENSKI LOVSKI DAN**, t.j. strokovni posvet, ki je letos obravnaval temo Stanje in upravljanje populacij divjadi: primerjava med Slovenijo in tujino. Več kot 160 udeležencev posveta sta pozdravila gostitelj, predsednik uprave Pomurskega sejma, **Janez Erjavec**, in predsednik Lovske zveze Slovenije, mag. **Lado Bradač**, prireditev pa je povezal dr. **Boštjan Pokorny**, predsednik Strokovno-znanstvenega sveta Lovske zveze Slovenije.

»Cilj Slovenskega lovskega dne je ves čas zagotavljati, da je lovška organizacija učeča se družba, ki deluje na strokovnih temeljih in ne na špekulacijah ali premisah, ki niso z ničimer podprte. Obenem pa je cilj tega strokovnega posveta tudi, da se podatki, ki so rezultat raziskovalnega dela – tudi s pomočjo lovcev in vseh, ki jih upravljanje s populacijami divjadi zanima – prenesejo lovcem, kot končnim uporabnikom, in tudi načrtovalcem. Zato smo veseli, da je bilo, za razliko od lanskega leta, prisotnih kar nekaj načrtovalcev Zavoda za gozdove Slovenije, kar je razumeti, da si očitno želijo komunicirati, da si na nek način želijo naučiti se nekaterih stvari tudi od lovcev. Naučijo pa se lahko le tako, če so prisotni, če se ponovno vsi skupaj pogovarjamo in ustvarjamo zgodbo o uspehu, ki pa je z ignoranco ne more biti,« je povedal predsednik Strokovno-znanstvenega sveta Lovske zveze Slovenije, dr. **Boštjan Pokorny**.

»Namen prvega sklopa predavanj je bil vsebinsko odzvati se na aktualne razmere, na nepotreben konflikt med načrtovanjem in upravljanjem, ker se ne sledi zakonskim normam in ustaljeni praksi, predvsem pa, ker se ne sledi komunikaciji na lokalni ravni, torej tam, kjer bi se moralo, temveč željam, pobudam in direktivam iz centrale. To lovška organizacija seveda težko sprejema, kar posledično vodi do tega, da se je dosedanjí korrekten odnos v smislu postavljanja skupnih ciljev in skupnih upravljaljskih akcij, porušil. Slovenski lovski dan predstavlja torej reakcijo na to, in sicer z zagotavljanjem oz. ponujanjem pomembnih strokovnih dejstev in podatkov, zakaj je to narobe.

Drugi sklop predavanj je bil namenjen upravljanju in predstavitvi stanja drugih vrst, ne le parkljarjev, kot sta denimo volk in bober, torej drugih pomembnih vrst vseh kopenskih ekosistemov, ki lovsko organizacijo pomembno zadevajo, zato je potrebno, da se lovski javnosti predstavi tudi stanje teh populacij. Zadnji sklop predavanj pa je bil namenjen upravljanju s prostorom, zlasti v severovzhodnem delu Slovenije, kjer je problem slabšanje naravnega okolja, kjer so monokulture in njivske površine, kjer ni ustreznih obmejnikov, mejic oz. remiz in posledično ni ustreznih razmer za življenje male divjadi. Tamkaj so zelo veliki vplivi različnih človekovih dejavnosti v prostoru, ki slabijo ekosistemske danosti, zato je smiselna premislek o oblikovanju pametne politike upravljanja,« je vse tri sklope zanimivih predavanj strokovnjakov iz Slovenije, Hrvaške in Srbije strnjeno povzel dr. Pokorny.

Na letošnjem posvetu so predstavili stanje in upravljanje populacij divjadi v Sloveniji v širšem evropskem kontekstu, tj. primerjalno s stanjem v nekaterih drugih državah. Predstavljeni so bili izzivi in priložnosti, s katerimi se – podobno ali morda drugače kot drugje – srečujemo pri upravljanju populacij divjadi pri nas. V delu javnosti, ki teži k spremembi obstoječega sistema, je namreč pogosto slišati: »V tujini pa je tako, tam je bolje, tam je ...« In kako je tam zares? Lahko o stanju in dogajanju v populacijah in vplivih divjadi na okolje res sklepamo ter sprejemamo odločitve zgolj na podlagi opazovanj v lastnem vrtu oz. lovišču, ki ga morda edinega poznamo? Ali pa je morda bolj smiselno, da uporabimo številne podatke neprecenljive vrednosti, ki jih na območju celotne države zbirajo slovenski lovci, jih ustrezno strokovno obdelamo, najnovejša strokovnoznanstvena spoznanja pa nato prenesemo v upravljaljski proces? Na ta in mnoga druga vprašanja so odgovorili številni slovenski in tuji strokovnjaki s področja lovstva ter raziskav divjadi. Gradivo z izvirnimi predavanji devetega Slovenskega lovskega dne najdete na spletni strani LZS: <http://www.lovska-zveza.si/userfiles/Gradivo%209.%20Slovenski%20lovski%20dan.pdf>, v tej številki Lovca pa objavljamo **zaključke** s tega posvetovanja.

Janina Žagar

Strokovni posvet v okviru devetega Slovenskega lovskega dne je povezoval dr. Boštjan Pokorny.

(ii) so pomemben obnovljiv naravni oz. ekonomski vir; (iii) imajo pomembno, a žal pogosto povsem zanemarjeno nematerialno (kulturno, estetsko, rekreacijsko) vlogo. Zaradi naštetih vplivov in vlog je treba prisotnost in pogostnost (domorodnih) prostoživečih parkljarjev razumeti kot priložnost in pomemben obnovljiv naravni vir, ne pa kot motnje, populacije pa je treba upravljati upoštevaje spreminjajoče se naravno ter družbeno okolje.

- Čeprav pri nas pogosto govorimo o »(ne)usklajenosti parkljaste divjadi z okoljem«, so številčnosti in gostote domorodnih prostoživečih parkljarjev praviloma manjše od nosilne zmogljivosti okolja (lokalno pa ponekod presegajo ekonomsko nosilno zmogljivost). Prisotnost, številčnost in biomasa prostoživečih parkljarjev v nekem okolju so odvisne tudi/predvsem od okoljskih dejavnikov (zlasti gozdnosti,

Dr. Tomaž Skrbinšek je predstavil potek spremljanja stanja in dinamike volčje populacije v Sloveniji.

Več kot 160 udeležencev Strokovnega posveta v Gornji Radgoni sta v uvodu pozdravila Janez Erjavec, predsednik uprave Pomurskega sejma, in mag. Lado Bradač, predsednik LZS.

pa tudi oddaljenosti od gozdnega roba, deleža obdelovalnih površin, temperature in reliefa), od katerih so mnogi posledica človekovega delovanja (npr. daljšanje gozdnega roba, fragmentacija naravnega okolja, intenzivno kmetijstvo, naselja, prometnice, krmljenje, sestava gozdnih sestojev, gospodarjenje z gozdom). Zaradi pričakovanih okoljskih sprememb (nadaljnje zaraščanje krajine, spremembe v vegetaciji, segrevanje ozračja) pričakujemo, da se bosta v prihodnje večala številčnost in prostorska razširjenost prostoživečih parkljarjev, še zlasti navadnega jelena (jelenjadi) in divjega prašiča.

- Navadni jelen je v Sloveniji domorodna vrsta in sestavni del (zlasti gozdnih) ekosistemov, ki je s koevolucijo vplival na genetske značilnosti mnogih domorodnih vrst rastlin in živali ter tudi na podobo in sestavo zdajšnjih gozdov. S celovitega (holističnega) dojetja

ekosistema v srednjeevropskih razmerah gozd brez jelenjadi – podobno kot brez številnih drugih živalskih in rastlinskih vrst – preprosto ni gozd. Zato so pozivi po radikalnem zmanjšanju številčnosti oz. celo »redukciji« jelenjadi – brez ustrezne analize različnih kazalnikov, brez kritičnega ovrednotenja podatkov o objedenosti drevesnega mladja, brez upoštevanja celovitega vpliva in ekosistemske vloge navadnega jelena kot ene ključnih vrst kopenskih ekosistemov, njegovega naravovarstvenega pomena ter z ignoriranjem splošnega javnega mnenja in širših razvojnih politik območij – nesprejemljivi. Zavedamo se, da ima jelenjad (lahko) lokalno ekonomsko (pre)velike vplive na kmetijsko in gozdarsko proizvodnjo, vpliva pa tudi na življenjsko okolje; vendar je površina Slovenije, kjer so ti vplivi izraziti, omejena in praviloma sovпада z nekaterimi lovišči s posebnim namenom

Vesna Zupanc je govorila o spremembah v slovenskem kmetijskem prostoru in habitatih.

Vse foto: Š. Vesel

Dr. Dragan Gačić je poslušalce v dvorani seznanil z upravljanjem parkljaste divjadi v Srbiji in pokazal na razlike s Slovenijo.

(LPN). To dejstvo je treba upoštevati tudi pri upravljaljskih odločitvah in v komunikaciji z različnimi uporabniki prostora. Ob tem se je treba zavedati, da jelenjad ni teritorialna vrsta, njeno bivalno območje pa je relativno veliko, zato lahko ukrepi npr. v LPN-jih pomembno vplivajo na njen razvoj tudi v širšem prostoru.

- Vrsta z najhitrejšo rastjo številčnosti in prostorske razširjenosti v Sloveniji in tudi v večini drugih evropskih držav je divji prašič. Čeprav ima tudi ta vrsta številne ekosistemske vloge in pozitivne vplive, je škoda, ki jo povzroča na kmetijskih površinah, marsikje tako velika, da je treba zaustaviti rast populacije, v mnogih okoljih pa številčnost tudi zmanjšati. Pogoj

za to je čim bolj sproščeno (prožno) upravljanje in izvajanje odstrela brez dodatnih omejitev, z izjemo upoštevanja temeljnih načel lovske etike. Ukrepi in usmeritve, ki so bili v zadnjih letih vpeljani za lažje izvajanje lova in odstrela divjih prašičev, praviloma omogočajo doseganje teh ciljev; vendar imajo lahko nekateri med njimi, kot je npr. zahteva po najmanj 20 % odvzemu lanščakinj in odraslih svinj, tudi nasprotni učinek, če jih ne spremlja hkrati tudi zadostna prožnost (dopustna odstopanja). Zato bi bilo smiselno učinke in posledice tega ukrepa še enkrat premisliti in ga sprejeti v dopolnjeni obliki. Premisliti bi bilo treba tudi vse učinke krmljenja te vrste (enako velja tudi za jelenjad) in zagotoviti, da se z njo v slehernem lovišču začne upravljati brez želje po »gojitvi« zaradi osebnih interesov peščice neodgovornih posameznikov.

- Evropska srna (srnjad), v nasprotju z jelenjadjo in divjim prašičem, ni vrsta, ki bi povzročala pomembne konflikte oz. nikjer v Sloveniji ne presega ekonomske in socio-politične (družbene) nosilne zmogljivosti okolja. To prepoznavajo tudi predstavniki lastnikov zemljišč, zato so problematiziranje te vrste in pozivi za nadaljnje zmanjšanje njene številčnosti povsem nerazumljivi; še zlasti, ker se je številčnost srnjadi po opažanjih številnih upravljalcev lovišč v zadnjih letih zmanjšala. Podobno je nerazumljiva in nesprejemljiva zahteva o uvedbi lovne dobe na srne v času brstenja vinske trte, tj. v obdobju visoke brestosti srn. Zaradi lažjega doseganja zahtevanega oz. načrtovanega odvzema in novih možnosti za spremljanje medletne spremenljivosti (variabilnosti) v razmnoževalnem potencialu (pričakovanem prirastku), ki bi bil lahko eden ključnih kazalnikov za smotrno upravljanje z vrsto v prihodnje,

bi bilo smiselno ponovno razmisliti o podaljšanju lovne dobe na srne in mladiče v januar.

- Zakonodajne ureditve lovstva v Evropi so zaradi razlik v zgodovinskih, sociokulturnih, ekonomskih in naravnih danostih med posameznimi državami (in celo med deli držav) izredno raznolike, zato so nesmiselni pozivi posameznih interesnih skupin k sprejetju »evropsko primerljive zakonodaje« pri nas. Glede na lastništvo divjadi sta obe kontrastni veji zakonodajnih ureditev (divjad kot skupna oz. državna last vs. divjad kot nikogaršnja last) v državah Evrope podobno pogosto zastopani. Vsaka od ureditev ima svoje prednosti in slabosti, pri čemer je z vidika škode kot najpomembnejšega konflikta pomembno, da pravni sistem sam po sebi ne vpliva na višino škode, vendar pa ključno vpliva na strpnost do njih. To nakazuje, da je za zmanjšanje konfliktov oz. (dojemanja) škode v prvi vrsti pomembna dobra in korektna komunikacija med vsemi deležniki, še zlasti med lastniki zemljišč in lovci.

- Dobro organizirano lovstvo v Sloveniji omogoča učinkovito aktivno in pasivno spremljanje zdravstvenega stanja prostoživečih živali. Pridobljeni rezultati so vključeni v svetovne in evropske baze podatkov, ki so pomemben vir za sprotno spremljanje razmer v sosednjih državah (npr. spremljanje širjenja afriške prašičje kuge) in pravočasno ukrepanje v primeru izbruha kužnih bolezni pri prostoživečih živalih.

- Zaradi odgovornega sodelovanja lovcev in uslužbencev Zavoda za gozdove Slovenije imamo pri nas enega najbolj temeljitih sistemov spremljanja populacije volkov v Evropi, ki temelji na intenzivnem spremljanju volkov s pomočjo sodobnih genetskih analiz. Le-to kaže, da je naša populacija volkov v dobrem (ugodnem) stanju, številčnost vrste pa se v zadnjih letih rahlo večja, kar omogoča aktivno varstvo in upravljanje volka v Sloveniji.

- Vrsta, ki bo v prihodnje terjala intenziven monitoring, je tudi bober, saj se njegova razširjenost in številčnost pri nas povečujeta. Bober je zavarovana vrsta in v kulturni krajini potencialno konfliktna vrsta. Zato je treba čim prej začeti s pravo upravljaljske strategije za bobra z dvema ključnima elementoma: (i) hitro in učinkovito razreševanje konfliktov v primeru njihovega nastanka; (ii) širjenje prepoznavnosti bobra kot ključne vrste vodnih/obvodnih ekosistemov in ozaveščanje javnosti o njegovem pomenu za širšo družbo.

- V Sloveniji upravljanje z divjadjo temelji na t. i. kontrolni metodi, zaradi česar v prejšnjih desetletjih določanju oz. ocenjevanju številčnosti populacij najpomembnejših vrst divjadi nismo namenjali

nobene pozornosti. V kontrolni metodi se uporabljajo različni kazalniki (izhajajoč iz stanja populacij in življenjskega okolja), ki jih je treba vedno obravnavati sočasno in s kritično mero presoje, saj so lahko rezultati pogosto tudi diametralno nasprotni. Noben kazalnik namreč sam po sebi ne kaže zadovoljivo na stanje v populacijah, na razvojne trende, na medvrstne odnose ali na relativne gostote v povezavi z nosilno zmogljivostjo okolja, zato je neprimerno zgolj en kazalnik, kot je npr. poškodovanost drevesnega mladja, uporabiti za kakršnekoli upravljalvske odločitve. V modelnih območjih je zato treba preizkusiti nekatere enostavne metode za posredno ugotavljanje absolutne in/ali relativne številčnosti najpomembnejših vrst parkljaste divjadi, dobljene rezultate pa smiselno upoštevati v vsakdanji praksi upravljanja s populacijami. To potrebo je prepoznalo tudi *Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano*, ki je v letu 2016 skupaj z *Javno agencijo za raziskovalno dejavnost RS* začelo s financiranjem ciljnega raziskovalnega projekta na to temo; podobno sta oba subjekta v prejšnjih letih financirala več drugih projektov, namenjenih izboljšanju

upravljanja populacij parkljaste divjadi in zmanjševanju konfliktnih situacij med divjadjo in prebivalci, vključno s sprejemanjem najprimernejših kurativnih ukrepov (npr. opredelitev in ocenjevanje različnih vrst škode). Odločevalcem svetujemo, da pri sprejemanju kakršnihkoli odločitev upoštevajo ugotovitve teh ciljnih in tudi vseh drugih znanstvenoraziskovalnih projektov.

- V nasprotju s parkljasto divjadjo se številčnost male divjadi zmanjšuje povsod v Evropi, kar je v prvi vrsti posledica spreminjanja, izgube in degradacije primerne življenjskega okolja, pa tudi vedno pogostejših motenj v kmetijski krajini; slednje bolj kot kmetijska dejavnost *per se* povzročajo številni drugi uporabniki prostora. Izboljšanje dialoga med lovsko organizacijo in kmetijskim sektorjem lahko omogoči uvedbo mali divjadi prijaznejših kmetijskih praks in s tem povečanje biotske pestrosti na kmetijskih površinah ter z njimi povezanih habitatih. Primerni kmetijsko-okoljski ukrepi namreč blažijo negativne vplive intenzivnega kmetijstva in pospešujejo ohranjanje habitatov za malo divjad. Pri tem je še zlasti pomembno oblikovanje

različnih strukturnih krajinskih elementov, kot so mejice in funkcionalni lokalni vodni viri.

- Za varstvo divjadi in preostalih vrst prostoživečih živali v kmetijski krajini je izjemnega pomena smotrno upravljanje s prostorom. Le-tega lahko pomembno izboljšamo tudi s primernim dialogom in prenosom izkušenj ter primerov dobrih praks k ciljnim uporabnikom, zlasti z izobraževanjem. Strokovna posvetovanja oz. lovski dnevi so eno najprimernejših in ciljni javnosti dostopnih oblik izobraževanja, zato je z njimi vredno nadaljevati, vsebino naslednjega posvetovanja pa nameniti izzivom in priložnostim upravljanja s prostorom, in sicer tako v kmetijski kot tudi v gozdni krajini.

Velenje in Ljubljana, maj 2017

Strokovno-znanstveni svet LZS in avtorji prispevkov*

* Imena avtorjev prispevkov in povzetke predavanj najdete v zborniku izvlečkov, ki je dostopen na spletni strani: <http://www.lovska-zveza.si/userfiles/Gradivo%209.%20Slovenski%20lovski%20dan.pdf>

Divji prašič na Gorenjskem – 70 let upravljanja

*Divji prašič (*Sus scrofa*) je med parkljasto divjadjo ena najuspešnejših vrst v Evropi pa tudi v Sloveniji. Različne, z dejavnostmi ljudi pogojene spremembe življenjskega prostora v zadnjih desetletjih so pozitivno vplivale na njegove habitatne razmere in privedle do obsežnega večanja številčnosti in širjenja življenjskega prostora, še posebno v obdobju po letu 1970. Dandanes je divji prašič v Sloveniji glede odstrela sicer druga, glede številčnosti populacije pa najverjetneje tretja vrsta (za srnjadjo in jelenjadjo) med parkljasto divjadjo. (Sub)populacijske gostote v Sloveniji se med posameznimi območji zelo razlikujejo; največje so na Primorskem in Goriškem, Kočevskem, Notranjskem ter v Prekmurju. Gorenjska spada med manj naseljena območja z divjim prašičem v Sloveniji. Samo Primorsko lovskoupravljavsko območje (LUO) s 7 % deležem lovne površine obsega 25 % delež v odvzemu divjega prašiča v Sloveniji. Gorenjsko LUO z 11 % deležem lovne površine v Sloveniji obsega le skromen 2 % delež v odvzemu divjega prašiča (leto 2012). Če povprečna gostota odvzema v Primorskem LUO znaša več kot 2,00 živali, pa je v Gorenjskem LUO zgolj 0,14 živali na 100 ha lovne površine.*

Na območju zdajšnje Slovenije je divji prašič prisoten že tisočletja, bil je stalni sestavni del (predstavnik) našega holocenskega (po končanem obdobju ledenih dob) sesalskega žival-

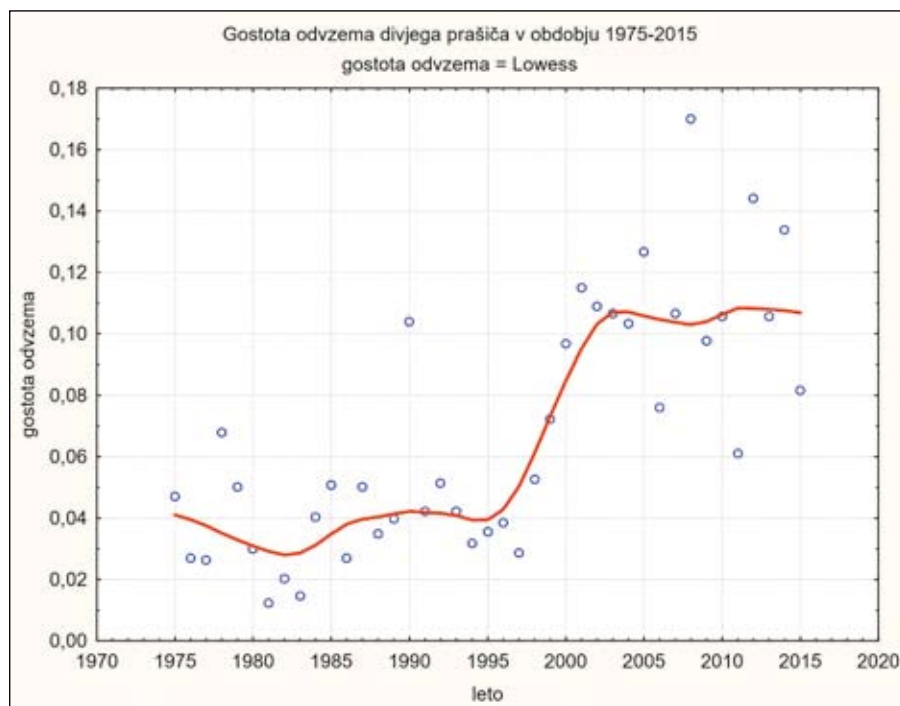
stva. O številnih divjih prašičih poroča že Valvazor v Slavi vojvodine Kranjske. Opažali so jih ob Cerkniškem jezeru, v okolici Senožeč, Hrušice, Kamniške Bistrice, na Krimu, Dolenjskem in v os-

rednji Kranjski (Erhatič Širnik, 2005a). Podpis odredbe **Marije Terezije** iz leta 1770 o obveznem pokončevanju divjih prašičev je povzročil, da je za poldrugo stoletje praktično izginil z zdajšnjega ozemlja Slovenije (Adamič, 1974). Tudi v lovskem patentu leta 1849 in ministerialni odredbi iz leta 1852 je bil divji prašič uvrščen med nezaščiteno (nezavarovano) divjad »prosto lova«, podobno kot lisice, volkovi, risi in druga »škodljiva« divjad. Sredi 18. stoletja je bil pri nas zelo redek (če že ne iztrebljen), kar dokazuje tudi podrobna kronika gozdne uprave grofa **Karla Auersperga**, ki ne navaja nobene odstrela med letoma 1768 in 1918. Na začetku 19. stoletja je bil iztrebljen že v večini avstrijskih dežel (Erjavac, 1868; Schollmayer 1889 – navaja Adamič, 1974). K nam so divji prašiči občasno prihajali iz sosednje Hrvaške, zelo redko pa so lovci tudi katerega uplenili. Časopis Marburger Zeitung je pisal, da so lovci uplenili divjega prašiča leta 1888 v bližini Slovenske Bistrice in leta 1907 na Pohorju (Širok, 2007). Na Kranjskem so divjega prašiča uplenili leta 1900, v letih 1910, 1911, 1912 so uplenili po enega divjega prašiča na leto (Erhatič Širnik, 2005a).

Zdajšnji divji prašiči v Sloveniji naj bi izhajali z Gorjancev, kjer je leta 1913 veleposestnik **Herman Goriany** postavil oboro. Zaradi nedokončane ograje (obore) je svinja pobegnila in se pridružila merjascu, ki naj bi prišel s Hrvaške. V letu 1914 naj bi povrgla devet mladičev, leta 1915 pa so iz obore pobegnili še preostali prašiči (Kastelec, 2006). Ob koncu prve svetovne vojne so se razširili v kočevske gozdove, nato pa postopoma po preostali Sloveniji. Leta 1920 so v Sloveniji uplenili že sedem divjih prašičev (Kastelec, 2006). Številčnost se je začela zlagoma večati po letu 1920, bolj po letu 1945. Pravo eksplozijo številčnosti in prostorske razširjenosti pa je populacija doživela v obdobju od leta 1970 do danes (Hafner, 2014). V letu 2012 je bil dosežen največji dozdanjšnji odvzem v Sloveniji, in sicer 13.160 živali. Zdaj populacijska območja divjega prašiča zavzemajo 46 % države (Stergar s sod., 2009), navpično pa se pojavlja od morske obale (zabeležen odstrel divjega prašiča na Debelem rtiču pri Ankaranu) do pašnikov nad gozdno mejo (Marolt, 2004).

Po odvzemu četrta vrsta parkljaste divjadi na Gorenjskem

Tudi na Gorenjskem je divji prašič nedvomno druga vrsta (poleg jelenjadi), ki je po drugi svetovni vojni, še posebno pa v obdobju po letu 1970, doživela največjo številčno in tudi prostorsko razširitev (ekspanzijo). Od začetka 20. stoletja pa do druge svetovne vojne naj bi na Gorenjskem uplenili le tri divje prašiče: v Kokri, v bližini Železnikov in na Kovskem vrhu v Poljanski dolini. Pozimi leta 1946 sta se v Škofjeloškem hribovju pojavili dve oz. tri manjše skupine divjih prašičev, katerih številčnost se je v naslednjih letih povečala. Nato so se v Poljanski in Selški dolini divji prašiči začeli pojavljati redno (Marolt, 2004). V desetih letih po drugi svetovni vojni so se razširili v več lovišč na Gorenjskem; uplenili so jih v jeseniškem kotu in Karavankah, opazili so jih tudi v okolici Vodic in Šmarne gore. Razmeroma hitro so poselili območje, kjer jih najdemo še dandanes. Podobno pojavljanje in večanje številčnosti divjih prašičev so zabeležili na Tolminskem in tudi v Dolomitih, od koder so se živali razširile v Škofjeloško hribovje (J. R., 1955/56). Kljub temu dandanes njihova številčnost (gostota) ni velika, precejšen del Gorenjske z divjimi prašiči ni trajno poseljen, kar še posebno velja za zgornjo Gorenjsko. Po številčnem odvzemu je prašič na Gorenjskem četrta vrsta, za srnjadjo, navadno jelenjadjo in gamsom, vendar pred muflonom. Največji doslej znani odvzem je iz leta 2008 v višini 362

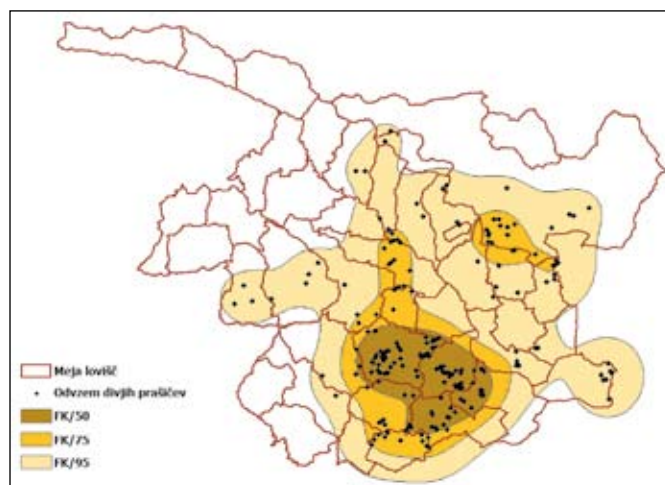
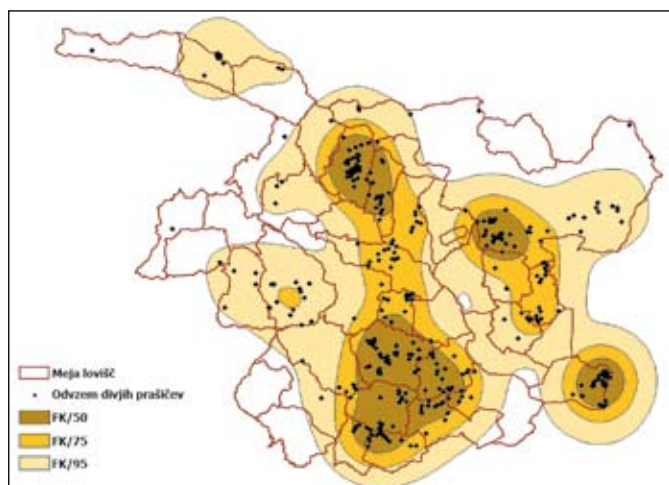
Grafikon 1: Gostota odvzema divjih prašičev na Gorenjskem

živali, ko je bila povprečna gostota odvzema na ravni Gorenjskega LUO (le) 0,17 živali/100 ha lovne površine. V tistem letu je ob 11 % deležu lovne površine (v Sloveniji) odvzem znašal skromnih 3,9 % odvzema divjih prašičev v Sloveniji. Kljub temu je divji prašič – manj sicer v gospodarskem, bolj pa v pomenu priljubljenosti in pestrosti lova – pomembna vrsta tudi na Gorenjskem. **Grafikon 1** predstavlja dinamiko gostote odvzema v obdobju od leta 1975 naprej, to je v obdobju štirideset let. Prvih dvajset let (od 1975 do 1995) je ostajala bistveno nespremenjena, znašala je okoli 0,04 divje prašiče na 100 ha lovne površine. Na ravni zdajšnjega Gorenjskega LUO je to pomenilo povprečni letni odvzem okoli 85 divjih prašičev. Gostota odvzema se je nato v sedmih letih več kot podvojila, to je povečala na sicer še vedno skromnih 0,10 divjega prašiča na 100 ha lovne površine, kar v celotnem zdajšnjem Gorenjskem LUO predstavlja povprečni letni odvzem 213 divjih prašičev. Če se na ravni Slovenije v obdobju 2001–2015 odvzem divjih prašičev še vedno veča (od okroglo 6.000 živali v letu 2001 na 10.000 v letu 2015), pa na Gorenjskem, ob sicer večjih nihanjih med posameznimi leti (med 130 in 362 živalmi), ostaja enak (Letni načrt za Gorenjsko LUO za leto 2017). V zadnjih dveh letih (2015, 2016) se je zmanjšal znatno pod povprečje zadnjih šestnajstih let.

Prostorska razporeditev odvzema

V celotnem spremljanem obdobju in tudi v posameznih letih je bila večina divjih prašičev odvzetih v jugozahodnem

delu LUO, to je v Škofjeloškem hribovju (Poljanska dolina in Dolomiti) ter v jugovzhodnem delu območja (vznožja Kamniško-Savinjskih Alp). V letih z najmanjšo gostoto odvzema divjih prašičev, s tem pa tudi njihovo najmanjšo številčnostjo, je bila večina odvzema v Škofjeloškem delu in Polhograjskih dolomitih, v letih z naraščajočo in največjo številčnostjo so se navedenim loviščem pridružila druga lovišča; predvsem večina lovišč v Polhograjskih dolomitih, deloma v Poljanski in Selški dolini (lovišča sredogorja), prav tako tudi nekatera pretežno ravninska in nekatera pretežno gorska lovišča, to je lovišča in revirji (LPN Kozorog), v katerih so bili divji prašiči po navadi zelo redko. Kljub temu na Gorenjskem ostaja kar nekaj lovišč, v katerih se divji prašiči niso naselili oziroma je bil odvzem v njih majhen, zgolj občasen. V teh primerih gre večinoma za gorska lovišča ali lovišča sredogorja pretežno v severnem in severozahodnem delu območja. V zdajšnjem LUO je bil v zadnjih letih odvzem divjih prašičev evidentiran v 35 od 41 lovišč (85 %). Število kvadrantov z uplenjenimi divjimi prašiči je v obdobju 2005–2015 nihalo od 88 (leto 2011) do 195 (leto 2008). V trendu njihovega števila nismo zaznali pomembnejših sprememb, povprečje vseh let je bilo od 130 do 140 kvadrantov (6 % lovne površine). Od leta 2008 (leto največje številčnosti) pa do leta 2016 (leto najmanjše številčnosti) se je območje aktivnosti (sub)populacije divjih prašičev na Gorenjskem (zaokrožen prostor, v katerem je zajetih 95 % uplenjenih divjih prašičev) zmanjšalo za 31 % in zdaj obsega okoli 50 % površine Gorenjskega LUO (*slika 1 in 2*).

Slika 1: Predstavitev prostorske razporeditve (sub)populacije divjih prašičev v Gorenjskem LUO z lokacijami odvzema v letu 2008 (večja številčnost) (Vir: Letni lovskoupravljaljski načrt za II. Gorenjsko LUO za leto 2017)

Slika 2: Predstavitev prostorske razporeditve (sub)populacije divjih prašičev v Gorenjskem LUO z lokacijami odvzema v letu 2016 (manjša številčnost) (Vir: Letni lovskoupravljaljski načrt za II. Gorenjsko LUO za leto 2017)

Spolna in starostna sestava odvzema

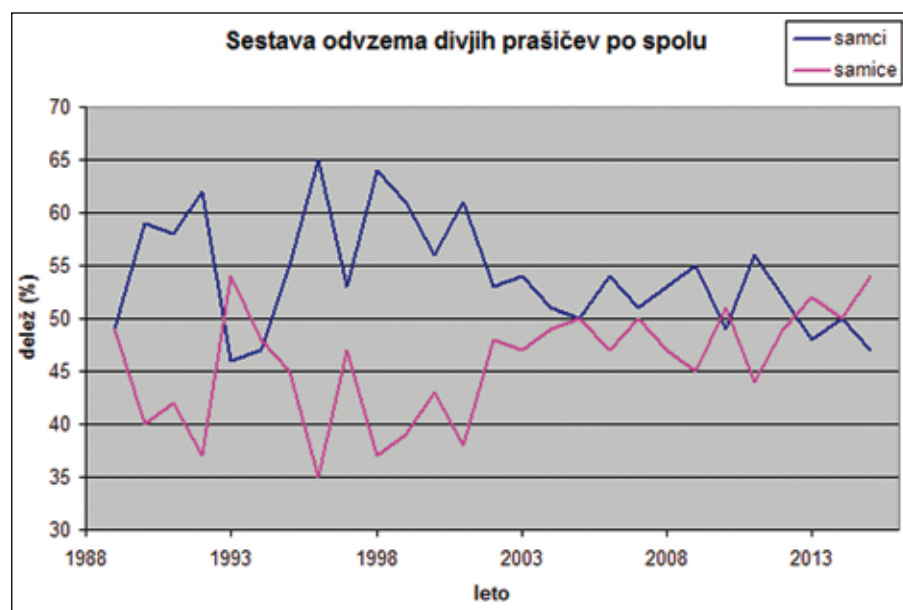
Spolno in starostno sestavo odvzetih divjih prašičev smo analizirali za obdobje 1989–2015. Spolna sestava se med dvema obdobjema značilno razlikuje. V obdobju 1989–2002 so v odvzemu značilno prevladovali samci (57 %) pred samicami (43 %). V naslednjih letih (2003–2015) je bilo spolno razmerje odvzema precej izravnano (samci 51 %, samice 49 %) (grafikon 2). V dveh različnih obdobjih se značilno razlikuje tudi starostna sestava odvzetih prašičev. V prvem obdobju (1989–1998) je v odvzemu značilno delež mladičev 43 %, lanščakov 35 % in odraslih živali 22 %. Med odraslimi živalmi je delež merjascev dosegal v povprečju 66 %, delež svinj pa 34 %. V omenjenem obdobju je bilo v LUO na leto uplenjenih v povprečju deset merjascev in pet svinj. Omenjena sestava odvzema je bila

večinoma posledica manjšega odvzema (odstrela) mladih živali – mladičev in varovanja svinj, kar je bil temelj tedanjih gojitvenih smernic. Bistvene spremembe v sestavi odvzema so se zgodile v obdobju 1999–2015. Starostna sestava je v povprečju znašala 56 % mladičev, 34 % lanščakov in le 10 % odraslih živali, popolnoma enaka sestava je bila v obdobju 2005–2015 tudi v odvzemu na ravni celotne Slovenije. Med odraslimi živalmi je v območju delež merjascev dosegal v povprečju 44 %, delež svinj 56 %, na ravni Slovenije pa delež merjascev 38 % in delež svinj 62 %. V tem obdobju je bilo v LUO – ob več kot trikrat večjem letnem številčnem odvzemu divjih prašičev glede na prvo obdobje – na leto v povprečju uplenjenih le deset merjascev in trinajst svinj. Še posebno očitno razmerje v korist odvzetih svinj je bilo v letih 2014 in 2015, ko je bilo uplenjenih skupno le 14 merjascev (sedem na leto) in 44 svinj

(22 na leto). Razmerje v odvzemu med odvzetimi merjasci in svinjami je bilo v teh dveh letih 24 % : 76 %. Na ravni Slovenije je bilo v teh dveh letih razmerje med odvzetimi merjasci in svinjami vendarle ugodnejše (35 % : 65 %) in se v primerjavi s prejšnjimi leti pomembneje ne razlikuje. Spolno razmerje odvzema v drugem obdobju je v Gorenjskem LUO večinoma posledica usmeritev, da morajo v odvzemu prevladovati mlade živali, v zadnjih dveh letih pa tudi posledica usmeritev pristojnih institucij po večjem odvzemu svinj in lanščakinj z namenom zmanjševanja številčnosti divjih prašičev v Sloveniji.

Starost odraslih živali in kakovost divjih prašičev

Starost odraslih (dve- in večletnih) živali v območju v odvzemu (obdobje 1998–2013) se med spoloma značilno razlikuje. Odvzeti merjasci so bili v povprečju stari 2,8 leta, svinje pa 3,3 leta. Skoraj enake razlike v starosti merjascev in svinj ugotavljamo tudi na ravni Slovenije za obdobje 2005–2013. To je verjetno posledica večjega varovanja svinj v primerjavi z merjasci do leta 2013. V zadnjih dveh letih (2014–2015) nismo odkrili značilnih razlik v starosti merjascev in svinj na ravni Gorenjskega LUO, spola sta dosegala povprečno starost 2,6 (merjasci) oziroma 2,7 leta (svinje). Na ravni Slovenije v zadnjih dveh letih še vedno ugotavljamo večjo (in podobno kot v prejšnjem desetletju) starost odvzetih svinj v primerjavi z merjasci (merjasci 2,8, svinje 3,3 leta). Ugotovitev nakazuje domnevo, da svinje v celotni Sloveniji bolj varujejo kot na Gorenjskem. Predstavljamo tudi telesne mase divjih prašičev, čeprav zaradi poganja v različnih letnih obdobjih niso

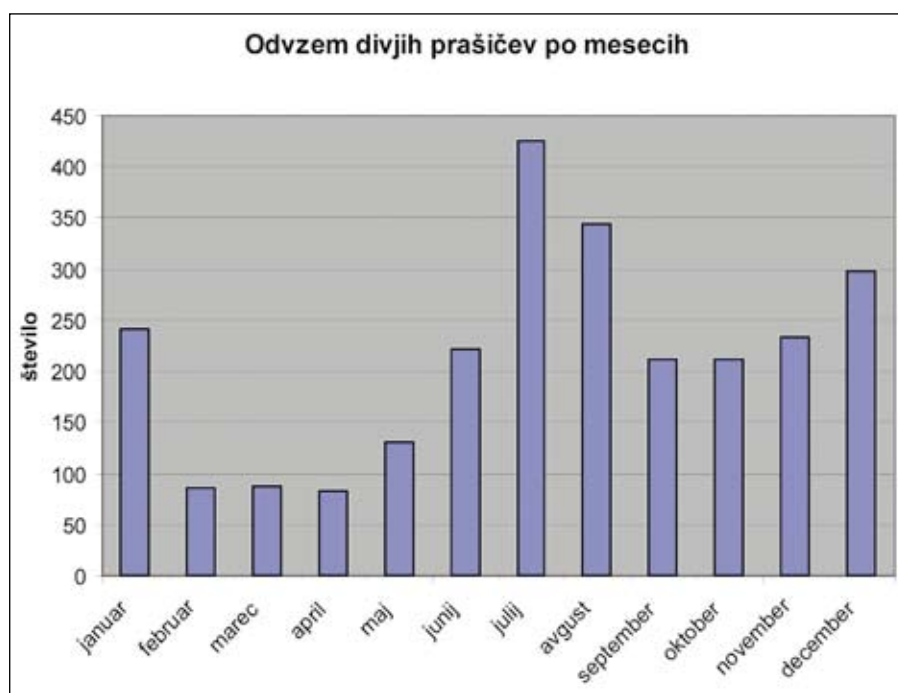

Grafikon 2: Sestava odvzema divjih prašičev po spolu v Gorenjskem LUO

najboljši kazalnik njihove kakovosti. V obdobju zadnjih enajstih let (2005–2015) je v območju znašala (prilagojena) srednja vrednost telesnih mas odstreljenih mladičev – ozimcev 25,1 kg in ozimk 23,7 kg. Prilagojene srednje vrednosti telesnih mas lanščakov so znašale povprečno 57,7 kg, lanščakinj pa 49,8 kg, telesna masa merjascev je bila 97,8 kg in svinj 68,7 kg. Kakovost odstreljenih ozimcev na Gorenjskem je zelo podobna kakovosti na ravni Slovenije (prilagojene srednje vrednosti: mladiči – ozimci 25,3 kg, ozimke 24,4 kg), kakovost odstreljenih lanščakov (Slovenija: lanščaki 54,3 in lanščakinje 46,8 kg) in odraslih živali (Slovenija: merjasci 91,7 kg, svinje 71,4 kg) pa je (z izjemo svinj 2+) na Gorenjskem boljša. Spremenljivost telesnih mas divjih prašičev na Gorenjskem je bila med posameznimi leti velika, najvišje vrednosti smo (v zadnjih letih) ugotovili okoli leta 2011, pa tudi kasneje so bile telesne mase višje v primerjavi s prvimi leti proučevanega obdobja. Vzrokov ne poznamo, domnevamo pa, da je vpliv močnejšega obroda plodonosnega gozdnega drevja v letu 2011. Nakazano povečanje telesnih mas navedenih starostnih kategorij je mogoče povezovati tudi z drugimi spremenljivkami kakovosti življenjskega okolja (manjša gostota divjih prašičev, krmljenje ...). Med obdobji nismo odkrili značilnih razlik v (prilagojenih) srednjih trofejnih vrednosti čekanov merjascev. Tudi primerjava trofejnih vrednosti dveh in večletnih merjascev, uplenjenih v Gorenjskem LUO, v primerjavi s celotno Slovenijo ne pokaže značilnih razlik (prilagojene). Srednje trofejne vrednosti čekanov so bile v obeh primerih dobrih 99 CIC točk ($M = 99,63$; $M = 99,06$). Tudi starostna sestava uplenjenih merjascev med Gorenjsko in celotno Slovenijo je zelo podobna; prevladujejo dveletni merjasci (Gorenjsko LUO 61 %, celotna Slovenija, 55 %), skupaj dve- in triletnih je 79 oziroma 80 %, vse preostale starosti obsegajo okoli 20 % delež.

Privabljalna krmišča so pomoč pri odstrelu divjih prašičev

V obdobju 2005–2015 smo največ divjih prašičev odstrelili v drugi polovici leta, natančneje v mesecih od 1. julija do 31. januarja, in sicer kar 76 %. Po majhnem odstrelu v spomladanskih mesecih se odvzem po navadi zelo poveča v obeh glavnih poletnih mesecih (juliju in avgustu); takrat so večinoma odstreljeni mladiči, ki jih matere že privedejo na privabljalna krmišča. V naslednjih mesecih (september in oktober) se odvzem sicer nekoliko zmanjša, vendar se v vseh zimskih mesecih, do vključno januarja,

Grafikon 3: Odvzem divjih prašičev po mesecih v Gorenjskem LUO

ponovno poveča. Tudi tedaj je uplenjenih največ mladičev – ozimcev. Enoletnih živali je največ uplenjenih v mesecih maj–avgust, v vseh preostalih mesecih manj. Odraslih, dve in večletnih živali je največ uplenjenih v obdobjih julij–avgust in november–januar. Zimski meseci so tudi pri prašičih na Gorenjskem glavni meseci skupnih in skupinskih lovov, na katerih je tedaj uplenjenih precej živali (*grafikon 3*). Med letom prašiče uplenijo priložnostno tudi ob čakanju na kmetijskih površinah, v gozdovih pa so v veliko pomoč pri uresničevanju načrta odstrela krmišč privabljalnega krmljenja. Od skupaj 42 upravljavcev lovišč in LPN Gorenjskega LUO ima privabljalna krmišča za divje prašiče 27 upravljavcev. Skupaj je vseh privabljalnih krmišč 151; upravljavci jih imajo v razponu od 1 do 14, odvisno od velikosti lovišča in gostote divjih prašičev v loviščih, srednja vrednost je 5,6 krmišča na lovišče. Glede na odvzem v letu 2016 je bilo na Gorenjskem eno krmišče na 1,43 uplenjenega divjega prašiča oziroma eno krmišče na 1.410 ha lovne površine. V prostoru celotne Slovenije je eno krmišče na 4,39 uplenjenega divjega prašiča oziroma eno krmišče na 911 ha lovne površine. Razlike so verjetno povezane tudi z razlikami v gostoti divjih prašičev v različnih območjih.

Na Gorenjskem je škoda zaradi prašičev med najmanjšimi v Sloveniji

Do leta 2000 se je odvzem divjih prašičev na Gorenjskem večal, od leta 2001 naprej (to je petnajst let) pa je

bil v glavnem nespremenjen, z občutnimi nihanji med posameznimi leti. Številčnost (gostota) divjih prašičev se je torej na Gorenjskem uravnovesila pri nizkih vrednostih (gostota odvzema od 0,06 do 0,17 prašiča na 100 ha lovne površine) že ob prelomu tisočletja. O tem pričata tudi majhen delež izgub in majhen obseg škode. V celotnem obdobju od 1985 do 2016 je bilo v Gorenjskem LUO odvzetih 4.915 divjih prašičev, od tega je bilo izgub 120 živali, kar je v povprečju 2,4 %. Podoben delež izgub je tudi na ravni celotne Slovenije po letu 2005. Ob sedanji številčnosti divjih prašičev je škoda problematična zgolj v enem ali največ dveh loviščih celotnega Gorenjskega LUO. V zadnjih petnajstih letih je seštevek vseh ovrednotenih odškodnin od divjih prašičev na ravni celotnega LUO med leti znašal v razponu od 8.500 evrov (leto 2010) do 24.200 evrov (leto 2006), v letu 2016 je bil manjši od 10.000 evrov. Preračunano na enoto površine (leto 2016) so vrednosti v Gorenjskem, Triglavskem in Slovenskogoriškem LUO med vsemi LUO najnižje (4,58 evrov/100 ha, 3,97 evrov/100 ha, 0,21 evrov/100 ha lovne površine). Glede na navedeno in v podporo trajnostnemu upravljanju tudi s to živalsko vrsto v vseh LUO z majhnimi populacijskimi gostotami bi bilo verjetno v prihodnje smiselno razmisliti o selektivni naravnosti obveznih ukrepov upravljanja z divjim prašičem v Sloveniji.

Miran Hafner,
spec., univ. dipl. inž. gozd.
miran.hafner@gmail.com

(Seznam virov je na voljo pri avtorju.)

Piki in ugrizi žuželk

V naravi se pogosto srečujemo z žuželkami (razred *Insecta*). Po nekaterih ocenah naj bi na enega človeka prišlo približno 200 milijonov žuželk. Večina je koristnih za okolje, določene vrste pa tekmujejo s človekom za hrano, so škodljive za gozdove in poljedelstvo ter prenašajo različne bolezni. Med žuželkami je le malo strupenih, ki so nevarne za človeka. Pri nas so to lahko

Domača čebela, kranjska sivka (*Apis mellifera carnica*)

Navadna osa (*Vespa vulgaris*)

čebele, čmrlji, ose in sršeni, stenice in gosenice nekaterih metuljev. Čebele, čmrlji, ose in sršeni preko žela, ki je povezano s strupno žlezo, vnesejo strup v žrtev, stenice z ustnim bodalcem, mravlje z želom ali ugrizom in vbrizganjem strupa preko posebnih žlez na zadku, gosenice brazilskih metuljev pa z dotikom s krhkimi dlavicami, ki pokrivajo njihovo telo.

Posledice pikov ali ugrizov žuželk se lahko kažejo kot fizikalna poškodba tkiva, strupeni (toksični) učinek ali alergična (preobčutljivostna) reakcija. Reakcije na vneseni strup so lahko lokalne, na mestu pika, ali sistemske, kjer je zajetih več organov in tkiv. Simptomi sistemske toksične in alergične reakcije so si lahko podobni, le da so pri prvi posledica množičnih pikov, alergija pa se pri občutljivi (senzibilizirani) osebi pojavi že po enem piku. Lokalne alergične reakcije se kažejo s srbečico in oteklino na mestu vboda, sistemske pa

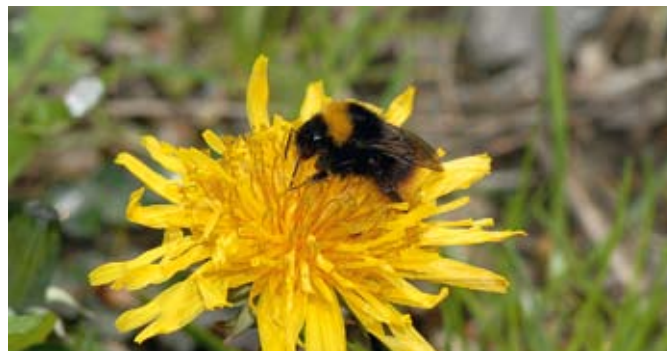
s koprivnico (urtikarijo) po celotnem telesu, oteklino na drugih mestih, npr. ustnice, veke, uhlji, ter kot anafilaktično reakcijo z nizkim krvnim tlakom, oteklino grla, s stisnjenjem dihalnih poti in oteženim dihanjem, šokom, motnjo zavesti in smrtjo. Po navadi se simptomi alergične reakcije pojavijo v nekaj minutah po piku. Hujše reakcije lahko pričakujemo pri starih bolnikih, ki imajo tudi bolezen srca in prejemajo nekatera zdravila ter pri astmatikih. V Sloveniji vsako leto umre ena oseba zaradi alergijske reakcije po piku žuželk. Vzrok smrti je največkrat zadušitev zaradi oteklina grla, redkeje anafilaktični šok. Pri nas je le malo strupenih žuželk, količina vbrizganega strupa pa premajhna, da bi povzročila sistemsko zastrupitev. Najpogostejše je pik boleč z lokalno reakcijo. Sistemsko toksični učinek lahko pričakujemo le v primeru več sto pikov. Če žuželka piči v usta ali vrat, lahko normalna

oteklina oteži dihanje ali celo povzroči zadušitev.

V Sloveniji je znanih okoli 550 vrst čebel. Pri enem piku vbrizga 50 do 100 mcg (mikrogramov) strupa. Za sistemski toksični učinek je potrebnih več sto pikov. Pri nas je najbolj znana domača čebela (*Apis mellifera*) oziroma njena podvrsta kranjska čebela/sivka (*Apis mellifera carnica*). Njen strup vsebuje melitin, fosfolipazo, hialuronidazo, apamin, majhne količine histamina in kateholaminov. Melitin naj bi

Lahko pa nastane sistemska alergična reakcija že po manj pikih.

Od os sta pri nas najbolj znani navadna osa (*Vespa vulgaris*) in evropski sršen (*Vespa crabro*). Ose in sršeni lahko pičijo večkrat, pri enem piku vbrizgajo 2 do 10 mcg strupa. Bolečina po sršenovem piku je sicer močnejša od osjega, a šibkejša od čebeljega. Intenzivno bolečino osjega pika povzročajo predvsem serotonin, acetilholin in kinin. Najbolj alergogena sestavina strupa je »antigen 5«, imunološko aktivni pa sta tudi fosfolipaza in hialuronidaza. Bolezenski znaki in simptomi so podobni kot pri pikih čebel, le da za sistemsko toksičnost zadostuje precej manj pikov. Pri neobčutljivi (nesenzibilizirani) osebi pik povzroči lokalno reakcijo s prehodno bolečino, rdečino, oteklino in srbenjem, več pikov pa slabost, bruhanje, utrujenost, vročino in splošno oslabelost. Hudo sistemsko toksičnost lahko pri-

Pomladanski zemeljski čmrlj (*Bombus pratorum*)

povzročil bolečino po piku, fosfolipaza in hialuronidaza pa alergične reakcije.

Pri nas poznamo 35 vrst čmrljev, najbolj razširjen je rjav čmrlj (*Bombus pascuorum*). Njihovi piki niso zelo boleči. Sistemski toksični učinki se navadno kažejo po več sto pikih čebel. Pojavijo se obsežna pekoča oteklina na mestu pikov, glavobol, nemoč, omotica, slabost, bruhanje, zaspanost, v hujših primerih okvara rdečih krvničk, ledvic, jeter in mišic. Smrtno nevarnih je več kot tisoč čebeljih pikov.

čakujemo po 20 do 200 osjih pikih, to je približno desetkrat manj pikov kot pri čebelah. Pri množičnih pikih lahko nastane razpad rdečih krvničk, odpoved ledvic in jeter, okvare pljuč in srca. Spominjam se izkušnje v starosti desetih let, ko sva z očetom nabirala gobe. V eni minuti me je v lasišče pičilo 6 do 8 os. Občutek je bil kar grozen. Še ves teden me je »elektriziralo« in mrazilo po glavi.

Mravlje (družina *Formicidae*) so v Sloveniji slabo raziskane. Pri nas naj bi živelo

Obad (*Tabanus sp.*)

132 vrst. Obustne okončine imajo preoblikovane v grizalo. Iz posebnih žlez vbrizgajo mravljično kislino, ki lahko povzroča lokalno bolečino in oteklino. Pri pikih nekaterih tujerodnih mravelj lahko nastanejo tudi hude reakcije. Anafilaktična reakcija lahko nastane že po nekaj pikih, sistemska toksičnost pa po več sto ali tisoč pikih, npr. pri padcu na mravljišče.

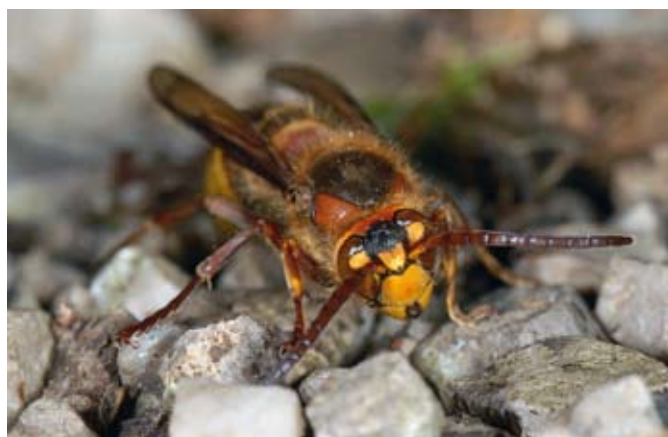
V Evropi živi okrog 120 vrst komarjev, v Sloveniji je najbolj razširjen navadni komar (*Culex pipiens*), ki ne prenaša nevarnih bolezni. Njihov pik lahko povzroči srbečo oteklino. Na obalno-kraškem območju se je pred leti pojavil tigrasti komar (*Aedes albopictus*), ki v svojem naravnem okolju lahko prenaša več vrst virusov (virus rumene mrzlice in denge).

Poleti se srečujemo tudi z obadi. Eden največjih predstavnikov je goveji obad ali brencelj (*Tabanus bovinus*). Njegov vbod je boleč, mesto oteče, lahko se pojavi koprivnica. Obadi lahko prenašajo tudi bolezenske povzročitelje (antraks, tularemijo, malarijo).

Med steniciami je najbolj znana posteljna stenica (*Cimex lectularius*), ki ima šivanki podobno bodalo/sesalo. Njen pik je neprijeten, lahko srbi še nekaj dni po piku. Mogoče so tudi alergične reakcije s kožnim izpuščajem. Ne prenašajo nalezljivih bolezni.

Prva pomoč in zdravljenje

Kadar žuželka piči človeka

Sršen (*Vespa crabro*)

z znano alergijo, je med čakanjem na reševalce smiselno poskusiti odstraniti želo, če je ostalo v koži. Potrebna je previdnost, da ne stisnemo mešička s strupom, ki se po navadi drži žela – tako morda še povečamo vnos alergena v telo. Predel pika ali ugriža žuželke speremo s tekočo vodo in milom, osušimo in ohladimo z ledom. S hlajenjem zmanjšamo oteklino in upočasnimo absorpcijo strupa oziroma alergena. Na srbeč predel lahko damo gel z antihistaminikom. Rutinski uporabi lokalnih anestetikov in antihistaminikov se izogibamo, da ne nastane preobčutljivost kože po izpostavitvi soncu in alergične reakcije. Veliko lokalno reakcijo po piku žuželke lahko blažimo z glukokortikoidnim mazilom, včasih tudi s sistemskih glukokortikoidom. V primeru številnih pikov in pojava sistemske toksične reakcije je treba čim prej poiskati zdravniško pomoč. Odrasli potrebuje zdravniško opazovanje po prejetju sto ali več čebeljih

pikov oz. po dvajsetih ali več osjih pikih, otrok pa že po petih ali več pikih. Zdravstvena obravnava je potrebna tudi v primeru pojava mehurjev ali večjega vnetja na mestu pika, težav z dihanjem, povečane temperature, hude bolečine in širjenja otekline, pri otekanju ustnic in težav pri požiranju ter sumu na infekcijsko bolezen. Če se pojavijo sistemski znaki že po enem ali nekaj pikih žuželk, je treba pomisliti na alergijsko reakcijo in takoj poiskati zdravniško pomoč. Na

na strup ose ali sršena, pa z osjim strupom.

Preventivni ukrepi

Bivalne prostore lahko zaščitimo z mrežami, odstranimo gnezda žuželk v bližini bivališč ljudi, preobčutljivih na pike, odstranimo stoječo vodo itn. V naravi svetujemo nositi svetla oblačila z dolgimi rokavi in hlačnicami ter ustrezno obutev. Osebe z znano alergijo na pike žuželk naj se izogibajo situacijam, kjer bi bil mogoč pik (npr. čebelnjaki, cvetoči travniki, vrtovi ...). Lahko uporabimo tudi sintetična odbojna sredstva (npr. rastlinski izvlečki navadne melise in limonine trave, DEET) in elektronske naprave. Pred potovanjem v tuje kraje se je treba poučiti tudi o preventivnem cepljenju in zaščiti z zdravili pred boleznimi, ki bi jih lahko dobili zaradi pika žuželk.

Prim. dr. Andrej Bren,
dr. med.

Navadni komar (*Culex pipiens*)

voljo je komplet (avtoinjektor z adrenalinom) za samopomoč, ki naj ga imajo osebe z znano alergijo pri sebi v situacijah, ko so izpostavljene pikom. Če je imel bolnik anafilaktično reakcijo, mu svetujemo zdravljenje s specifično imunoterapijo s podkožnim vbrizgavanjem prečiščenega strupa, v začetku v bolnišnici, nato po shemi 3 do 5 let. Bolnike, alergične na strup čebele ali čmrlja, zdravimo s čebeljim strupom, bolnike, alergične

Viri:

Jamšek, M. Piki čebel, čmrljev, os, sršenov, komarjev, obadov in stenec. V: Brvar M ur. Toksikologija 2015: piki in ugrizi strupenih živali: zbornik prispevkov, 2015, 38–46.

Košnik, M. Alergijske reakcije na živalske strupe. V: Brvar M ur. Toksikologija 2015: piki in ugrizi strupenih živali: zbornik prispevkov, 2015, 47–51.

Castells, MC. Insect bites. UpToDate 2017 (last updated: April 28, 2015).

Ahčan, U., ur. Prva pomoč, Priročnik s praktičnimi primeri. Rdeči križ Slovenije, Ljubljana 2007.

Še nekaj zgodovinskih drobcev ob 300-letnici rojstva Marije Terezije

Poznala in obvladala je vse vladarske strasti – razen lova

Zgodovina slovenskih dežel je še kako povezana z imenom velike Habsburžanke, vladarice **Marije Terezije**, ki se je rodila leta 1717 in je vladala med letoma 1740 in 1780. Z mnogimi reformami je zaznamovala tudi zdajšnji slovenski prostor in z nekaterimi odločitvami na nek način celo sooblikovala celovitejšo podobo lovstva na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem. Za Marijo Terezijo velja ocena, da je res imenitno obvladovala vse vladarske posele. Poznala je vladarske strasti do obisti, razen ene – lova. O njej je bilo ob 300-letnici rojstva napisanega veliko, med drugim tudi nadvse sprejemljiva trditev, da bi morali med habsburškimi vladarji, ki so skoraj šesto let vladali in uravnavali usodo slovenskih dežel, na prvo mesto postaviti prav Marijo Terezijo. V primerjavi z mnogo poznejšim in pri Slovencih zelo čislanim **Francem Jožefom** je bila po dinamičnosti in odločnosti njegovo pravo nasprotje. Vedela je, kaj želi in predvsem kaj mora storiti kot vladarica. V tem se je razlikovala ne samo

od drugih sodobnic, pač pa celo od matere in svojih hčer. Še bolj pa se je glede lova razlikovala od svojega soproga **Franca Štefana**, ki je srčno rad lovil in prirejal prave lovske »pustolovščine« in neizmerno užival v lovu na raznoliko divjad, od jelenov do jerebic.

Da se ne bi preveč zamerila, je Marija Terezija tu in tam odšla na kakšen lov s soprogom in si celo nadela lovska oblačila. V njih je bila videti nekoliko bolj fantovska, a se v taki opravi ni počutila ravno najbolje. Ni marala ubijanja, sploh ne lovskega pretiravanja, ko so nekoč na nekem lovu blizu Podiebrada (zdaj je to češko mesto Pödebrady) ujeli deset tisoč jerebic in pet tisoč fazanov, da bi jih splašili na njeno veselje. To ji ni bilo pogodu, čeprav so jih samo splašili, ne pa tudi ustrelili. Je pa zanimivo, da je bila Marija Terezija zelo dobra strelka. S puško je neverjetno natančno zadevala v tarčo, kar je bil najbrž rezultat dobre šole in vzpodbujanja njenega očeta, cesarja **Karla VI.**, ki jo je kot

bodočo vladarico in naslednico še kako vzpodbujal tudi k lovu. Dodobra jo je naučil rokovati z orožjem, predvsem s puško. A očitno je bilo njegovo učenje neuspešno, saj Marija Terezija ni marala lova. Sploh pa je sovražila veliko pobijanje divjih živali, predvsem jelenov, srnjadi in divjih prašičev, ki so jih na veliko pobijali na skupnih dvornih lovih v bogatih cesarskih loviščih. To ji ni bilo pogodu, zlasti ne pobijanje mladičev srn in prašičev. Kot vladarica je spoštovala pravico do lova, ki je bila ena od mnogih gosposkih pravic in te pravice še vedno dokaj fevdalno zakoreninjena habsburška vladarska hiša na Dunaju imetnikom ni oporekala. Seveda je ni mogla preprosto ukiniti, ker bi to zagotovo dvignilo na noge fevdalno gospodo. Zato pa je rada prisluhnila pritožbam kmetov, katerih polja so utrpela velikansko škodo, in to ne samo zaradi divjadi, ki je niso smeli preganjati, še manj ubiti, pač pa tudi zaradi gosposkih plemičev, ki so med lovom brezbrizno teptali in uničevali pridelek na poljih.

To so plemiči zelo radi počeli, sploh zaradi lovu naklonjenega in zaščitnika gosposkega lova, cesarja **Karla VI.**, Marijinega očeta.

Ko je Karel VI. leta 1740 zatisnil oči, so si kmetje dali duška: na veliko so začeli preganjati in pobijati divjad na poljih in travnikih in posredovati je morala celo vojska. Ne za dolgo, saj jo je Marija Terezija poklicala nazaj in kmetom sporočila, da bo »težave, ki jih je podložnikom povzročila divjad, na njihovo ustrezno prošnjo s primernimi sredstvi pomagala odpraviti«. Cesarskemu vrhovnemu lovskemu mojstru je ukazala, da mora zmanjšati število lovnih živali, njihovo meso pa razdeliti med revne prebivalce. Kot deželna vladarica je prodala svoja lovišča na Koroškem in v Zgornji Avstriji, dvorne love na Tirolskem pa je pustila tamkajšnji skupnosti z obveznostjo, da lovcev ne smejo odpustiti. Že leta 1766 je omogočila, da so Dunajčanom dovolili dostop do Pratra, v katerem si je tako kot v preostalih spodnjeavstrijskih revirjih lovsko pravico pridržal Marijin soproga **Franc Štefan**. Da bi bila škoda od divjadi še manjša, je Marija Terezija odredila, da morajo divje prašiče zapreti v ograjene prostore. Še kaj bi se našlo zanimivega iz njenih časov, kar se je po svoje zapisalo tudi v slovensko lovsko zgodovino. A kljub njenemu nasprotovanju lovu je v njenem času in še več desetletij po njeni smrti ostal privilegij gospode. Z nekaterimi svojimi zahtevami pa je vseeno naznanila začetek nujnih reform in sprememb tudi na področju lova in tedanjega lovstva, ki pa so nastale mnogo, mnogo kasneje. Bila pa je prva, ki je naznanila spremembe, saj je bila tudi vizionarska vladarica, kar ji je treba šteti v čast.

Povzel in za objavo pripravil dr. Marjan Toš

Popravek – opravičilo

V Lovcu, 5/2017, na str. 250, je v mojem članku *Še o spremembah orožne zakonodaje*, nehote izpadel podatek, da je LZS 29. 3. 2017 poslala na MNZ predlog za zamenjavo nadomestnega člana Medresorske delovne skupine. Predlog je bil podan za zamenjavo **Bojana Breintbergerja** z novim nadomestnim članom **Matijem Jancem**. Nadomestni član je bil in bo tudi še naprej predsednik Komisije LZS za lovsko strelstvo in orožje, ki pa je v zdajšnjem mandatu nov. Za nedoslednost pri navedbi se Bojanu Breintbergerju opravičujem in se mu obenem tudi zahvaljujem za njegovo delo v MDS.

Dr. Srečko Felix Krobe

Na kratko iz tujega tiska ...

Norveška: Potem ko so lani pri poginjenem severnem jelenu prvič na evropskih tleh ugotovili in potrdili pojav bolezni kroničnega hiranja (CWD), ki je ena od oblik bolezni, za katere so značilne spužvaste deformacije možganskega tkiva (BSE pri govedu, Creutzfeld-Jakobova bolezen pri ljudeh ...), so norveške oblasti zaukazale odstrel celotne črede severnih jelenov, v kateri je sicer živela omenjena žival. To pomeni, da bo treba odstreliti več kot dva tisoč severnih jelenov, ki sicer živijo v zahodnem predelu Norveške na območju Nordfjelle. Čeprav naj bi bila možnost prenosa bolezni iz severnih jelenov na ljudi izredno majhna, mesa odstreljenih jelenov iz varnostnih razlogov ne bo dovoljeno uporabiti za človeško prehrano. Omenjena bolezen se pri jelenih prenaša preko sline, iztrebkov in urina. Sicer naj bi bil vzrok za pojav bolezni na evropskih tleh še vedno neznan. Dobra novica je, da so na Norveškem zaradi pojava omenjene bolezni doslej testirali več kot tisoč vzorcev severnih jelenov, vendar povzročitelja (prion) niso več ugotovili.

(Jagen Weltweit internet)

Ukrajina: Nekega večera je sredi ukrajinskega naselja v bližini beloruske meje volk napadel gozdarskega delavca in ga poškodoval. Napadenemu sta priskočila na pomoč pripadnika obmejne vojske, ki sta bila v napadu prav tako poškodovana, sta pa volka na koncu uspešno usmrtili. Preiskave, ki so sledile, so potrdile, da je bil volk okužen z virusom stekline.

(Jagen Weltweit, 2/2017)

Zimbabve: 7. aprila letos je med opravljanjem svojega poklica izgubil 44-letni profesionalni lovec. V iskalni akciji, ki so jo sprožili njegovi prijatelji, so najprej našli njegov avto, ki je bil parkiran 8 km od baznega kampa, kmalu pa tudi njegov nahrbtnik na obali bližnje reke. Večednevno iskanje s pomočjo letal in helikopterja, v katerem so sodelovali tudi vojska, policija in njegovi kolegi, ni obrodilo

Foto: M. Migos

Vlada Republike Južne Afrike se je odločila za podaljšanje prepovedi lova na leoparda (*Panthera pardus*) tudi v letu 2017.

sadov. Po nekaj dneh so z dovoljenjem pristojnih oblasti v bližnji reki ustrelili tri krokodile, v katerih so našli človeške ostanke. Z analizo DNA so potrdili, da so pripadali izginulemu lovcu. Tudi sicer smrtne žrtve zaradi krokodilov tej državi niso nobena redkost.

(Jagen Weltweit internet)

Švedska: Švedska lovska zveza, v katero je včlanjenih skoraj 200.000 od 290.000 švedskih lovcev, želi povečati svoj vpliv na odločitve evropskih institucij v Bruslju. V ta namen so od 1. junija naprej zaposlili Johana Svalbyja, ki je bil prejšnjih devet let zaposlen pri Združenju zvez za lov in varstvo divjadi v EU (FACE) na mestu direktorja za pravne in javne zadeve. Hkrati bo v Bruslju opravljal tudi naloge svetovalca za ameriški Safari Club International (SCI), ki želi na tak način povečati svoj vpliv v evropskem prostoru.

(Jagen Weltweit internet)

Južnoafriška republika: Združenje profesionalnih lovcev (PHASA) je izrazilo ve-

liko razočaranje glede odločitve vlade o podaljšanju prepovedi lova na leoparda v tej državi tudi v letu 2017. Prepričani so, da za tako odločitev ni prav nobenih strokovnih utemeljitev. Po podatkih vodje združenja so v državi med letoma 2013 in 2015 legalno, na podlagi izdanih licenc, uplenili 42, 37 in 36 leopardov. Omenjene številke so daleč pod dovoljeno kvoto CITES in tudi strokovno utemeljenimi kvotami na državni ravni, ki zagotavljajo selektivno in trajnostno lovsko prakso. Omenjeni odstrelji so verjetno manjši od 1 %, sicer zelo konzervativno ocenjene številčnosti populacije, ki naj bi znašala približno 5.000 živali. Tudi strokovnjaki s tega področja menijo, da legalni odstrelji nikakor ne pomenijo težave za populacijo. Nasprotno, prepoved lova, ki je začela veljati v letu 2016, ima v resnici precejšnje finančne posledice za lastnike zemljišč in rejce govedi, nenazadnje tudi za trajnostno varstvo zavarovanih velikih mačk. Posledice se kažejo v ilegalnem lovu teh mačk, predvsem lovu s pastmi, tudi v ograjenih območjih z intenzivnejšo rejo živine. Prepoved lova na leoparda torej povzroča

več škode kot koristi legalnemu lovu, na drugi strani pa je glavna težava varstva leopardov v organiziranem krivolovu, ki pa ga prepoved ne rešuje, temveč celo pospešuje. Prepoved lova je nastala zaradi pridobitve novih podatkov o stanju v populaciji, tudi s pomočjo strokovnjakov CITES, ki bi bili podlaga za odločitve o višini licenc za lov v letu 2018.

(Jagen Weltweit internet; Jagen Weltweit, 2/2017)

Finska: Pristojno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo namerava risa ponovno uvrstiti na seznam lovni vrst divjadi. Ker risi povzročajo precejšnjo škodo med domačimi živalmi, želijo s tem ukrepom populacijo risov zmanjšati za približno 20 %. V ta namen naj bi letos izdali 580 licenc za odstrel risov. Po ocenah se je številčnost risov na Finskem v zadnjih petih letih skoraj podvojila in sedaj znaša približno 2.500 odraslih živali.

(Jagen Weltweit, 2/2017)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Novica, naj bi bila po novem cesarska Avstria enakopravna zveza njenih narodov, je pripela tudi do gorskih hiš za Križno Goro.

»Rad bi videl, kako se bo cesar mrko držal, ko bo moral poslušati toliko različnih idej in zahtev. Pomlad narodov je vrhovom za trenutek pristrigla perutnice,« si je v brado momljala mladenič. Vedel je, da so obljube delili s figo v žepu! Zadovoljno je dremal v od prvega pomladnega sonca ogretem bregu. Ob njem je bil v klopčič zviti zvesti Dino, ki je čuval že očiščeno srno.

Kljub prepovedi je uplenil mlado žival in si tako zagotovil dobro jedačo za nekaj časa, pa še nekaj cvenka. Doma mu bo mama pripravila cvrček. Da ga

ma čez ramena so ga ujeli orožniki. Njegova predrznost je prekoračila vse meje. Samo za tak izplen bi si zaslužil sedenja za pol leta, kaj šele za vse preostale prestopke, ki so jih slutili, a dokazati mu jih niso mogli! Vipavski grof ni vedel, s kom bo imel opravka, ko so predenj potisnili krivolovca. Kar streslo ga je; fant mu je mesečno dobavljal srne, da se je med prijatelji lahko bahal s svojo lovsko srečo. Sam namreč ni bil sposoben pritisniti na petelina, kaj šele zadeti bežečo žival. Fantov molk, ki je bil še kako pomemben za njegov ugled, ga je poleg plena stal kar nekaj cekinov. Ko so ju orožniki pustili sama, je fant zrastel kar za celo ped. Z mize je samo pohotno pograbil pozlačen črnilnik in samozavestno odkorakal na prosto. Na trgu je kupil petroleja in se vrnil v svoje

Minilo je kar nekaj let. Mladi fant je zagospodaril na svojem domu. Vsi so mu zbežali od hiše: starši v prerani grob, bratje in sestre pa vsak na svojo stran, kolikor daleč so le mogli. Ustvaril si je družino, še vedno pa je rasla njegova hudobija. Na koncu vsakega robantenja je, da bi poudaril resnost groženj, sočno pribil: *»Šakrameonte!«* Kmalu ga nihče ni klical drugače. Kako mu je pravzaprav pravo ime, ni vedel nihče več.

Divja jaga mu je vzela kar precej časa. Povpraševanje po divjačinskem mesu se je večalo. Ne le srne, zajci in jelenjad, prava moda zadnjega časa so bile tudi kune, ptice in ptičja jajca, še posebno orlova in sovina. Da vzdržujejo moško moč, so bili prepričani ljudje

ANKA VONČINA

In ko ti bom spridil tretjo dušo, boš popustil!

ne bo nihče zalotil, je bil prepričan, ker v tamkajšnje samote si žandarji ne upajo več, sploh pa ne pred njegovo puško. Njegovo divjost so, kljub njegovi mladosti, poznali daleč naokrog. Da z njim ni dobro imeti opravka, še posebno dobro vedo sosedge Andrejčkovi, ki jim je že nagnal smodnika pod pete. *»Bodo oni njega učili kozjih molitvic, kaj je prav in kaj ne! Bodo oni motili njegov mir in hodili čez svet, ki bo vsak čas njegov?! Pravico si jemljem sam! Sploh pa, odkar ..., odkar ...«*

Družini nikoli ni uspelo pridobiti lovске pravice, zemljiška gospoda jim ni zaupala. Videli so pogoltnost v njihovih očeh, a ustaviti jih ni bilo mogoče. Že mnogo rodov moškim potomcem krivolov ni bil tuj, bili so izjemno spretni. Gospoda jih je pogosto najemala za vodenje na lov na jelene, še raje na divje peteline, ki jih je bilo v bližnjem Trnovskem gozdu vse polno. Naročila so kapljala, naskrivaj seveda, preko posrednikov ...

Ha! Ampak pred kakšnim letom so mladeniča zalotili: z dvema lisica-

gorske samote. Da orožnikov ne bo več v tamkajšnjem koncu, je bil prepričan.

Vse to se mu je pletlo po glavi in mu radostilo srce tam v toplem pomladnem bregu. Blaženo je zadrževal; kar ga streslo, kot bi ga zadel božji bič. Mežika v bleščeče sonce. Pred njim stoji prišlek. *»Kdo si in od kod?«* je zarobantil. Ko so se mu oči privadile bleščavi, ga je spoznal; kot oglje črna suknja, parklji, dolg rep in dva rdeča rožička. *»Mejdun, sam hudič me je obiskal,«* ga je presunilo.

»Veš, kaj, mladenič, na tem svetu sem za žlehtnobo jaz!!! A ti si me v zadnjem času krepko prekosil! Izbiraj: ti – ali vzamem duše treh tvojih, katerih smrt boš imel na vesti, in takrat za tvoj rod v teh razorih ne bo več prostora!«

Povsem premočen od potu groze je planil pokonci. Kako? Hudiča nikjer!

»Ha, bo njega strašil sam vrag, niti za mar ga ne vzamem,« si je brundal v brado, ko je s srno na rami korakal proti domu. Ni razumel, še manj pa priznal, zakaj so mu bila kolena mehka in korak nič kaj gotov ...

iz visokih krogov, ki so bili njegove stranke. Kaj 'raste' na rastiščih okrog njega, je najbolje vedel on. Seveda mu ni mogel nihče preprečiti, da se ne bi podal tudi v tuja lovišča. Za vsak primer ni slabo, če ostane na dosegu roke kakšno stegno več. Nastavljal je zanke, stikal za gnezdi in nešteto ur presedel in čakal.

Tako je bilo tudi tistega jesenskega dne, ko se je z nekaj drozgi v malhi že skoraj v temi vrnil domov. Žena Šmarjana ga je čakala, sama ni zmogla napolniti kadi z repo za kisanje. Ob delu pod leščerbo ju je dosegel trušč z dvorišča. S precej popite *»korajže«* pod kapo se je sosedom – Andrejčkov fante – postavljala pred hišo, izzivajoč Šakrameonteja, naj mu kar prepove prehod čez njegov svet, če si upa. Šmarjana je poskušala ohladiti razgreto kri in ga je spodbujala, naj kar mirno gre, čeprav za osovražene sosede čez njihovo dvorišče res ni prehoda. Naj le lesu zapre za seboj. Pogumnemu mladcu je tistega večera tak poduk le še bolj ogrel kri; lesu je zanalašč pustil

na široko odprto. Na to ga je z gromkim glasom opozoril Šakrameonte, ko je stopil na gank s polnimi nečkami repinih olupkov. Fant je mimogrede snel lato v kozolcu in jo vihtel proti njemu, naj mu kar grozi, da bo že videl hudiča! Gospodarju se je kar stemnilo pred očmi in je zviška z vso silo zagnal nečke proti bližajočemu se vsiljivcu. Težke, kovinske, so ga, malo majavega, zadele in podrle. Šakrameonte pa je le urno porinil Šmarjano nazaj čez hišni prag, rekoč, da je pokora dobil, kar je iskal ...

Naj je verjel ali ne, fant je bil mrtev; domači so ga iskali in tiho pobrali sredi noči. Šakrameonte si je jutraj oblekel praznje oblačilo in jo mahnil do mesta. Sam ni vedel, kako in zakaj se je po poti spomnil sanj tam v bregu tiste davne pomladi. Hudič? Ne, ne, njega že ne ...

Ker je krivdo priznal in se zgo-varjal, da je bila nesreča, da se je le branil pred razgretim mladcem z lato v roki, je dobil le tri leta v grajski ječi. Ko se je vrnil, je ženi za pridno gospodarjenje v tistem času podaril židano ruto.

In kolesje časa se je vrtelo naprej. Bridka izkušnja in čas, preživet v ječi, nista niti malo omehčala njegovega trdega srca. Ne le da sploh ni pogledal sosedov, nosila sta se tudi s sinom Francetom, ki se je vrgel po njem. Kregala sta se tako na glas, da so ju slišali vsi sosedje. Le kolikokrat sta moči preizkusila tudi s pestmi ali z orodjem! Nihče ni popustil niti za ped.

Krivolov ga je obsedal bolj in bolj, ves se je prepustil svoji lakomnosti. Ni bil zadovoljen, če ni vsaj vsak teden uplenil ene večje živali, majhnih sploh ni štel. Odjemalci so se kar vrstili in njegova denarnica se nikoli ni osušila. Za domača dela se ni brigal, bolj in bolj jih je prepuščal sinu.

Nekega poletnega večera se je že v mraku vračal z lova domov. Sin je bil po poslih, tam na Tržaškem. Peljal je les, prvovrstno jesenovino, ki jo potrebujejo za stilno pohištvo. Ha, kupil jo je na Javorniku za par grošev, jutri pa mu bo fantè prinesel mošnjo cekinov. Kaj more, če ljudje nimajo pojma o poslu. V bledem soju svetilke, ki je polzel skozi domače odprte duri, je na pragu opazil moško postavbo. Le kdo bi to bil, saj je doma le Šmarjana? Svojim očem ni mogel verjeti – na podboj se je naslanjal Andrejčkov Matej, ki ga je tako preziral!

»Kako si upaš prestopiti moj prag?!« se mu je kot zveri utrgalo iz grla. Dvig-

nil je pest, udariti je hotel po njem. Matej ga je le usmiljeno pogledal in mu namignil, naj stopi v hišo. Sam se je spustil po zunanjih stopnicah, preskočil leso in izginil v noč proti domu. Storil je, kar mora storiti dober sosed.

V hiši je bil mrtvaški oder, v že zaprti krsti pa njegova Šmarjana – mrtva, seveda. Ob njej je zgrbljen v kepo čepel hlapček Luka in tiho ihtel. Kljub kamnu v prsih je Šakrameonteja prizor pokosil na kolena. Le nebogljeni hlapček je bil prvi in edini človek priča solzam, ki so se mu kotalile čez njegovo robato, okamnelo lice, le mali hlapček je bil priča stoku bolečine, ki se mu je izvil iz srca. Šmarjano je ljubil, zvesta mu je bila v vsem, on pa ji tudi ni nikoli prizadejal hudega. Ukradel jo je tam pod Orešjem, ko se je vračal z jage na Nanosu. Mesec dolgo jo je imel zaprto v kamri. Skrbel je zanjo, jo hranil, prigovarjal in se ji dobrikal. Popustila je in nikoli mu ni mogla očitati grdega ravnanja. Tega seveda, kdorkoli ga je le malo poznal, ni mogel verjeti. Pet

otrok, fantov, sta pokopala na vaškem pokopališču, dva sta ostala – prvi in zadnji. Kasneje je njeno zrelo telo reklo – ne.

Med ihtenjem mu je hlapček počasi razložil, da jo je našel mrtvo na ognjišču. V hišo ga je priklical strašen smrad po zažganem mesu. Že malo betežna si je ob ognju strigla nohte na nogah, najbrž jo je obšla slabost, mogoče je samo zadremala in se ji je zvrnil trinožnik, mogoče jo je udaril božji žlak, jo je pahnil sam vrag, kdo ve? Padla je na ognjišče z obrazom naravnost v ogenj.

Sosedje so Šmarjano imeli radi, smilila se jim je, revica, in če so le lahko, so ji na skrivaj pomagali. Če se ji je kdaj koli kdo potožil čezenj, ni poslušala, le skromno je pridala: »Moj je, pa naj bo kakršenkoli že, midva sva zvezana!«

Na dan pogreba je Šakrameonte na videz neprizadeto stopal za krsto. Kdo ve, se je vsaj spomnil na mlajšega sina Toneta, ki ga ni bilo zraven? Zapustil

je domače gnezdo in o domu ni hotel slišati ničesar. Neke svetle poletne noči, ko se je, za očetova merila, s premajhnim izkupičkom od prodaje vračal iz Trsta, je pri lokvi na križpotju stopil z voza, konja zadnjič pobožal, desnemu na komat obesil mošnjiček in jima tiho naročil, naj gresta domov. Sam pa je zastavil korak proti Črnemu Vrh, Logatcu in naprej proti Ljubljani. Moral je presekati to zagonetno vez, sicer bi se uničil. Bil je materine mile nravi in bi vse naredil, da se oče ne bi jezil nanj ali na kogarkoli drugega. Vendar je bilo pri njegovem nepredvidljivem značaju vse brez učinka, nihče se ni mogel izogniti njegovi hitri jezi. Pokojnica je sinu velikokrat prigovarjala, naj potrpi,

naj ga ne gleda v oči in naj se mu umakne s poti. A breme poniževanja je preseglo Tonetove moči. Odločitev je kar dolgo zorela v njegovem srcu, zbiral je pogum, zbiral je moč, predvsem pa je hotel biti gotov, da oče svojega besa ne bo znašal nad mamó. Tega dne je prav vsak pomislil nanj, razumeli so ga.

In Šakrameontejevo življenje je spet ubralo novo pot. Najbrž mu je v glavo stopil tudi denar. Ure in ure je ob obilni pijači in jedači prebil s prijatelji lovci iz visokih družb ob kartah in v pogovorih o lovu in svetu tam zunaj, ki ga sam ni poznal. Vse slabše in slabše se je živelo v tej Kranjski deželi, tudi drugod po Evropi je vse bolj vrelo. Da je tam daleč čez Lužo svet, kjer se cedita med in mleko, je razbral iz pripovedi svetovnih popotnikov. »Ja, to, ravno to bom storil še za mojega življenja – v Ameriko grem!«

Ker ga je pa le bilo malce strah, da bi bil njegov mošnjiček za tak podvig presuh, se je hitro domislil, kako bi ga odebelil. Sinu, ki se je ravno spravljal k ženitvi s sosedovim dekletom, je zagrozil, da ga bo nagnal od hiše in prodal kmetijo, ker pač rabi denar. Nič niso pomagale grožnje s pestmi, kletvice in preteča javna sramota. Šakrameonte je vedel, da bo zmagoval.

France se je vdal, odštel očetu želeno kupnino in ga brez besed postavil pred vrata. Tedne je stari proslavljal v gostilni pri Tratniku na Colu in se hvalil na vso moč, kako se je dobro znašel. Pri sebi je imel le 'prektošel' in svojo risanico.

Svojo pot v Trst, kjer naj bi stopil na ladjo, je odlašal iz dneva v dan. Po gostilni se je sukala mlada sosedka in prej, ko so se obrnile tri lune, je pod srcem že nosila njegovega otroka. Ja, tudi tak je bil; spolna sla po mlademu mesu ga ni nikoli zapustila.

Domači so 'grešnico' brž pognali čez prag. A stiskač, kot je Šakrameonte bil, se ni opogumil za hiter nakup primerne hišice. Nekaj cekinov je tudi skopnelo ob 'podobicah', ki so jih pogumno metali noč za nočjo. In tako se je hočes nočes znašel spet na sinovem pragu. Nekaj, nekaj posebnega je bilo v srcih teh grobijanov. Tam, kjer bi človek najmanj pričakoval, se jim je milo storilo in so popustili. Tako ga je tudi sin France mirno povabil v hišo, mu odstopil kamrico in 'mlada' družinica je bila trenutno rešena. Iz nuje se je »žlehtnoba« le vzela vkup.

Sin France, ki so ga klicali z enakim imenom kot očeta, pa ... V najboljših

letih, ko je prekipeval od polne moške moči, so ga vsi uspehi priporov iz enega v drugega gnali skozi samosvoje življenje. Mnogi so se mu umikali s poti, mnogi so njegove muhe prenašali molče, mnogi so se mu skušali zoperstaviti. Vsakdo je naletel le na kletev in strup. Česarkoli se je dotaknil, je spremenil v kot britev ostra kopja.

Nekega jesenskega dne so jagali v Tisovcu, tam pod Črnim robom. Bil je skupni lov, tak, za druženje. Seveda ni šlo brez Šakrameonteja mlajšega. Stari se je takih druženj, hvala bogu, izogibal, pa tudi nekam slaboten je postal zadnje čase, bolj in bolj je poležaval. Takoj zjutraj so se sprli, kdo bo poganjač, kdo bo stal na katerem stojišču. Kdo bo lovovodja, se sploh niso pogovarjali. Se ve, čigava je obveljala.

Lovci so stali in čakali, kaj bo mimo njih uspelo pognati poganjačem in psom. Martinu, enemu izmed njih, naj mu bo zemlja lahka in bog milostljiv, je bil Šakrameonte še posebno v želodcu. Ni ga bilo srečanja med njima, da se ne bi kresale iskre, ni bilo ure dneva, da slednji ne bi razmišljal, kako bi se znebil tega bremena. Seveda je imel isto v mislih tudi tisti dan, ko je stal in čakal na lovski plen. Z desne se je zaslíšal približajoč se hrup bežeče živali, za njo pa bevske goničev. Z levim ramenom se je naslonil na bližnjo bukev in k obrazu dvignil puško. Močno jo je zgrabil, tiščal k licu, poravnaval in usmerjal cev proti prihajajočim, pripravljen na strel. Zadrževal je dih in umirjal utrip srca, da mu orožje ne bi zatrepetalo. Prva je iz grmovja na jaso pokukala preplašena srna, bila je gibka in mlada, z visoko dvignjenim smrčkom. Kaj ko bi jo pustil živeti? Delček sekunde ji je sledil preko merka in v trenutku se mu je na obzorju poravnal s srno in hip zatem s silhueto na nasprotnem bregu, ki jo je takoj prepoznal. Ne, tu ni bilo časa za razum; le skrčil je kazalec in telo mu je preplavilo odrešenje. Vedel je, kaj je storil ... Ne, ni storil on, nekdo drug, ki mu je želel vse dobro, je upravljal z njegovim ravnanjem.

In po tem, tretjem dogodku, ko je bil na lovu smrtno zadet njegov sin, je tudi stari Šakrameonte kleknil pod bremenom zla. Tiste davne pomladi ni sanjal, hudič ga je obiskal zares. Ves siv in starikav je zavezal culo, zbral svojo otročad, se prijel mlade žene pod roko in jo mahnil v svet.

In njegov rod dandanes, če sploh, nadaljuje svoje povsem drugačno življenje čisto neke druge ...

Jgor Piculin
2017

Jubilejni, deseti Mednarodni sejem lovstva in ribištva

LOV

V Gornji Radgoni je 21. aprila svoja vrata že desetič odprl Mednarodni sejem lovstva in ribištva. Sejem je potekal v znamenju svetovnega dneva Zemlje in 110-letnice Lovske zveze Slovenije. Letošnja posebnost je bila, da je bilo ribištvo prvič predstavljeno kot zaokrožena celota. Na slavnostnem odprtju sejma so spregovorili mag. **Dejan Židan**, minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, **Janez Erjavec**, predsednik uprave Pomurskega sejma, **Stanislav Rojko**, župan

Občine Gornja Radgona, mag. **Lado Bradač**, predsednik Lovske zveze Slovenije, dr. **Miroslav Žaberl**, predsednik Ribiške zveze Slovenije, in **Peter Misja**, predsednik Turistične zveze Slovenije. Erjavec je v uvodnem nagovoru povedal, da ne more spregledati dejstva, da drugi dan sejma, 22. aprila, praznujemo svetovni dan Zemlje. »Zemlja je naš skupni dom. Vzemimo si čas in razmislimo, kaj dobrega lahko naredimo za naš skupni dom. Naj bo 22. april dan Zemlje vsak dan,« je

Foto: J. Žagar

Minister mag. Dejan Židan (MKGP) v pogovoru s predsednikom LZS mag. Ladom Bradačem, dr. Srečkom F. Kropetom in Srečkom Žerjavom

Foto: J. Žagar

Program slavnostnega odprtja sejma so popestrili in sklenili rogisti ZLD Prekmurje.

Foto: J. Žagar

Janez Erjavec, predsednik uprave Pomurskega sejma, je v prisotnosti ministra Dejana Židana predsednikoma Lovske zveze Slovenije in Ribiške zveze Slovenije izročil listino – priznanje za desetletno sodelovanje na tem sejmu.

Foto: S. Komlanc

Razstavni prostor LZS je obiskala tudi ministrica za obrambo Andreja Katič.

poudaril Erjavc, ki je v prisotnosti ministra Dejana Židana predsednikoma Lovske zveze Slovenije in Ribiške zveze Slovenije ob tej priložnosti izročil listino – priznanje za desetletno sodelovanje na tem sejmu. Program slavnostnega odprtja

sejma so popestrili in sklenili rogisti ZLD Prekmurje. Hkrati sta svoja vrata odprla tudi četrti Mednarodni sejem aktivnosti in oddiha v naravi ter četrti Mednarodna razstava starodobnikov Avto-moto klasika.

Jasna Kovačič Siuka

Sejem Lov 2017: Zagledani v naravo

LOV

Severovzhodni del Štajerske in Prlekije, ki nista prepoznavna samo po delavnih in gostoljubnih domačinih, odgovornih in cenjenih lovcih, po številnih vinogradih in skrbno obdelanih njivah, ampak še kako tudi po Pomurskem sejmu v Gornji Radgoni, je v četrtek, 20. aprila, najprej zaznamovala močna pozeba, ki je ponekod povsem uničila vinsko trto in cvetoče sadno drevje. Nato pa je v tem delu Slovenije z mnogo več pozitivne energije pečat pustilo še odprte letošnjega jubilejnega, 10. tradicionalnega sejma Lov, ki je potekal od 21. do 23. aprila pod sloganom *Zagledani v naravo*. Na skoraj 9.000 m² notranjih in zunanjih razstavnih površin se je letos predstavilo kar 155 razstavljalcev, in sicer 110 domačih in 45 tujih. Sejem je obiskalo veliko obiskovalcev iz Slovenije, Avstrije, Hrvaške, Madžarske in Srbije.

Tako kot na vseh prejšnjih sejmih so bili tudi letos za obiskovalce najbolj privlačni, zanimivi in oblegani t. i. »štanti«, razstavni prostori, na katerih so razstavljali lovsko orožje, optiko in drugo lovsko opremo ter razna oblačila. Član LD Trnovski gozd **Jože Šinigoj**, generalni direktor Koptex, d. o. o. (s svojimi trгови-

Foto: F. Rotar

Predstavitev bogate založniške dejavnosti LZS

nami), iz Nove Gorice nam je pojasnil, da je v Sloveniji okrog 140 registriranih puškarjev in drugih prodajalcev lovskega orožja, optike, streliva in druge lovške opreme ter oblačil. Odkrito je povedal, da je za tako majhen slovenski lovski prostor žal veliko preveč ponudnikov. **Dejan Šmigoc**, direktor Modnega krojaštva Andrej Šmigoc iz Spuhlje pri Ptuj, je bil z obiskom kar zadovoljen, saj je več kot dvajsetim lovcev vzel mero za nov lovski kraj, nekaterim tudi za lovsko plašče, pumparice, telovnike in srajce. Z

obiskom je bila zadovoljna tudi **Lidija Šmigoc**, s. p. (trgovina z metražnim blagom in tekstilom) iz Markovcev, ki je imela na zalogi lovške srajce in predpasnike. **Lenart Rožman**, Krojaštvo Branko Rožman iz Brežic, pa je dejal, da njihovo krojaštvo največ

Sejem je bil zanimiv in privlačen

Lovska zveza Slovenije, ki letos praznuje 110 let organiziranega lovstva na Slovenskem, je v osrednji sejemski dvorani postavila in všečno uredila razstavni prostor z »lovsko sobo«. Pri postavitvi našega razstavnega prostora in

Lovsko orožje je zelo zanimivo za številne lovce vseh starosti.

lovskih krojev in drugih oblačil izdelata za lovške pripravnike še pred zaključkom lovskega izpita. Posebno trgovsko je bil razporejen avstrijski »jager« **Franz Reinthaler** iz podjetja Alp-Jag iz Avstrije, ki na sejmu Lov že deset

ureditvi diorame z nagačenimi gozdnimi živalmi je tudi tokrat glavno delo opravila tradicionalna udarna lovška delovna skupina iz območja ZLD Prlekija, na čelu katere je že nekaj let nekdanji dolgoletni predsednik **Anton Holc**. Lokalni lovci in lovke so bili tudi »dežurni gostitelji« v lovski sobi.

Požrtvovalni delavci Pomurskega sejma, ki jih vodita predsednik uprave **Janez Erjavc** in izvršna direktorica **Mateja Jaklič**, so s svojimi dolgoletnimi izkušnjami in različnimi soustvarjalci sejma ter dobrimi znanci iz LZS, Ribiške zveze Slovenije, Zavoda za gozdove Slovenije, Kinološke zveze Slovenije, Racoon, d. o. o., LZ Maribor, ZLD Prlekija, Puškarstva Skobir, Društva A.R.O., Strelske zveze Slovenije, Planinske zveze Slovenije, Slovenske zveze za sokolarstvo in zaščito ptic ujed ter številnih drugih za jubilejni sejem Lov pripravili posebno pester program številnih sejmskih prireditev. Tako so bile vse prireditve ponovno zelo dobro obiskane. V soboto, 22. 4., je bil dobro obiskan *deveti Slovenski lovski dan* s celodnevni strokovni programom predavanj s skupnim naslovom *Stanje in upravljanje parklaste divjadi: primerjava med Slovenijo in tujino*. Zlasti zanimivi sta bili tekmovanji v oponašanju jelenjega rukanja ter kuhanju lovskega golaža in ribje čorbe. Zaradi skromnega zanimanja pa letos ni bilo tekmovanja v kuhanju gobove juhe. Številne je priteg-

nila razglasitev ocenjevanja divjačinskih salam.

K raznolikosti sejemskega dogajanja so svoje prispevale tudi domače in tuje lovske glasbene skupine, ki so nastopale v Hali A2. Vse nastope, ki so potekali v bolj mirnem okolju kot prejšnja leta, ko so se nastopajoči pritoževali zaradi hrupa bližnjega gostišča, sta spremljala **Milan Tepej**, predsednik Komisije LZS za lovsko kulturo in odnose z javnostjo, in **Rudi Slogovič**, podpredsednik omenjene komisije. A Tepej z letošnjo udeležbo ni bil najbolj zadovoljen: »Na Slovenskem deluje 21 lovskih pevskih zborov in 24 skupin rogistov, nastopilo pa je samo 7 lovskih pevskih zborov in 11 skupin rogistov. Razlog za 30 % slabše sodelovanje na sejmu je gotovo v visoki povprečni starosti predvsem lovskih pevcev. Dejstvo pa je tudi, da lovske glasbene skupine nimajo dovolj denarja za pokritje potnih stroškov in za plačevanje umetniških vodij.« Poleg slovenskih skupin so sodelovale še štiri tuje skupine rogistov in lovski pevski zbor z avstrijske Koroške.

Letošnji sejem je bil privlačen in zanimiv za lovce in druge obiskovalce. Številne razstavne prostore in obisk »naše lovske sobe« sta si v spremstvu prvega moža sejmšišča vidno zadovoljna ogledala tudi člana zelene bratovščine dr. **Milan Pogačnik**, nekdanji kmetijski minister, in akademik dr. **Ludvik Toplak**. Povedala sta, da ima sejem Lov veliko vlogo pri ozaveščanju ljudi glede varovanja narave, povezovanja lovcev ter širjenja lovske kulture. Skratka, letošnji sejem je spet upravičil svoje poslanstvo. Nekateri obiskovalci so sicer pripomnili, da ga je treba popestriti z novimi, bolj strokovnimi temami, niso pa znali povedati, s katerimi. **Ivan Šlag** iz LD Ruše je bil odkrit; menil je namreč, da trenutna kriza v lovstvu ne sme vplivati na sejem, na katerem je po njegovem mnenju premalo celovito predstavljeno slovensko lovstvo.

Franč Rotar

Prvenstva v oponašanju jelenjega rukanja se je udeležilo štirinajst tekmovalcev iz Srbije, Madžarske in Slovenije.

sodelovanju z LZS, Komisijo LZS za lovsko kulturo in odnose z javnostjo, Sekcijo oponašalcev jelenjega rukanja ter ob izdatni pomoči Pomurskega sejma predstavili kot glavni organizatorji jubilejnega, desetega, državnega in četrtega mednarodnega prvenstva v oponašanju jelenjega rukanja. Prepričani smo, da je to dogodek, ki pomeni velik prispevek v zakladnico slovenske lovske kulture in bogate dediščine zelene bratovščine.

Leta 2007 smo doživeli prvo prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja, tega edinstvenega in mogočnega dogajanja v naravi, ko nekje sredi septembra jeleni začnejo iskati košute in mogočno rukajo vse do konca svojega

Glavno nagrado (odstrel jelena) je zmagovalcu Simonu Ferlincu (prvi z leve) podelil mag. Janko Mehle z Zavoda za gozdove Slovenije (drugi z leve).

Foto: M. Gselman

Sodnik Ernest Kerčmar, izvršna direktorica Pomurskega sejma Mateja Jaklič, tretjeuvrščeni Janez Podkrižnik, zmagovalac Simon Ferlinc, drugouvrščeni Urban Košir (od leve proti desni) in predsednik LZ Maribor Marjan Gselman

ženitovanja. Jelenje rukanje je nekaj nepozabnega – mistično, čarobno in mogočno doživetje v naravi, ki še vedno skriva veliko čudes in skrivnosti. Tekmovanje v oponašanju jelenjega rukanja je privlačno za lovce pa tudi za tiste, ki to niso. Slednjim na tak način

približamo vsaj delček tistega, ob čemer lovci uživamo in se nam ježi koža ob naših obiskih v loviščih.

V dosedanje aktivnosti pri oponašanju jelenjega rukanja je bilo vloženega veliko truda, trdega in odgovornega dela, pa tudi odrekanja posameznikov in sekcije kot celote. Na tem področju je oral ledino **Jože Gril** iz LD Ribnica, vključno z **Markom Petretičem**, **Marjanom Fortinom**, **Francem Rotarjem**, **Borisom Leskovicem**, mag. **Štefanom Veselom**, dr. **Arpadom Kövešem**, **Gregorjem Bolčino** in še mnogimi drugimi, ki so opravili pionirsko delo.

Vabilu organizatorjev so se

letos poleg slovenskih rukačev odzvali tudi rukači iz Vojvodine in sosednje Madžarske. Rukači so v slabih dveh urah prireditve pokazali, kako obvladajo oponašanje jelenjega rukanja in poskušali čim bolj prepričati sodnike. Zahtevno delo sodnikov so opravili **Dejan Kojić** iz Srbije in **Ernest Kerčmar**, **Janko Mehle**, **Izidor Cojzer**, **Anton Meglen** in **Aco Rebernik** iz Slovenije. Žirijo so sestavljali **Marjan Gselman**, **Božidar Kunej** in **Tilen Štefane**. Absolutni zmagovalac in novi državni prvak je postal **Simon Ferlinc**, drugo mesto je zasedel **Urban Košir**, tretjega pa **Janez Podkrižnik**. Organizatorji smo za vse sodelujoče pripravili darilne vrečke v zahvalo za udeležbo.

Državno in mednarodno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja

V okviru letošnje lovske in ribiške sejemske prireditve v Gornji Radgoni smo se lovci Lovske zveze Maribor (LZM) v

Barve Srbije so zastopali Ljubomir Aščerić, Bojan Vasiljević, Zoran Andrašev, Zoran Stojišić in Marijan Marijanović. Srbsko delegacijo sta spremljala Marta Takač in Branislav Stankov, oba iz Vojvodina šume. Z Madžarske sta na prvenstvu sodelovala Imre Horvath in Norbert Farkas. Urban Košir, Janez Podkrižnik, Simon Ferlinc, Damijan Zdovc, Martin Frančeskin, Zorko Frančeskin in Tilen Nared so rukači, ki so zastopali Slovenijo.

Rezultati (1.–7. mesto):

1. mesto: Simon Ferlinc
2. mesto: Urban Košir
3. mesto: Janez Podkrižnik
4. mesto: Tilen Nared
5. mesto: Martin Frančeškin
6. mesto: Damijan Zdovc
7. mesto: Zorko Frančeškin

Četrto-, peto- in šestouvrščeni so prejeli posebne praktične nagrade, prvi trije pa še odstrel divjadi, ki so jih darovale posamezne organizacije: odstrel jelena (Zavod za gozdove Slovenije (ZGS)), gamsa (ZGS OE Maribor) in divjega prašiča (LZM). Na LZM smo pred prvenstvom izdali zloženko na temo jelenjega rukanja, v kateri smo predstavili vse sponzorje in darovalce, ki so nam pomagali pri izpeljavi zahtevnega projekta. Ob tej priložnosti se vsem še enkrat iskreno zahvaljujemo.

Marjan Gselman

Lovska in ribiška kulinarika na sejmu Lov

Sedmo tekmovanje v kuhanju lovskega golaža in ribje čorbe – prvo sejmsko slovensko ocenjevanje divjačinskih salam

V okviru dokaj pestrega programa desetega, jubilejnega mednarodnega sejma lovstva, ribištva in aktivnosti v naravi, LOV 2017, z že nekaj let uveljavljenim sloganom *Zagledani v naravo*, bi lahko dodali »tudi z dobro lovsko in ribiško kulinariko«. Že tradicionalno je zadnji dan namenjen enemu najbolj privlačnih sejmskih dogodkov – **tekmovanju v kuhanju lovskega golaža in ribje čorbe**, ki je potekalo v organizaciji Pomurskega sejmišča - Gornja

Skoraj vse ekipe na tekmovanju v kuhanju lovskega golaža so si uredile privlačne terenske kuhinje. Drugouvrščena LD Janžev vrh je bila sploh izvirna.

Radgona, Racoon, d. o. o., LZ Slovenije, Ribiške zveze Slovenije in Revije 5 zvezdic. Na velikem prostoru pred halo A se je zbralo kar trideset tekmovalnih ekip iz Slovenije, Hrvaške, Madžarske in Srbije. Tudi letos so si tekmovalne ekipe pravočasno in privlačno uredile svoje terenske kuhinje. Še več, tudi za obiskovalce so poskrbele, da do kuhanih jedi na žlico ne bi bili lačni in žejni, za prešerno lovsko druženje pa so kuharje med delom in gledalce razveseljevali ljubiteljski lovski muzikantje. S svojo terensko kuhinjo je bi tam tudi **Anton Holc**, saj je za svoje tradicionalne jedce kuhal *Holčev bograč*. Lovski (divjačinski) golaž, ki med lovci in drugimi gurmani zagotovo velja za izjemno cenjeno jed na žlico, je na tekmovanju kuhalo kar devetnajst ekip: **LD Mirna, LD gornja Radgona – veterani, LD Vrhnika, LD Gornja Radgona – mladi lovci, LD Orlica - Vuhred, LD Udenboršt, LD Negova, Postojnsko-Bistriška ZLD, LD Dobrovnik, Društvo Zgornjesavinski Starodobniki, Bjelovarski maheri, LD Šentjur,**

LOV 2017, druga je bila ekipa **LD Janžev vrh** in tretja ekipa **Društva slovenskih lovk**.

Čeprav nekateri menijo, da znajo pravo *ribjo čorbo* skuhati samo najbolj prekaljeni ribiči, temu zagotovo ni tako. Prav tekmovanje v kuhanju ribje čorbe, ki ga je ocenjevala strokovna komisija v sestavi **Matjaž Sivka** (predsednik) in člana **Lidija Omerzu** in **Tihomir Čauš**, je razkrilo, da so med dobrimi ribiški kuharji tudi člani zelene bratovščine. Tako si je priznanje »prikuhala« tudi ekipa **LD Gornja Radgona – lovski kinologi**. Menda jim tudi ribiška palica ni tuja? Za prvo mesto so najboljšo ribjo čorbo skuhali člani ekipe **Stari**

Na čelu tretjevršene ekipe v kuhanju lovskega golaža, Društva slovenskih lovk, je bila najbolje razpoložena predsednica **Ivica Kocjančič** (prva z desne).

Prejemniki zlatih in srebrnih medalj (od leve): **Franc Leskovec** iz Logatca, **Dušan Bevc** iz Mirne in **Marjan Kranjc** iz Logatca.

Zvitorepci, Maljutka, Bambi Tim, Društvo slovenskih lovk, LD Janžev vrh in LD Brezovci. Tričlanska ocenjevalna strokovna komisija, ki so jo sestavljali **Zdenka Tompa** (predsednica) in člana **Boštjan Lačen** in **Matija Pivar**, je bila na koncu enotna, da je najokusnejši lovski golaž skuhala ekipa **LD Brezovci**, ki je osvojila majoliko – vrč za vino z zaščitnim znakom Sejma

ribari, drugo Društvo A. R. O. – Trnje in tretjo kuharji ekipe **Željka Nejašmića** iz hrškega Bjelovarja. Majoliko in priznanja Pomurskega sejmišča sta podelila izvršna direktorica **Mateja Jaklič** in **Stane Omerzu**.

Sejmska novost: prvo ocenjevanje divjačinskih salam

V okviru sejma je letos potekalo tudi **prvo sejmsko slovensko**

Kuharje lovskega golaža so razveseljevali lovski muzikantje, na fotografiji v družbi **Jane Dimec**, projektne vodje Sejma LOV 2017.

Zlata, srebrna in bronasta odličja za divjačinske salame so za najkakovostnejše suhomesnate izdelke izdelovalcem podelili dr. Srečka Felix Kropeta, Mateja Jaklič in Zdenko Čuš.

ocenjevanje divjačinskih salam. Strokovna ocenjevalna komisija v sestavi **Zdenko Čuš** (predsednik) iz LD Pobrežje - Miklavž ter člani **Irena Kos** s Kmetijsko-gozdarske zbornice Celje, **Zdenka Tompa**, gastronomka – kuhinjska, in **Igor Kustec**, Panvita – MIR, d.o.o., je že 10. aprila 2017 na radgonskem sejmu prejela za tekmo-

vanje pošiljko tridesetih divjačinskih salam šestnajstih ljubiteljskih oziroma domačih izdelovalcev. A vse niso bile ocenjene. Eno je komisija celo izločila iz ocenjevanja, dve pa tudi nista bili nagrajeni. Komisija je izdelovalcem podelila dvanajst zlatih, dvanajst srebrnih in tri bronaste medalje. Ocenila je, da je najboljšo divjačinsko

salamo (iz mesa divjega prašiča) izdelal **Anton Gajšek** iz Loke pri Žusmu in zanjo prejel posebno priznanje ter naslov *prvak sejma LOV 2017*. Tri zlate in eno srebrno medaljo si je prislužil **Miran Zupančič** iz Mengša. Dve zlati in dve srebrni pa je dobil **Marjan Kranjc** iz Kalca pri Logatcu. **Dušan Bevc** iz Mirne že štirideset let izdeluje salame. Ko je leta 2000 postal lovec, je začel izdelovati tudi divjačinske. Zanje je na tem tekmovanju prejel dve zlati medalji. Prestižna priznanja so najuspešnejšim »salamarjem« zadnji dan sejma izročili **Mateja Jaklič**, **Zdenko Čuš** in **Zdenka Tompa** v družbi dr. **Srečka Felixa Kropeta**, člana UO LZS.

Franc Rotar

V Snežniku razstava trofeje odvzema 2016

Tako kot vsako leto že štirideset let je **Lovskoupravljavsko območje (LUO) Notranjske** tudi letos pripravilo v pristavi gradu

Snežnik pregledno razstavo rogovja jelenov, srnjakov in rogljev gamsov ter merjašcevih čekanov, uplenjenih v letu 2016. Razstava je bila na ogled od 26. 4. do 2. 5. 2017. Poleg predstavnikov LUO Notranjske so bili povabljeni tudi gostje iz Lovske zveze Primorsko-Goranske županije in vodstvo LD Tetrijeb - Čabar. Postavitev trofeje je bila prava paša za oči lovcem in nelovcem, prazniki in lepo vreme pa so botrovali velikemu ogledu razstavljenih trofeje.

Razstavo je odprl **Marko Vilfan**, predsednik IO OZUL Notranjskega LUO. Po kratkem nagovoru je vse goste povabil na ogled trofejnih delov lani odvzete divjadi. Slavnostni govornik je bil **Rajko Kovačič**, predsednik ZLD Notranjske in predstavnik cerkniške ekološke enote v LUO Notranjske, ki je v svojem govoru spregovoril o aktualni problematiki lovstva ter opozoril na daljnosežne posledice v primeru nepremišljenih ukrepov zaradi nestrokovnih podlag pri načrtovanju upravljanja z divjadjo v lovskoupravljavskih načrtih. Za leto 2017 načrtovalci odstrela v LUO

Kjer je volja, je tudi pot!

LOV

Mednarodni sejem lova in ribolova - LOV, ki je ob deseti ponovitvi vključeval tudi četrti Mednarodni sejem aktivnosti in oddiha v naravi ter četrti Mednarodno razstavo starodobnikov, je ne samo mesto ob Muri, temveč tudi okoliške vinske gorice in pšenična polja, ki jih je žal prav tedaj prizadela pogubna slana, še enkrat obarval v zeleno. Skoraj dobesedno. Lahko in moramo se strinjati z direktorjem Pomurskega sejma **Janezom Erjavcem** (poznamo ga kot velikega, tudi v praksi dokazanega naravovarstvenika in odločnega zagovornika dobro premišljenih posegov v naravno okolje), da so na svoj račun prišli ljubitelji narave in aktivnosti v naravi, ki jim je sejem postregel skoraj z vsem, kar lahko ponudi tak sejem. Vsega je bilo dovolj, o čemer ne mislim razpredati. Želim pa izpostaviti lovsko sporočilo tega dogodka, za katerega menim, da je za zdajšnji lovski čas uporabno in na dolgi rok predvsem smiselno. Sejem je namreč potekal v znamenju svetovnega dneva Zemlje (to-

rej ta dan ni šel mimo večine lovcev) in 110-letnice Lovske zveze Slovenije. To je naš letošnji jubilej, ki ne bi smel zaobiti nobenega člana in nobene lovske organizacije. Zaradi spomina in predvsem zaradi spoštovanja minulega dela, brez katerega ne bi bilo zdajšnje lovske organizacije in tudi ne sodobnih slovenskih lovcev, pa kakršnikoli smo že! Če smo se pred 110 leti izkazali kot odločni branilci slovenstva, krepkih slovenskih narodnih korenin in zavesti ter seveda trdni branitelji slovenskih lovišč, se moramo dandanes brez kančka sramu in z vsemi močmi v javnosti neprestano postavljati kot odločni akterji varstva narave in tisti člen civilne nevladne okoljevarstvene organizacije, ki zagovarja trajnostni razvoj in trajnostno ter preudarno rabo vseh naravnih virov. Torej tudi divjadi. Najbrž smo enakega mnenja, da se predvsem lovci (naj mi bo oproščeno, če posplošujem) bolj kot kdorkoli drug zaveda(m)o, da lahko samo trajnostni razvoj in soglasno usklajene rešitve v korist narave, naravnih bogastev in prostoživečih živali na kopnem in v vodi prispevajo k reševanju našega planeta – našega edinega zemeljskega življenjskega prostora. Brez vsakega lažnega idealiziranja, saj zanj ni časa.

Če sem še ne tako daleč nazaj

kritično pisal, kako nekatere vsebine predstavljamo le sami sebi in prepričujemo že prepričane, pa bi tokrat rad izpostavil nekaj pozitivnega. Za iztočnico jemljem deseto državno in četrto mednarodno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja. O vsebini ni treba izgubljati črnila, saj menim, da je za to zvrst lovske kulture (ki je lahko hkrati tudi del vzgoje in izobraževanja) primerna. A da nekaj manjših popravkov v prihodnje ne bo škodilo, naj zveni le kot dobronameren predlog enega od poslušalcev. Prijetno presenečen sem bil nad polno zasedenim avditorijem v dvorani A/2 pomurskega sejmišča, v katerem že od samega začetka prireditve ni bilo praznega sedeža. Lahko se pohvalimo s primerom dobre prakse in sledimo potrditvi znane reka, da je po navadi tam, kjer je volja, tudi pot. To je v svojem precej ekološko obarvanem nagovoru domiselno izpostavil tudi slavnostni govornik na prireditvi, predsednik LZ Maribor **Marjan Gselman**. Očitno je dokazal, da je z dobrimi organizacijskimi načini mogoče doseči tudi pozitivne spremembe. Ne morem namreč pozabiti prizorov, ki sem jih dolga leta videval na srečanjih lovskih zborov in rogov, ki so peli in trobili pravzaprav sami sebi. Seveda s svetlimi izjemami, da ne bo kaj narobe. Prisluhnili

sem tudi tudi komentarjem obiskovalcev prvenstva v oponašanju jelenjega rukanja. Nekateri so bili presenečeni nad to zvrstjo, saj niso vedeli, da je mogoče tako dobro oponašati tudi jelenovo oglašanje. Med občinstvom sploh niso bili samo ali le lovci, temveč tudi povsem običajni gledalci/poslušalci, med njimi tudi veliko uglednih predstavnikov javnega, kulturnega in političnega življenja s širšega območja. Prav v tem vidim dodano vrednost letošnje prireditve, ki je bila sicer jubilejna in, upam, tudi znanilka nekaj novih sprememb. Od »rukačev« je bilo slišati več zelo dobronamernih predlogov, za katere upam, da jih bodo v sekciji oponašalcev jelenjega rukanja temeljito in celovito analizirali in izluščili seme od plev. Tako jih tudi sam razumem in še bolj kot to nas lahko veseli, da je bilo med nastopajočimi največ mladih. Tega se je razveselil celo legendarni rukač **Jože Gril** iz LD Ribnica, ki je pred leti na tem področju sam oral ledino in bil zadovoljen, kar je slišal na tej prireditvi. Pa ne samo to, najbolj ga je razveselilo, da mladi lovci iz domovine in tujine sledijo izvirmu izročila. Skratka, dokaz več, da je v lovstvu in pri njegovi promociji mogoče dosežati pozitivne premike! Seveda le, če smo dovolj vsebinsko pre-

Notranjske pripravljajo bistveno povečanje odstrela jelenjadi, in to za 20 % glede na načrt iz leta 2016 oziroma 23 % glede na lansko uresničitev odstrela, kar pomeni nekaj več kot eno glavo divjadi/100 ha. O tem predlogu je razpravljala tudi izvršni odbor OZUL, ki je tako razmišljanje načrtovalcev zavrnil kot neutemeljeno zahtevo. Da je to pritisk, ki naj bi ga podkrepila škoda na kmetijskih površinah, pa v celoti ne velja. Obseg izplačane škode na kmetijskih površinah se v LUO Notranjske in še na mnogo območjih v Sloveniji zmanjšuje, vendar načrtovalci teh podatkov ne upoštevajo. Pristop do povzročenih škod od divjadi ni selektiven, saj na celotnem ozemlju Slovenije razmere niso enake niti po obsegu škode niti po teritorialni razporejenosti jelenjadi v RS. Tudi posledice žledoloma pred nekaj leti so v prid divjadi z vidika prehrane in kritja. Oddelek za gozdarstvo Biotehniške fakultete v Ljubljani to potrjuje z objavo podatka, da se bo delež mladja na prizadetih površinah povečal za 2- do 3-krat (s sedanjega povprečja 4,2 % na 10,6 % površine

pričljivi, organizacijsko dobro dejavni in promocijsko vabljeni. Sodeč po odmevih takoj po prvenstvu je bilo vsega tega med občinstvom ravno dovolj. Za nov začetek, bi lahko na kratko povzel odmevnost enega od množice letošnjih dogodkov, ki je zagotovo prispevek k spoštljivemu spominjanju na naše začetke ob 110-letnici organiziranega lovstva na Slovenskem.

O našem visokem jubileju in njegovem izročilu pa več proti jeseni; zasluži si namreč tehten razmislek in prav tako aktualno paberkovanje, saj vendar ne gre za dolgočasno opisovanje zgodovine, temveč za mnogo več, nenazadnje tudi za podoživljanje in primerjavo s sodobnim časom; časa, v katerem kot da si sami marsikdaj delamo škodo, režemo vejo, na kateri sedimo, in silimo k nepremišljenim spremembam, ki pa vse le niso potrebne. Tam, kjer bi se morale zgoditi, nas marsikdaj ni zraven ali pa pridemo prepozno. Zdi se, da tudi zato, ker v lovski organizaciji (na vseh ravneh) ne znamo, nočemo ali sploh ne zmoremo potegniti prave poteze – ob pravem času. Tudi »NE« je treba znati povedati pravočasno! In predvsem na pravem mestu. Če ne bomo mi, bodo to siknili drugi.

Dr. Marjan Toš

strnjene gozda). Tako se bo že v nekaj letih bistveno povečala prehranjevalna baza rastlinojedih parkljarjev, ki bo zmanjšala pritisk na kmetijske površine.

V svojem govoru je predsednik »ošvrknil« nekatere uplenitelje razstavljenih trofej zaradi neučakanosti, saj je očitno, da pozabljajo na ciljni, nosilni del populacije, v katerem trofeja šele dosega svojo pravo trofejno vrednost. Take napake so najbolj opazne v kategoriji mladih jelenov (2–4 leta) in še posebno pri šilarih. Po njegovem mnenju se premalo posega v skupino »večnih osmerakov«, kar je mogoče razumeti kot manj zanimivo trofejo, preveč pa se posega v obetavne – kronske trofeje. Spregovoril je tudi o težavah pri ocenjevanju, predvsem starostno »mejnih« trofej v nekaterih komisijah v LD, ki niso vedno enake, kot jih oceni komisija LUO. To so po navadi trofeje, starosti od 9 do 10 let, ter

nagrajenca sta edina še živeča člana takratne petčlanske komisije za ocenjevanje trofej, ki sta svoje delo opravljala do vključno leta 1993, Marjan Istenič pa do leta 2000. Oba sta v Snežniku pri ocenjevanju pustila veliko svojega časa in z zanesenostjo ter filigransko natančnostjo opravljala svoje delo, zato sta priznanji gotovo prišli v prave roke.

Po ogledu trofej je vsak udeleženec lahko dobil *Pregledni katalog razstavljenih trofej* oziroma *Pregled upravljanja z jelenjadjo in gamsi v letu 2016*. V katalogu so vse trofeje starostno kategorizirane in razporejene po ekoloških enotah (EE). Vsaka trofeja nosi svojo številko, navedeni pa so tudi: datum uplenitve, kraj uplenitve, vrsta odvzema, ocenjena starost, teža iztrebljene živali, teža rogovja in število točk trofeje. Zelo natančni podatki so koristna zbirka za poznejše analize in študije. Zahvala za postavitev

Za pionirsko delo na področju ocenjevanja trofej sta Antun Loknar in Marjan Istenič prejela zahvalo.

tako zahtevne pregledne razstave nedvomno velja *Komisiji za pregled in oceno odstrela ter izgub divjadi LUO Notranjske*, ki jo vodi **Alojz Škrabec**. Pri postavitvi razstave in pripravi preglednega kataloga razstavljenih trofej so sodelovali vodja LPN Jelen - Snežnik **Tone Marinčič**, vodja Odseka za gozdne živali ter lovstvo pri OE ZGS Postojna **Peter Krma** in tajnik izvršnega odbora OZUL Notranjske **Miha Pavčič**. Organizatorji razstave so na koncu vse udeležence povabili v prijeten lokal, kjer so nas pogostili z odličnim divjačinskim golažem in polento. V veselem razpoloženju so se nadaljevali druženje in prijetni pogovori o lovskih temah, nekaj pa je prispevala tudi žlahtna kapljica.

Janko Škrlič

*Otvoritveni nagovor je imel predsednik ZLD Notranjske **Rajko Kovačič** (desni), navzoče pa je pozdravil in povedal nekaj besed o razstavi trofej predsednik IO OZUL Notranjskega LUO **Marko Vilfan**.*

4 in 5 let. Predlagal je, da bi komisija LUO za ocenjevanje trofej že med letom pomagala komisijam LD, če bi se za to pokazala potreba. Vsem udeležencem je zaželel prijetno počutje pri ogledu trofej in dober pogled v leto 2017. Slavnostnemu odprtju je dal svoj pečat tudi Moški pevski zbor Martin Krpan - Bloke, ki je zapel nekaj tradicionalno lovskih pesmi in tako polepšal razpoloženje prisotnih. Govornika sta slovesnost pred ogledom razstavljenih trofej zaključila s podelitvijo zahval za opravljeno pionirsko delo pri ocenjevanju trofej **Antunu Loknarju** iz LD Tetrijež - Čabar (HR) in **Marjanu Isteniču** iz LD Rakek (ZLD Notranjske). Kot smo pisali že v reviji Lovec, št. 6/2016 (str. 308), pregledne razstave lovskih trofej minulega leta nepretrgoma potekajo že od leta 1976 za celotni LUO (prej LGO). Letošnja

*Spominska fotografija pred grajsko pristavo v Snežniku; z leve: spredaj: **Antun Arh**, predsednik LD Tetrijež - Čabar; dr. **Ivica Križ**, vodja Centra za umetno vzrejo divjih petelinov - Prezid; stojijo, v sredini: **Tone Marinčič**, vodja LPN Jelen - Snežnik; **dobitnika priznanja Marjan Istenič** (LD Rakek) in **Antun Loknar** (LD Tetrijež - Čabar), **Rajko Kovačič**, predsednik ZLD Notranjske; zadaj stojita: **Miha Pavčič**, tajnik OZUL Notranjskega LUO; **Dragan Vasiljevič**, predsednik LD Babno Polje.*

Foto: F. Rotar

Kuharji golaža LD Vrhnika so na svoji terenski kuhinji z napisom sporočali o dolgi lovski tradiciji na Vrhniskem.

Obvestilo o 140-letnici lovstva na območju Vrhnike

Sejem lovstva, ribištva in narave, ki je vsako drugo leto na radgonskem sejmišču s sloganom Povezani z naravo, je za organizatorja, razstavljalce, lovce, ribiče in obiskovalce tudi veliko druženje, priložnost navezovanja novih prijateljstev in tudi poslovnega sodelovanja. Ne nazadnje je takrat tudi priložnost za ustrezno ozaveščanje javnosti o lovstvu in informiranje ter obveščanje zelene bratovščine o lovskih prireditvah. **LD Vrhnika**, ki je letos sodelovala v kuhanju lovskega golaža, je s svojo terensko kuhinjo, ki sta jo krasila tudi napis *140 let LD Vrhnika* in posrečena lesena rezbarija lovca, je bila deležna posebne pozornosti. Predvsem z napisom je na nevsiljiv način pritegnila in obveščala mnoge obiskovalce, da bo v letu 2018 praznovala že 140 let lovstva na območju Vrhnike. Vrhniki lovec **Branimir Mlinar**, referent za izobraževanje (tretji od leve), nam je povedal, da je sicer njihova glavna naloga na sejmju kuhanje lovskega golaža, a so obenem to priložnost izkoristili tudi za brezplačno in po opaznih uspešno obveščanje slovenske lovske ter druge javnosti o praznovanju najstarejšega lovskega jubileja v Sloveniji.

Franč Rotar

Gradimo Trdinov hram pod Gorjanci

Lovska družina **Trdinov vrh** je lani ob praznovanju 70-letnice ustanovitve LD slovesno položila tudi temeljni kamen za postavitev novega večnamenskega lovskega doma na območju strelišča v Dulah z imenom Trdinov hram. Malokdo je takrat verjel,

da bo družina res že letos začela graditi omenjeni dom, še zlasti potem, ko je pravkar končala s temeljito prenovo, napeljavo sveže pitne vode in ureditvijo svojega lovskega doma na Gorjancih v neposredni bližini znanega planinskega doma Pri gospodični. To velja tudi za predsednika LZS mag. **Lada Bradača**, ki mi je ob podelitvi plaketa glasila Lovca v Bistri dejal, da bo v primeru uresničitve tega projekta prav gotovo prišel na odprtje. Bradač je hotel izraziti dvom in občudovanje hkrati nad smelim načrtom in pogumom ob dejstvu, da se kdo v zaostrenih gospodarskih okoliščinah loti takšne novogradnje. Toda, kot zdaj kaže, bomo predsednika LZS držali za besedo in ga najkasneje prihodnje leto res povabili na odprtje.

Pri izvedbi projekta, vrednega več kot 300.000 evrov, so trenutno že opravljena vsa temeljska in betonska dela, skupaj z napeljavo vode in elektrike, ter je vse pripravljeno za sodobno večnamensko strelišče. Predvidevamo, da bo še pred jesenjo dokončan prvi, lovsko-tehnični objekt s hladilnico za potrebe shranjevanja uplenjene divjadi in logistiko za potrebe novega strelišča. Drugi, osrednji objekt pa naj bi dokončali in slovesno odprli prihodnje leto. To dejanje je povezano s pridobitvijo evropskih sredstev za razvoj turizma in podjetništva na podeželju. Pri tem je treba omeniti, da so s prostovoljnim delom in finančnimi prispevki gradnjo že doslej podprli člani LD; med njimi velja posebej omeniti **Ivija Kralja**, člana LD Trdinov vrh, domačina ter lastnika podjetja **Arex**, d. o. o., iz Šentjerneja, ki je odkupil potrebno zemljišče od Mestne občine Novo mesto ter ga s tristransko pogodbo daroval lovski družini. Enako velja tudi za njegovega sina **Miha Kralja**, mladega arhitekta, ki je zasnoval

Novosti o pripravi projekta o divjem petelinu

V Lovcu, 10/2016, str. 484, smo poročali o slavnostnem podpisu Sporazuma o skupnem sodelovanju hrvaških in slovenskih partnerjev pri projektu **Ohranitev divjega petelina (*Tetrao urogallus*) v zahodnih Dinaridih**, ki ga sofinancirajo iz sklada EU Interreg V-A SLO-HR v višini 85 % vrednosti projekta. Slavnostni podpis vseh partnerjev sporazuma je bil 22. 8. 2016 v Lividragi v Gorskem kotarju (HR). Vsi partnerji so se lotili priprave vsebin projekta, oblikovali njegovo vsebino (cilje in strategije) ter 13. 11. 2016 podpisali projekt oddali *Službi Vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko* – Skupni sekretariat INTERREG SLO-HR.

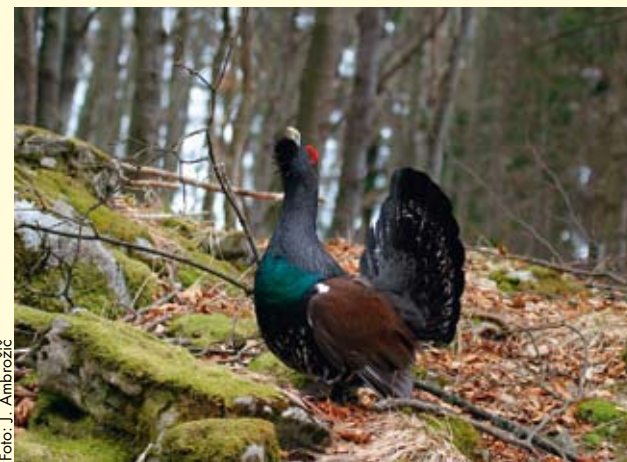

Foto: J. Ambrožič

Urad za kohezijsko politiko pri Službi Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (SVRK), konkretno vodja skupnega sekretariata INTERREG SLO-HR **Tadej Baškovič** in recenzentka prijavljenih projektov **Vesna Silič**, so organizirali delovni sestanek za vodstvo omenjenega prijavljenega projekta. Srečanje je bilo v Ljubljani 16. 3. 2017 dopoldne, udeležila pa sta se ga dr. **Ivica Križ** kot vodja projekta in **Urša Vuga** kot sestavljavka projekta in koordinatorka poteka dejavnosti z odgovornimi osebami v Uradu za kohezijsko politiko (Urad).

Na omenjenem srečanju so predstavniki Urada poročali o ugotovitvah komisije, ki je pregledala vsebino projekta, ki je dobil podporo, vendar z zahtevo o nekaterih dopolnitvah in popravkih.

1. Projektno območje (hrvaško-slovensko) je treba natančneje določiti in opisno razmejiti. Tako določenemu območju je treba na novo izračunati površino s pomočjo znane in uporabne mrežne metode (BF). Zaradi navedbe prenosa dobrih praks iz projekta LIFE – Kočevsko, je natančna razmejitev potrebna, da ne bi nastalo prekrivanje z območjem projekta LIFE – Kočevsko.

2. Preveriti je treba območje LPN Jelen – Snežnik, da se ne bi prekrivalo s projektnim območjem LIFE – Kočevsko.

3. V projektu je treba poudariti in natančneje opredeliti dodano vrednost projekta.

4. Vsi partnerji bodo morali ponovno podpisati nove prijavnice – izjave partnerjev – na dopolnjeno vsebino projekta.

5. V celoti dopolnjen oz. popravljen projekt je treba oddati do 30. 6. 2017.

6. Predračunska vrednost projekta ostane nespremenjena, spremembe so mogoče le v primeru bistvenih popravkov. Njegova prijavljena vrednost znaša 707.554,98 EUR.

Če bodo pripombe v dopolnitvah vsebine projekta ustrezno popravljene in pravočasno oddane, bo **operativni začetek projekta 1. 5. 2018**. Načrtovano izobraževanje udeležencev v projektu in nekatere načrtovane operativne aktivnosti na terenu je treba predstaviti v leto 2018, in sicer od maja naprej.

Janko Škrlić, univ. dipl. inž. gozd.

Skupinska fotografija lovcev LD Trdinov vrh ob 70-letnici

celoten projekt ter pridobil vsa potrebna soglasja za pridobitev gradbenega dovoljenja. Pri sami gradnji je vsekakor treba omeniti tudi podjetje Samigrad, d. o. o., iz Gabrja, katerega lastnik in direktor je **Milan Sašek**, prav tako član naše družine.

Marsikdo se bo ob tem vprašal, zakaj gradnja novega lovskega doma, ko pa LD že ima svoj dom. Odgovor na vprašanje tiči v družbeni odgovornosti članov LD na čelu s starešino **Mirom Kuljajem** in naši viziji hitrejšega razvoja

Trdinov hram, kot si ga je zamislil arhitekt Miha Kralj.

Gradnja poteka s polno paro.

krajev pod Gorjanci, ki vsebuje tudi ozaveščanje o humanem in okoljskem sobivanju človeka in prostoživečih živali. Nenazadnje je to pomemben člen delovanja in družbenega ugleda lovcev in lovske organizacije v okolju. Gre namreč za osrednji objekt razvoja različnih športno-rekreacijskih, kulturnih in drugih dejavnosti, skladnih z urbanistično zasnovo,

za katere menimo, da bodo že v bližnji prihodnosti pomemben dejavnik razvoja različnih oblik družbenega življenja in turizma v tem delu Podgorja, vključno z ustvarjanjem novih delovnih mest.

Trdinov hram že s samim imenom priča, da bomo v njem namenili posebno pozornost življenju in delu pisatelja **Janeza Trdine**,

ki jo bomo dopolnili s posebno spominsko sobo, opremljeno z muzejskimi in drugimi predmeti. Ne glede na dokaj razvejano muzejsko in kulturno razvejano Mestne občine Novo mesto pisatelj Janez Trdina kot dragocen vir ohranitve naše naravne in kulturne dediščine še vedno nima ustrezne predstavitve njegovega dela in življenja. Ta dolg bomo skušali lovci LD poravnati prav z našim objektom na območju prečudovite vinske gorice Kavce, ki bo hkrati izhodiščna turistična točka za spoznavanje zelo razvejane naravne in kulturne dediščine gorjanskega sveta na območju delovanja naše LD, predstavljene v Trdinovi knjigi *Bajke in povesti o Gorjancih*. Verjamemo, da bo Trdinov hram s svojimi vsebinami koristno služil našim lovcom in različnim družbenim skupinam, od preprostih družabnih srečanj in strelskih prireditev do možnosti predstavitve izobraževalnih vsebin šolajoči se mladini.

Prepričani v uresničitev vseh naših načrtov že zdaj prisrčno vabimo vodstvo slovenske lovske organizacije in vse lovce na od-

prtje novega strelišča z odprto tekmo na glinaste golobe, ki ju bomo organizirali 27. avgusta letos ob 9. uri pri Trdinovem hramu v Dulah pri Gabrju pod Gorjanci.

Ivo Kuljaj

Volilni občni zbor ZLD Ptuj - Ormož

Novi predsednik območne zveze je dr. Srečko F. Kropa

Leto minevajo, kot bi mignil, in prav tako se obračajo mandati v lovskih družinah, območnih zvezah in na Lovski zvezi Slovenije. Štiri leta so naokrog in v Zvezi lovskih družin (ZLD) Ptuj - Ormož je prišel čas za volilni občni zbor.

Zbrali smo se v torek, 25. 4. 2017, v lovskega doma v Zgornji Hajdini, kjer domuje LD Boris Kidrič. Najprej so nas z lovsko himno pozdravili rogisti ZLD Ptuj - Ormož. Po kratkem pozdravnem govoru predsednika zveze mag. **Emilijana Trafele** smo soglasno izvolili delovno predsedstvo in verifikacijsko komisijo ter nadaljevali s programom. Verifikacijska komisija je preverila in preštela predstavnike, da smo lahko občni zbor nadaljevali sklepčno. Vsi navzoči so bili očitno zadovoljni s poročili, saj razprave skoraj ni bilo. Po programu smo jih soglasno potrdili. Po enakem postopku smo potrdili še finančni račun za lani in predlog finančnega načrta ter predlog programskih usmeritev za leto 2017.

Ker je bil to volilni občni zbor, je bilo treba razrešiti dotedanje funkcionarje. Tako je razrešnico podal dotedanji predsednik mag. **Trafela** v imenu dotedanjega vodstva. Volilna komisija je predstavila kandidacijsko listo in potek volitev. Po razdelitvi volilnih lističev smo imeli prisotni v času preverjanja glasovnic in štetja glasov nekaj prostega časa, ki smo ga porabili za kratke klepete. Komisija je svoje delo opravila hitro, tako da smo se vrnili k nadaljevanju zbora. Rezultati volitev so pokazali, da smo za novega predsednika ZLD Ptuj - Ormož soglasno izvolili dr. **Srečko F. Kropeta**, za podpredsednika pa **Andreja Vaupotiča**. Hkrati smo izvolili še nadzorni odbor, ki ga v novem mandatu sestavljajo **Jurij Dogša**, dr. **Miroslav Luci** in **Boris Zupanič**, ter člane razsodišča ZLD Ptuj - Ormož: **Milana Kolbla**, **Ivana Lajha**, **Bojana Mačka**, **Bogomirja Maleta**, **Franca Šmigoca**, **Ivana**

Mag. Emilijan Trafela je prejel posebno zahvalo ZLD Ptuj - Ormož za uspešno in prizadevno delo v lovstvu ter 50-letno vodenje te območne zveze. Priznanje sta mu izročila novi predsednik dr. Srečko F. Kroppe in Tomaž Lah, dotedanji podpredsednik ZLD Ptuj - Ormož.

Vidoviča in Martina Žurana. Vsem novim predstavnikom ZLD Ptuj - Ormož izrekamo čestitke in jim želimo uspešno delo v novem mandatu.

V času, ki smo ga imeli med štetjem glasovnic, smo razdelili tudi bilten, ki ga je komisija za odnose z javnostjo pripravila ob 70-letnicah lovskih družin ZLD Ptuj - Ormož, ki so jih praznovala v letu 2016. V biltenu so zbrani prispevki, ki so jih lovske družine napisale ob svojih praznovanjih. Ob člankih smo objavili tudi nekaj fotografij. Vsaka lovska družina je prejela dva biltena v tiskani obliki, za vse preostale in dodatna tiskanja pa je bilten objavljen na spletni strani zveze.

V bolj sproščenem delu programa so nas pozdravili predsednik ZLD Maribor **Marjan Gselman** in drugi povabljeni gostje. Po programu je sledila še ena točka, in sicer podelitev priznanj. Za 60 let sodelovanja v lovskih vrstah so priznanje LZS prejeli kar trije lovci: **Borut Predan** iz LD Dravinja Majšperk, **Jože F. Trafela** iz LD Podlehnik in **Peter Vrtič** iz LD Leskovec. Posebno zahvalno plaketo smo izročili tudi dosedanjemu predsedniku mag. Trafeli. Sledilo je posebno presenečenje. Občni zbor je tudi zakonodajno telo ZLD Ptuj - Ormož. Tako smo soglasno sprejeli sklep, po katerem smo lahko podelili naziv častnega predsednika osebi, ki je vodila zvezo vsaj dva mandata in ima za njeno delovanje posebne zasluge. Za častnega predsednika ZLD Ptuj - Ormož smo imenovali mag. Trafelo, saj je zvezo vodil častitljivih 50 let. Sedaj že častni nekdanji predsednik je bil ganjen in se je za to odločitev zahvalil vsem prisotnim. Po zaključku vseh uradnih dolžnosti nas je predsednik LD Kidričevo **Franc Turnšek** povabil na malico in druženje.

Katka Kovačec

LGB Slovenj Gradec je postavil lovsko razstavo

Lovskogojitveni bazen (LGB) Slovenj Gradec je bil ustanovljen že pred štirimi desetletji. V začetku je deloval pod okriljem območne lovske zveze Maribor, od ustanovitve Koroške lovske zveze (KLZ) pa deluje pod njenim okriljem. LGB povezuje šest lovskih družin (LD): **Dolič, Podgorje, Slovenj Gradec, Gradišče, Golavabuka in Mislinja.** Vse našete LD trajnostno upravljajo z divjadjo v skladu z načrti lovskoupravljaljskega območja (LUO) in letnimi načrti lovišč na 22.000 ha lovni površini. V LGB je vključenih skupno 418 članov, kar je več kot tretjina vsega članstva KLZ. Meja poteka po delu Paškega Kozjaka, večinskem delu Graške gore, sega na obronke Pohorja in del Uršlje gore. LD se povezujejo zaradi lažjega uresničevanja skupnih ciljev na lokalni ravni, kot so: usklajeno trajnostno upravljanje in načrtovanje odstrela divjadi, tekmovanje v lovskem strelstvu, kinoloških prireditev,

kulturnih prireditev, prirejanje lovskih razstav in še na mnogih drugih področjih.

V LGB enkrat na leto organiziramo lovsko razstavo uplenjene trofejne divjadi v prejšnjem lovnem letu. Organizacija razstave je v pristojnosti tiste LD, ki v tistem letu predseduje LGB. Na tem dogodku predstavimo lovske trofeje: rogovja srnjadi in jelenjadi, roglje gamsov, čekane divjih prašičev in rogove muflonov. Tovrstne razstave imajo več namenov. Zanimive so za lovce, ki ob ogledu razstave lahko ocenjuje-

mo pravilnost odstrela divjadi po posameznih vrstah in med lovišči posameznih LD v LGB kot celoti. Še pomembnejša je predstavitev naše dejavnosti širši javnosti, saj jim predstavimo lov kot nujen usklajevalni proces za zagotavljanje zmerne številčnosti divjadi in obliko trajnostnega usklajevanja prehranskih možnosti okolja in divjadi.

Na vseh razstavah predstavimo tudi kotiček s prostoživečimi živalmi v naravi, predvsem tistih vrst, ki živijo na območju LGB. Predstavimo tudi značilnosti ha-

Dobro obiskana lovsko razstava LGB Slovenj Gradec

Pomembna je tudi predstavitev lovske dejavnosti nelovski javnosti (kotiček s prepariranimi prostoživečimi živalmi).

V prvi vrsti so na odprtju razstave LGB Slovenj Gradec sedeli častni gostje in Jure Skobir, predsednik LGB Slovenj Gradec (drugi z desne).

bitatov različnih prostoživečih vrst, kot so: zvrst gozda, gozdni rob, jase in travne površine, kjer živijo divjad in druge prostoživeče živali. Ta del razstave je bolj kot lovcem namenjen občanom lokalne skupnosti in predvsem šolski in predšolski mladini.

Letos je razstavo uspešno pripravila LD Mislinja v dvorani Lopan v Mislinji. Priprava razstave je terjala veliko časa in organizacijskih spretnosti. Aktivno je moralo sodelovati kar nekaj članov, še posebno sta se potrudila **Marko** in **Zlatko Zajamšek**, ki sta organizacijsko vodila posta-

vitvena dela (panoji, okrasitev in postavitev lovskega kotička).

Slavnostni del prireditve je bil 5. 3. 2017. Poleg kulturnega programa pevcev LD Škale in kvarteta LD Dolič smo organizirali še strokovno predavanje spec. gozd. znanosti **Milana Tretjaka Študija objedenosti gozdnega mladja in analiza odvzema divjadi na območju Pohorskega LUO**. Analizirali smo tudi načrtovanje odstrela v letu 2016 ter ugotavljali, kako je šest LD uresničilo zahtevani načrt odstrela in del v lovišču. Že iz dolgoletnih izkušenj je opaziti, da so posamezne LD pri upravljanju uspešnejše od drugih. Lahko pa zatrdim, da je LGB dokaj uspešno pri uresničevanju letnih lovsko-upravljaljskih načrtov. Analizo odvzema za leto 2016 je predstavil **Samo Vončina**, ki je med drugim razložil tudi delovanje in pomen zbiranja podatkov v aplikaciji *Lisjak*. Le-ta omogoča uporabo analizo podatkov, primerjavo in grafično predstavitev skoraj vseh aktivnosti v loviščih lovske družine, pa tudi na širših organizacijskih ravneh (npr. površinah v okviru območnih lovske zvez).

Tudi gosti so pozdravili tak način dela LGB in nam izrekli pohvale, na kar smo zelo ponosni. Nekdanji predsednik LZS in zdajšnji član UO LZS dr. **Srečko Kropce** je v svojem strokovnem predavanju predstavil šakala (*Canis aureus*), divjad, ki se nezadržno širi tudi po Sloveniji. Informiral nas je o predlogih za spremembo novega Zakona o orožju in Pravilnika o lovskem strelstvu, pri čemer je tudi sam aktivno udeležen kot član posebne komisije na pristojnem ministrstvu.

Po uvodnem programu dogodka so vse povabili na skupen ogled razstave in klepet ob kozarčku. Razstava je bila odprta v nedeljo in ponedeljek. Ponedeljek je bil namenjen predvsem predšolski in šolski mladini, ki ima to tematiko zapisano v učnem načrtu. Upam in verjamem, da se bo dolgoletna tradicija v LGB Slovenj Gradec nadaljevala tudi v prihodnje.

Jure Skobir,
predsednik LGB SG

Znanje je moč¹

Novi generaciji mladih lovcev ZLD Novo mesto

Priznati je treba, da je znanje moč. Klene misli se globoko zavedajo tudi v **Zvezi lovske družine Novo mesto**, kjer spod-

¹ Latinski pregovor.

Skupinska fotografija novih lovcev ZLD Novo mesto

bude vedno znova prihajajo od zunaj, spoznanja pa od znotraj in ko nastane sinergija, je zadovoljstvo največje. Le dobro izobražen lovec bo lahko kos svojim nalogam in izzivu časa. Spremeniti je treba še vedno napačne ali vsaj zelo popačene predstave ljudi, kdo so lovci in kaj pomenijo za ohranjanje narave. Nekdo, ki ima rad naravo, divjad in prostoživeče živali, lahko postane lovec, če opravi lovski izpit, ki je, priznajmo si, zelo zahteven.

Aprila letos je končala s svojim uvodnim teoretičnim izobraževanjem nova generacija petnajstih mladih lovcev in lovcev ZLD Novo mesto, ki so kot kandidatke in kandidati uspešno opravili lovski izpit. Za njimi je uspešno prehojena trnova pot. Kot lovske pripravnice in lovski pripravniki so v lovišču pri svojem upravljalcu lovišča (lovske družini) pod vodstvom svojih mentorjev po programu praktičnega dela izpita v lovišču² najprej opravili praktični del lovskega izpita. Po opravljenih obveznostih, uspešno opravljenih delovnih urah, kinoloških in strelskih prireditvah je vsaka pripravnica oziroma pripravnik pristopil k tričlanski komisiji LD, ki je natančno preverila, kako uspešna/uspešen je bila/bil pri praktičnem delu v lovišču. Šele po napornem pripravniškem delu v LD in uspešnem izpitu pred družinsko komisijo so upravljalci lovišč prijavi kandidatk in kandidat na tečaj za teoretični del izpita, ki je potekal v organizaciji ZLD Novo mesto. V skladu z *Navodili za izvajanje praktičnega in teoretičnega dela lovskega izpita ter vodenja evidenc* ga je vodil prekaljen lovski mojster **Stane Gabrijel**, predavali pa so

² Po programu praktičnega dela izpita v lovišču, ki je vseboval vse vsebine v povezavi z gospodarjenjem z divjadjo, tako da so pripravnice in pripravniki po končani pripravniški dobi obvladali praktična dela, ki jih terja trajnostno gospodarjenje z divjadjo.

vodeni dnevnik kažejo tudi na visoko stopnjo prizadevanj mentorjev, ki se iz leta v leto trudijo, da bi kar največ svojega znanja prenesli na mlajšo generacijo. Po mnenju izpitne komisije je največ znanja pokazal **Grega Kraljevski** iz LD Mirna. Zelo razveseljivo je, da so letošnji tečaj obiskovali in ga uspešno zaključile tudi štiri mlade lovske pripravnice: **Tjaša Bratkovič** (LD Orehovica), **Anja Lukšič** (LD Gorjanci), **Urška Šepić** (LD Mirna) in **Romana Zupan** (LD Mirna).

Foto: B. Avbar

Mlade lovke ZLD Novo mesto

predavatelji, ki imajo višješolsko izobrazbo ustrezne smeri z najmanj desetimi leti praktičnih izkušenj glede na tematski sklop vsebine tečaja³.

Po uspešno opravljenem lovskem izpitu pred tričlansko izpitno komisijo Zveze lovske družine Novo mesto⁴, ki so jo sestavljali **Bojan Avbar**, predsednik, ter člana inž. **Marjan Kumelj** (Zavod za gozdove republike Slovenije) in **Franč Jarc**, so kandidatk in kandidati prejeli spričevalo o opravljenem lovskem izpitu. Znanje, ki so ga predstavili mladi lovci, je bilo ne samo zadovoljivo, lahko ga ocenimo z dobro oceno, saj se je že pri pregledu pripravniških dnevnikov izkazalo, da so jih pisali skrbno, natančno in uporabljali pravilno lovsko izrazoslovje, kar je še posebno pohvalno. Skrbno

³ Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o pogojih za opravljanje lovskega izpita in obliki dokazila o opravljenem lovskem izpitu (Ur. l. RS, št. 37/2007).

⁴ Komisijo za opravljanje lovskega izpita je na predlog Lovske zveze Slovenije, št. ZS, št. LZS/9, z dne 6. 1. 2015, po prvem odstavku 61. člena ZDLov-1 in prvem odstavku Pravilnika o opravljanju lovskega izpita in obliki dokazila o opravljenem lovskem izpitu (Uradni list RS, št. 3/06 in št. 37/07) imenoval Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan z odločbo, št. 012-03/2015/2, z dne 9. 1. 2015.

Številne (pristranske) ocene, da je lovski izpit po zaslugi popustljive izpitne komisije premalo zahteven, ker so tudi letos vse kandidatke in kandidati na zaključku lovskega tečaja prejeli diplomu o uspešno opravljenem lovskem izpitu, ne prenesejo resne kritike. Ovržeta jih strokovnost opravljenih predavanj in ekskurzij, porabljen čas in denar ter obsežnost in zahtevnost pripravništva, zaradi česar so kandidatk in kandidati potrebovali izjemno voljo pri vztrajnosti za opravljanje nalog in izpita. Vloženi trud vsake posameznice in posameznika je bil zato na zaključku zaslužen poplačan z uspešno zaključno diplomu. Ne smemo pozabiti, da so kandidatk in kandidati pisali teste (preverjanje znanja) iz vsakega izpitnega področja pri vsakem posameznem predavatelju, ki so bili strogi in so pri posameznih predmetih, če kandidatka ali kandidat nista zadovoljivo izpolnila testa ali pokazala ustreznega znanja, zahtevali popravno preverjanje znanja. Prevladalo je stališče, da je treba utrditi vsebine, ki so bile predstavljene na tečaju. Ne glede na staro izročilo, da se lovec uči vse življenje, velja, da ko človek spozna neko resnico ali osvoji določeno znanje, spozna tudi, da so še druge resnice in drugačno vedenje. Res pa je, kot je menil **Voltaire**, da je najzanesljiveje, da

človek ne ve zanesljivo ničesar, če tudi ne obnavlja znanja! V življenju preveč prisegamo na domišljijo, ki nam je, če smo nekritični, prevečkrat pomembnejša kot znanje. Lovke in lovci bi bolj kot to, da učimo drug drugega, potrebovali, da se učimo drug od drugega (po **Petru Ustinovu**), ker bo le vsestransko izobražen lovec vedel, kje naj išče tisto, česar še ne ve (po **Georgu Simmlu**).

Za uspešno izvedbo letošnjega tečaja v Novem mestu je treba pohvaliti vse predavatelje, zlasti pa magistro geografskih znanosti **Darjo Gros**, ki prisega, da je znanje moč, mag. **Štefana Vesela**, uni. dipl. vet., neutrudnega učitelja **Marjana Jenka**, **Matjaža Cizlja**, uni. dipl. inž. gozd., znanega kinologa **Franca Svetca**, predsednika ZLD Novo mesto, **Franca Jarca**, uni. dipl. soc. delavca, in **Staneta Gabrijela**, strokovnega tajnika ZLD Novo mesto.

Tudi za slovenske lovke in lovce velja rek, da več ko znaš, več sreče boš imel⁵, sicer pa je treba takoj vedeti, da lahko opazimo, kako malo vemo⁶, ker je polovično znanje nevarnejše od neznanja⁷.

Oceno letošnjih lovskih izpitov pri ZLD Novo mesto končujem s priredbo verzov pesnika **Simona Gregorčiča**, da visoko čislam slehernega lovca, ki nam preganja temo zmot, a še bolj cenim tistega lovca – poštenjaka, ki ve in hodi pravo pot.

Bojan Avbar

⁵ burmanski pregovor

⁶ Karl Heinrich Waggerl

⁷ bolivijski pregovor

70 let LD Leskovec v Halozah

V soboto, 8. 10. 2016, so člani **LD Leskovec v Halozah** proslavili 70-letnico svojega delovanja. Za prireditve je bil zadolžen organizacijski odbor, ki ga je vodil **Jožef Botolin**. Praznovanje obletnice je bilo povezano tudi z začetki ponovnega organiziranega lovstva na območju LD Leskovec v Halozah, saj je zaradi druge svetovne vojne tudi na haloškem območju zamrlo delovanje predvojnih lovskih društev, ki so bila organizirana v okviru SLD. Leta 1946 so se lovske družine na pobudo tedanjih oblasti ponovno organizirale. Oktobra 1946 je bila uradno ustanovljena **LD Leskovec**. Na ustanovnem sestanku so se zbrali: **Janez Vidovič**, ki je bil izvoljen za starešino, **Jožef Voglar**, **Janez Skok**, **Jurij Hvalec**, **Alojz**

Krajnc, **Jožef Skok** in **Franc Feguš**.

Leta 1946 so se ponovno organizirali tudi člani predvojnega **Lovskega društva Dravinjski Vrh – Sv. Vid**. Za starešino LD Sv. Vid je bil izvoljen **Hinko Klenovšek**, za tajnika **Boris Šijanec**, za gospodarja **Jakob Vaupotič** in za lovskega čuvaja **Anton Arnuš**. Tako sta na tem območju delovali dve LD vse do leta 1950, ko je LD Sv. Vid prenehala delovati; na novo se je oblikoval lovski revir,

Botolin, **Jože Antolič**, **Milan Masten**, **Franc Šmigoc**, **Bojan Potočnik**, **Ivo Rajh**, **Radoslav Vaupotič**.

LD Leskovec v Halozah zdaj šteje 48 članov, od katerih je 45 lovcev, dve lovki in ena lovska pripravnica. Lovišče leži v osrednjem vinorodnem delu Haloz, med Dravinjo in Dravo ter hrvaško mejo, kar je haloški del Občine Videm pri Ptujju z osemnajstimi naselji. Skupna površina lovišča je 3.800 ha, od tega je lovne po-

- Ormož. Med drugim je znana po organizaciji vsakoletnega velikonočnega pokala in streljanju na glinaste golobe. Dobro in uspešno je tudi sodelovanje z lokalno skupnostjo, društvi in vsemi uporabniki prostora, predvsem glede varovanja narave in prstoživečih živali.

Na jubilejno prireditev ob lovskega doma v Vareji so bili povabljeni predstavniki občine in KS, društev, LZS, ZLD Ptuj - Ormož, predstavniki sosednjih LD, občani, posamezniki in predstavniki ustanov ter gospodarskih družb, ki so povezani in sodelujejo z lovske družino.

Slavnostni dogodek so z lovskega himno naznanili rogisti ZLD Ptuj - Ormož. Nato je bil pozdravni govor **Radoslava Vaupotiča**, starešine LD Leskovec v Halozah. O pomenu lovstva v preteklosti in v zdajšnjem času je spregovoril slavnostni govornik predsednik ZLD Ptuj - Ormož član UO LZS mag. **Emilijan Trafela**, ki je LD za 70-letno uspešno delovanje izročil priznanji LZS in ZLD Ptuj - Ormož. V imenu Občine Videm pri Ptujju je zbrane nagovoril podžupan **Marjan Selinšek**, ki se je zahvalil za aktivno in zgledno sodelovanje LD z občino, drugimi organizacijami, društvi ter občani in je LD ob jubileju izročil priznanje Občine Videm pri Ptujju. Predsednik ZLD Ptuj - Ormož mag. **Emilijan Trafela** in predsednik Komisije za priznanja v LD **Franc Šmigoc** sta podelila tudi odlikovanja LZS. Zaslužni so prejeli pet znakov za lovske zasluge in tri zlate znake za lovske zasluge. Tudi LD Leskovec v Halozah se je ob praznovanju 70-letnice s priznanji posameznikom, ustanovam, društvom ter gospodarskim družbam zahvalila za sodelovanje. Skupaj je bilo 23 priznanj, ki sta jih izročila starešina **Radoslav Vaupotič** in tajnik **Andrej Vindiš**.

Na prireditvi je bil pomemben dogodek razvitje obnovljenega lovskega prapora. Prvi prapor, ki so ga razvili leta 1984, je bil po tolikih letih dotrajan, članstvo pa se je bistveno spremenilo, zato je bila izrečena želja, da bi bili na drogu obnovljenega prapora tudi žeblički zdajšnjih članov.

Skupina ljudskih pevcev **Mejaši** iz Repišč je popestrila program z ljudskimi pesmimi z lovske vsebino.

Pred koncem so imeli besedo gostje. V osebnem in imenu ZLD Maribor je zbrane nagovoril njen predsednik **Marjan Gselman** in starešina LD izročil priznanje ZLD Maribor. Predsednik Ptujsko-

Člani LD Leskovec v Halozah pred lovskim domom v Vareji

Predsednik ZLD Ptuj - Ormož in član UO LZS mag. **Emilijan Trafela** je izročil priznanji LZS in območne ZLD starešini **Radoslavu Vaupotiču**.

združen z območja LD Leskovec in haloškega dela LD Sv. Vid. Združena LD se je imenovala **LD Leskovec v Halozah**, kot nosi ime še dandanes.

Vse od leta 1946 do danes so LD Leskovec v Halozah vodili: **Janez Vidovič**, **Jakob Vindiš**, **Alojz Krajnc**, **Jože Voglar**, **Janko Marčič**, **Matevž Kos**, **Štefan Lipič**, **Friderik Modic**, **Janez Bedrač**, **Peter Vrtič**, **Jožef**

vršine 3.582 ha. Tretjino lovišča obsegajo gozdne površine, tretjino pašniki in travniki, preostalo pa so vinogradi, njive in druge površine. Od velike divjadi v njem prevladujeta srnjad in divji prašič, občasno tudi jelenjad, od male divjadi pa zajec in fazan, katerih številčnost se kljub vsakoletnemu vlaganju fazana nenehno zmanjšuje. Nadalje tod živi več vrst rac, lisica, kuni in druge vrste lovne in nelovne male divjadi. Lovišče je razdeljeno v štiri revirje, po katerih so razporejeni posamezni lovci in v okviru katerih je organizirano krmljenje, postavitve krmilšč, solnic in prež ter načrtovani odstrel srnjadi.

LD ves čas delovanja uspešno upravlja z divjadjo. V letu 1977 je bila najpomembnejša pridobitev nakup posestva v Vareji z objektom, ki so ga preuredili v lovski dom. Nato je bilo potrebno: večkratna obnova doma, gradnja gospodarskega objekta s hladilnico, strelišča za glinaste golobe in drugih spremljajočih objektov. LD je z lastnimi sredstvi kupila približno 10 ha kmetijskih zemljišč, ki jih uporablja za namene male divjadi. LD Leskovec v Halozah uspešno sodeluje s sosednjimi in drugimi LD v okviru ZLD Ptuj

Ormoškega OZUL **Branko Novak** se je LD zahvalil za uspešno sodelovanje in čestital za jubilej. S priložnostnim darilom – kozarci za vsakega člana LD – in pozdravnim nagovorom se je za dolgoletno prijateljevanje in druženje zahvalil prof. dr. **Peter Fras**.

Prireditve je povezovala lovska pripravnik **Daniela Arnuš**, ki se je vsem govornikom in nastopajočim zahvalila za sodelovanje na prireditvi, vsem prisotnim pa za udeležbo.

Slovesnost se je končala z nastopom rogistov in povabilom starešine na pogostitev ter prijetno druženje.

Franc Šmigoc

70 let LD Jesenice

V Lovski družini Jesenice smo sedemdesetletnico delovanja praznovali bolj skromno, torej kolikor so nam dopuščale finančne možnosti. Na dan praznovanja smo uradno odprli novo hladilnico za divjad, ki smo jo postavili na Hrušici. Po tem dejanju smo se odpravili naprej v Račji hram, kjer je bila pogostitev z lovskim golažem in ojdkom.

Naša družina je bila ustanovljena na 28. 11. 1946 na občnem zboru v Kazini. Takrat so izvolili tudi prvi upravni odbor, ki so ga sestavljali: starešina **Franc Pesjak**, tajnik **Franc Štibilj** in gospodar **Ciril Odlasek**. Prvi zapisi vsebujejo številne načrte (plane), poročila o oddaji kožuhov ter »uničevanju roparic«. V začetku je bilo namreč veliko dela: od gradnje lovskih koč, urejanja poti, stez, izdelave krmišč in solnic ter še mnogo drugega. Vse v lovišču je bilo namreč treba urediti na novo.

Sprva se je naša LD delila na dva dela: Lovišče Jesenice in Lovišče Javornik. Vsaka enota je imela svojega gospodarja, njeni člani so tudi ločeno gojili in lovili divjad. Upravni odbor je bil enoten, čuvajsko službo je opravljal gozdar **Viljem Velikonja**. V letu 1947 je država na veliko ogorčenje naše LD Mežakljo razglasila za državno lovišče in LD Jesenice je tako ostala brez dela lovišča. Združitev prej omenjenih delov lovišč in s tem nastankom enotne LD Jesenice je nastala v letu 1950. S tem dejanjem je posledično nastalo tudi skupno vodenje in gospodarjenje z divjadjo.

Meje lovišča so enake že od ustanovitve naprej. Po zahodni strani lovišča poteka meja od Save Dolinke navzgor, po potoku Dobršnik proti Hruškenski planini ter naprej do državne meje

z Avstrijo. Od tam se razteza proti Rožci, Belški planini, planini Belščici ter vse do Vajneža, nato pa se spusti skozi Zeleno dolino po jarku na Ravni. Po dolini se nato meja lovišča nadaljuje čez vrh Ajdne proti Potokom in se zaključi pri izlivu Blaževega grabna v Savo.

V višjih predelih lovišča živijo predvsem gamsi. Lov nanje je za alpskega lovca nekaj najzahajnejšega, a hkrati tudi nekaj najlepšega. Zato na Gorenjskem lovcem ni vseeno, kako se upravlja z gamsi. Po letu 1976 so se tudi v naša lovišča razširile gamsje garje, posledica česar je bilo opazno zmanjšanje številčnosti, zato smo jih za nekaj let zavarovali. Ko se je stanje izboljšalo, smo spet začeli z zmanjševanjem odstrela; lovimo jih po vsem lovišču: od

ni obrodil sadov, saj mesto za naselitev ni bilo izbrano premišljeno. Golica namreč meji na Avstrijo, svizci pa so presodili, da se jim bo bolje godilo na avstrijski Koroški strani in so jo popihali čez mejo. V zadovoljstvo pa nam je, da je bil uspešen naš drugi poskus naselitve leta 1985. V lovišču LD Kranjska Gora in v Triglavskem narodnem parku smo odlovili osem svizcev ter jih na prostost izpustili v Medjemu dolu. Zdaj so ti prisrčni glodavci že stalni prebivalci melišč ob stezi skozi Rido, ki s svojim rezkim žvižgom mimoidoče opozarjajo nase in tako marsikateremu planincu popestrijo izlet.

Rezultat uresničitve prvotnih načrtov ob ustanovitvi LD Jesenice so tudi naše koče. V posesti jih imamo namreč kar nekaj. Ena

Na dan praznovanja 70-letnice so člani LD Jesenice odprli tudi novo družinsko hladilnico za uplenjeno divjad.

Dovške meje v zgornjem delu do meje z LD Stol. V lovišču naše LD so gamsi tudi najpomembnejši za lovski turizem. Do zdaj je k nam prišlo največ lovskih turistov iz Nemčije, organizator pa je bil nemški lovec **Willi Schulte** iz Frizije.

Še do nedavnega v naših loviščih ni bilo mogoče srečati nobene jelenjadi, zdaj pa se je ta velika parkljasta divjad razširila po celotnem lovišču od nižin pa vse do planin na meji z Avstrijo. Prvi jelen je bil uplenjen leta 1997 v prvem sektorju, v zadnjih letih pa na leto uplenimo nekaj glav jelenjadi.

Skozi lovišče se občasno sprehodi tudi medved, ki do zdaj kakšne velike škode še ni povzročil; preplaši le govedo, nekaj nevšečnosti pa je povzročil čebelarjem, ko jim je razdejal panje.

Leta 1973 smo prvič poskusili ponovno naseliti alpskega svizca, nekdanje prebivalca naših lovišč. Poskus naselitve je bil na vsem dobro znani Golici, kamor smo izpustili dvanajst svizcev. Poskus

prvih je bila zgrajena leta 1955 v Muzgecu. Med vsemi je najbolj obiskana koča na Stamarah, ki je bila zgrajena leta 1966. Zadnjo, leta 1996, smo zgradili na obali Save, ki se imenuje Račji hram. V njej pogosto prirejamo lovske piknike, prav tako imamo tam tudi seje. Poleg omenjenih koč imamo eno v najemu od Agrarne skupnosti Koroška Bela, ki stoji na Sečah, ki mejijo na Avstrijo. Slednja je bila priljubljena zlasti, ko smo še lovili ruševca, ki ga je še vedno mogoče opazovati in poslušati kar v neposredni bližini koč, v bližini pa se zadržujejo tudi gamsi.

Člani LD Jesenice se udeležujejo tudi v športnem druženju lovcev. Tako smo se že nekajkrat udeležili veleslalomov ZLD Gorenjske, kjer smo dosegali lepe rezultate. Leta 1986 smo na Soriški Planini osvojili tretje mesto, leta 1987 pa smo se tudi sami preizkusili v vlogi organizatorja; v Črnem Vrhu smo priredili veleslalom in osvojili drugo mesto. Naš največji smučarski uspeh je

osvojeno prvo mesto na tekmovanju za pokal kristalnega gamsa na Ledinah (LD Jezersko).

V družini se število članov opazno manjša že nekaj let. Med mladimi je vse manj zanimanja za lovstvo, kar se posledično odraža pri vpisu v LD. Na delovnih akcijah je vse več starejših, obveznih delovnih ur opročenih lovcev, kot pa mlajših, ki morajo še opravljati delovne ure. Kljub temu so zadnja leta LD prevzeli mlajši lovci in tako pomirili stare razprtije.

Peter Zupančič

70 let LD Loče in razvitje novega prapora

V začetku julija 2016 je LD Loče praznovala 70-letnico obstoja in uspešnega delovanja ter razvitje novega lovskega prapora. Na dvorišču lovskega doma na Mlačah je bila velika slovesnost. Poleg domačih lovcev, ki nas je trenutno petdeset, so jubilej počastili člani sosednjih LD, vabljeni gostje in darovalci.

Začetek prireditve so naznanili Savinjski rogisti. Po uvodnem nagovoru povezovalca prireditve **Darka Bezenška** je starešina **Boštjan Krajnc** vse prisotne lepo pozdravil ter v svojem nagovoru predstavil lovsko družino od začetka delovanja do danes.

Za začetek delovanja LD Loče velja datum 10. 8. 1946, ko je bil v gostilni **Franca Krajnc** st. v Žičah ustanovni sestanek. Udeležili so se ga naslednji somišljeniki: **Leopold Nagode, Franc Krajnc, Ivan Gorjup, Ivan Klokočovnik, Ivan Volšak, Alojz Satler, Vincenc Furman, Alojz Bračič, Franc Jamšek, Franc Satler, Anton Gosak, Anton Ambrož, Ivan Marguč, Simon Lah, Franc Rak, Ivan Leskovar in Jurij Drogenik**. Namen sestanka je bil na podlagi takratnega časnega zakona o lovu ustanoviti *Lovsko društvo* (družino) *Loče*. Takoj so izvolili tudi prvi upravni odbor, kateremu je predsedoval **Leopold Nagode**, tajnik je bil **Franc Krajnc** in blagajnik **Ivan Gorjup**.

Za poseben mejnik šteje tudi leto 1969, ko so se odločili za gradnjo lastnega lovskega doma. Podpisali so pogodbo o nakupu zemljišča za gradbeno parcelo na Mlačah. Leta 1971 je Občina Slovenske Konjice izdala lokalno dovoljenje za gradnjo. Še istega leta je bil na podlagi sklepa ustanovljen devetčlanski gradbeni odbor pod vodstvom **Vlada**

Skupinska fotografija članov LD Loče

Podkubovška, ki je intenzivno začel z izgradnjo novega doma. Ogromno svojega prostega časa so tedanji člani namesto na lovu preživeli ob delu pri lovskem domu. Trud je bil poplačan, ko ga je v letu 1975 takratni predsednik Alojz Krajnc slavnostno predal svojemu namenu. Že naslednje leto je s pomočjo lastnih sredstev in sponzorjev ter simpatizerjev sledilo razvitje novega lovskega prapora. V letih 1978 in 1979 je bilo s prostovoljnim delom zgrajeno skladišče ob lovskem domu, ki je zadostovalo takratnim potrebam. Leta 1987 smo dozidali še prizidek k lovskemu domu. V letu 2005 smo asfaltirali del dvorišča, lani pa preostali del okrog skladišča. Ponosni smo tudi na postavljeni nadstrešek - kozolec pred lovskim domom, ki smo ga zgradili leta 2009, ki je zdaj nepogrešljiv del ponudbe lovskega doma za druge namene. Leta 1994 smo se člani pod vodstvom takratnega starešine **Maksa Rakovnika** dogovorili in spodnje prostore oddali v najem za potrebe gostinske dejavnosti, za društvene potrebe pa so bili urejeni podstrešni prostori.

Loški lovci se že od ustanovitve trudimo dobro upravljati in gospodariti na 4.125 ha velikem lovišču, od katerih je 3.830 ha lovne površine. V lovišču je mnogo rastlinskih in živalskih vrst, kar v ekosistemu pomeni precejšnjo biotsko pestrost. Zdaj sodijo med najštevilčnejšo divjad našega lovišča srnjad, divji prašič, gams, lisica, kuni, jazbec, šoja, sraka, siva vrana in raca mlakarica. Muflon in jelenjad sta pri nas redkejši vrsti divjadi, tako da z odstrelom v te populacije posegamo v manjšem

Razvitje novega prapora; starešina Boštjan Krajnc in boter Ferdinand Marguč

obsegu. Nekdaj najštevilčnejši poljski zajec, fazan in veverica so dandanes zelo redko zastopani, gozdni jereb, prepelice in jerebice pa so popolnoma izginili iz lovišča.

V zdajšnjem času je lov nujna sonaravnega upravljanja ter umnega in trajnostnega izkoriščanja narave. Načrte upravljanja bi le stežka uresničevali brez dobrega sodelovanja preostalih uporabnikov prostora, predvsem kmetov in gozdarjev, s katerimi vseskozi uspešno sodelujemo.

Na koncu svojega govora se je starešina zahvalil vsem, ki so z nami utirali pot in se žrtvovali, da je nastala in ostala naša LD takšna, kot je zdaj. Nadaljnjim rodovom naj bo naše delo svetlo vodilo v prihodnost, trden temelj za nadaljnje uspešno delo in da bi slovenski lovci še dolgo ponosno stopali po svojih zelenih stezicah.

Ob praznovanju 50-letnice je naša LD ob veliki pomoči **Albina Kunsta** po štiriletnem obdobju

snemanja izdala videokaseto s prikazom utripa življenja naše LD in delovanja. Ob praznovanju 60-letnice smo izdali zbornik, v katerem je bila prikazana prehojena pot v pisni in slikovni obliki v obdobju šestih desetletij. Ob 70-letnici je za zvoki Savinjskih rogistov sledilo slavnostno razvitje novega lovskega prapora, ki predstavlja društvo – lovsko družino, je simbol ponosa in pripadnosti lovstvu. Uporabljamo ga na slavnostnih dogodkih, za predstavitev društva, na pogrebih in ob praznikih. Tudi novi prapor bo »ponosno predstavljal našo LD Loče, lovsko čast in poštenje in Lovske družine složno življenje«, zato nas bo družil in navdajal s ponosom! Nato je sledilo pripenjanje spominskih trakov. Poleg botra lovskega prapora **Ferdinanda Marguča** se je odzvalo še 55 darovalcev trakov in 60 darovalcev pozlačenih žebličkov. Po izpovedani zaobljubi je novi prapor sprejel v oskrbo praporščak **Anton Mernik**.

Na koncu je bila še podelitev priznanj LD Loče, ki so ga prejeli: deset članov matične LD, vse sosednje LD za dobro sodelovanje, LZS, SK ZLD - Celje, ZGS - OE Celje, PD Loče ter dva dolgoletna lovska gosta iz tujine. Priznanje OLZ sta prejela dva člana, znak za lovske zasluge LZS pa trinajst članov. Ob tej priložnosti so podelili tudi štiri zlate znake LZS za lovske zasluge, en red za lovske zasluge III. stopnje in dva reda za lovske zasluge II. stopnje.

Uradnemu delu je sledilo druženje vseh prisotnih ob prigrizku, dobri kapljici in ubranih zvokih ansambla, kar je trajalo dolgo v noč.

Anton Kušter

70 let LD Zagorje ob Savi

Lovska družina Zagorje ob Savi je lani praznovala 70 let obstoja in lovskega udejstvovanja, zato smo 10. 9. 2016 slovesno obeležili ta pomemben dogodek s prireditvijo pri lovskem domu na Klančičah. Prireditve s kulturnim programom so se poleg domačih lovcev udeležili tudi predstavniki vseh sosednjih lovskih družin, predstavnik ZLDZ Zasavje in Lovske zveze Slovenije, predstavnik OZUL, predstavnik LKD Zasavje ter predstavniki ožje lokalne skupnosti. Uvodni govor na prireditvi je imel starešina LD **Edvard Čop**, ki je pripravil kratek pregled 70-letne zgodovine LD in posebej omenil nekatere dosežke LD v zadnjih letih.

LD Zagorje ob Savi šteje 46 članov, med katerimi so tudi ena članica in dva pripravnika. V govoru je posebej poudaril, da se člani LD zavedamo, da smo del družbe, ki ji je dodeljena pravica do upravljanja z divjadjo in loviščem, ki je v lasti vseh državljanov Republike Slovenije. Iz analiz odvzema divjadi je razvidno, kako okoljske spremembe vplivajo na populacijo divjadi vseh vrst, med katerimi je najštevilčnejša srnjad, nato so gams in divji prašič ter preostala mala divjad. Člani LD redno opravljamo vse dejavnosti, ki zagotavljajo boljše preživetje divjadi: skrbimo za solnice, krmne njive, vzdržujemo lovske steze, ki jih uporablja tudi divjad. Z lastniki zemljišč poskušamo biti v dobrih odnosih in tudi škodo, ki jo povzroča divjad, plačujemo ali odpravljamo v zadovoljstvo oškodovancev. V največji ponos članom LD Zagorje ob Savi spada lovski dom na Klančičah, ki

Člani LD Zagorje ob Savi (september 2016)

Edvard Čop, starešina LD Zagorje ob Savi, je na kratko predstavil zgodovino LD in glavne dosežke.

ro upravljanje v lovišču in z lovskim domom. Predstavnik KS Potoška vas **Jože Kajbič** je pohvalil zgledno sodelovanje z lovci LD Zagorje ob Savi in jim zaželel uspešno nadaljno pot. Prireditve so zaznamovali vmesni nastopi Zasavskega lovskega pevskega zbora ter začetna in končna točka lovskega rogista in lovca **Boruta Arha**. Mlada Ayla in **Leron Agović** pa sta poskrbela za dodatni glasbeni in zabavni nastop.

Uradni del prireditve smo sklenili s podelitvijo priznanj LD Zagorje ob Savi in odlikovanj LZS. Po uradnem delu smo se lovci LD Zagorje ob Savi in obiskovalci prireditve še dolgo v noč predajali pogostitvi in zvokom

Ansambla Cvet. Ob tej priložnosti se člani LD Zagorje ob Savi zahvaljujemo vsem sponzorjem, darovalcem in prijateljem, ki so nam pomagali ali sodelovali pri organizaciji prireditve.

Blaž Casagrande

70 let LD Gradišče - Košana

Štiriindvajsetega septembra 2016 je **Lovska družina Gradišče - Košana** praznovala visok jubilej, saj je minilo že 70 let od njene ustanovitve. Košanski lovci so ponosni na izredno bogato lovsko tradicijo. Tisto soboto je bilo v lovskem domu v Neverkah organizirano veliko

praznovanje, saj so se tam zbrali člani zelene bratovščine s svojimi družinami, prijatelji, praporščaki in predstavniki sosednjih lovskih družin, predstavniki KZS, lovski funkcionarji, pevci ter Ansambel Snežnik.

Program je povezovala **Erika Šprohar**, ki je najprej vse zbrane pristrčno pozdravila, nato pa na oder povabila predsednika LD Gradišče - Košana **Marka Šonca**, ki je na hudomušen način pozdravil vse lovske tovariše, goste in druge obiskovalce prireditve. Potem so se zvrstili praporščaki sosednjih lovskih družin, KZS in Postojnsko-Bistriške ZLD. Razvrstili so se na osrednji prireditveni prostor in tam razvili svoje bleščeče prapore, kar je slavje napravilo še bolj slovesno.

Nato so besedo dobili slavnostni govorniki. Najprej je **Ivan Samsa** predstavil bogato zgodovino lova na Koškanskem. LD Gradišče Košana so ob jubileju čestitali: podpredsednik LZS mag. **Aleš Klemenc**, predstavnik Zavoda za gozdove **Andrej Sila**, podpredsednik Postojnsko-Bistriške ZLD **Boris Stopar**, predstavnik Prostovoljnega Gasilskega društva Košana **Jože Morel** in podžupan Občine Pivka **Boris Rebec**. Praznovanje je obogatil nastop pevcev Klape Škvadra, ki so zapeli tudi lovske pesmi, kot se spodobi za takšno priložnost.

Prireditve je bila obenem najprimernejša priložnost za podelitev priznanj koškanskim lovcom, ki

je lepo vzdrževan in že skoraj popolnoma obnovljen. V letu 2002 smo obnovili fasado, v letu 2004 zamenjali strešno kritino, zamenjali smo vsa okna, uredili dostop z dvorišča v zgornje sobe, v celotnem podstrešnem delu pa uredili dva prostora, ki bosta služila društvenemu namenu, in ju povezali z zunanjim stopniščem. Lani smo dokončali tudi gradnjo nadstreška nad garažami, ki je lovski dom in njegovo podobo še dodatno dopolnil ter povečal uporabne površine, ki si jih delimo z dolgoletnim najemnikom, družino Žerko.

V imenu Lovske zveze Slovenije in ZLD Zasavje nas je nagovoril predsednik ZLD Zasavje **Tomaž Trovšek**, v imenu OZUL Zasavje predsednik **Tomaž Pavčnik**, v imenu LKD Zasavje pa njen predsednik **Darko Grošelj**. Med govorniki je sodeloval tudi župan Občine Zagorje ob Savi **Matjaž Švagan**, ki je v svojem govoru pozdravil vse navzoče, čestital lovcom LD Zagorje ob Savi ob jubileju ter zaželel dob-

Člani LD Gradišče - Košana

so praznovali 70- in 80-letnico. LD je za to priložnost izdala jubilejno značko in lovcem podelila »prisirčnico« z vgraviranim emblemom LD Gradišče - Košana. Praznovanje je potekalo v čudovitem vzdušju, pijače in jedatice ni manjkalo in ob zvokih Ansambla Snežnik smo tudi zaplesali. Slavje se je nadaljevalo pozno v noč.

Nataša Belčič

70 let LD Podsreda

27. 8. 2016 smo obeležili 70-letnico obstoja in delovanja Lovske družine Podsreda. Visoki jubilej smo člani proslavili s slovesnostjo, na katero smo povabili številne ugledne goste. Prireditve so se udeležili: županja Občine Kozje **Milenca Kranjc**, predstavnik Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje **Zdravko Mastnak**, direktor Javnega zavoda Kozjanski park mag. **Hrvoje Teo Oršanić**, predsednik KS Podsreda **Vinko Klavžar**, častni občan Občine Kozje **Dušan Andrej Kocman**, občinski svetnik **Marko Kunej** in predstavniki prostovoljnih društev iz Podsrede ter sosednjih LD.

Program so začeli Dobovski rogisti, slovensko himno pa je zapel nekdanji župan in častni občan Občine Kozje **Dušan Andrej Kocman**. Starešina LD Podsreda **Karl Šmajdek** je v nagovoru, ki je sledil, opisal zgodovino lovstva v Podsredi in izpostavil nekaj pomembnejših mejnikov. Začetki LD Podsreda segajo v povojno leto 1946. Ustanovni člani so bili **Franc Dobravec**, **Jože Kunej** in **Miha Zorenč**. Kljub težkim časom in razširjenemu divjemu lovu so z zavzetim delom dosegli pomembne spremembe. Uprli so se divjemu lovu, vzpostavili red v gozdu in skrbeli za divjad. Stražnico poleg gradu so preuredili v lovsko kočjo in jo uradno odprli leta 1959. Že naslednje leto so razvili svoj lovski prapor, ki je ostal nespremenjen še vrsto let. Leta 1970 so člani LD Podsreda zgradili novo lovsko kočjo, ki so jo dogradili in preuredili leta 2003. Takrat so se odločili tudi za nov lovski prapor, ki so ga slovesno razvili ob odprtju prenovljene lovske kočje. Botri novega prapora so bili: Občina Kozje, LD Kozje, LD Bistrica ob Sotli, LD Pišce, LD Videm, Kozjanski park, KS Podsreda, PGD Podsreda in posamezniki: **Janez Jarh**, **Danilo Jereb**, **Rajko Moškon**, **Zlatko Silič**, **Zvonko Zupan**. Leta 2015 so člani lovske družine s pomočjo Občine Kozje uredili in asfaltirali dovozno pot h kočji.

Lovski kolektiv LD Podsreda ob 70-letnici delovanja

Razgiban svet med Orlico in Veternikom na obeh straneh reke Bistrice, poln naravnih vodnih izvirov z mešanimi gozdovi in bujno podrastjo, posekami in jasami, je čudovito naravno okolje za raznovrstno divjad. V dobrih naravnih razmerah in z načrtovanim lovčevim delom se je divjad številčno razmnožila, zato ni naključje, da se lovišče LD Podsreda uvršča med bogata lovišča. V zadnjih petih desetletjih pa so v naravnem okolju nastale velike spremembe, ki so občutno vplivale na razmere za divjad. Le-te so se poslabšale še posebno za malo divjad. Tako sta iz lovišča skoraj izginila fazan in poljski zajec. V letih po ustanovitvi je bilo odstreljenih do 90 zajcev na leto, zdaj pa uplenimo le tu in tam še katerega. Podobno je z naravnim fazanom. Tako je zdaj poglaviti vir dohodka odkup uplenjene velike divjadi (divji prašiči in srnjad) od domačih lovcev in lovskih turistov. Na leto uplenijo okrog trideset divjih prašičev in 120 glav srnjadi.

Članstvo LD Podsreda šteje skromnih 35 članov, kamor štejejo tudi častne in ostarele člane. Povprečna starost članov je kar 58 let, kar jo uvršča med LD s stari članstvom glede na slovenske razmere. Upravljajo kar 3.600 ha lovišča, kjer imajo 38 lovskih prež, sto solnic in štiri krmišča za divje prašiče. Koruzo sejejo na opuščeni kmetijskih površinah, kjer ni več prebivalcev, in tako zmanjšujejo škodo na kmetijskih površinah zaradi divjadi.

Spregovorili so tudi gostje. Županja Občine Kozje **Milenca Kranjc** je lovcom ob 70-letnici iskreno čestitala in jim zaželela, da bi bilo tudi v prihodnje njihovo delo tesno povezano z naravo. Tudi mag. **Hrvoje Teo Oršanić**, direktor Kozjanskega parka, je poudaril pomen skrbi in ohranjanja ogroženih vrst živali in rastlin, kot so: bisernica, bela omela, ve-

liki skovik, lastovka, sove, sinica, taščica, strnad, belovrati muhar, samotarske čebele, metulji, polži, žabe in kače.

Govorom je sledila podelitev priznanj lovcom, ki so si jih prislužili z vestnim in trdim delom, ter vsem sponzorjem, ki so omogočili slovesnost. V prireditve so bile vtkane besede in pesmi hčerke lovca **Jožeta Kodrina**. Ob koncu prireditve je starešina povabil vse zbrane na zabavo. Ob odlični hrani in pijači so se družili še dolgo v noč. Igral je Ansambel *Trije vrati*, ki ga vodi član lovske družine **Matej Božičnik**.

V LD Podsreda se zavedajo, da zgolj skrbijo za to, kar jim ponuja narava. S svojim loviščem in divjadjo v njem gospodarijo z veliko ljubeznijo do narave in upanjem, da bodo bogastvo ohranili tudi za prihodnje rodove.

Zvonko Zupan

70 let LD Podgorje pri Slovenj Gradcu

Lov ni hobi, lov je način življenja. Lovci LD Podgorje pa smo tisti srečneži, ki nam je dano,

da lahko uršljegorska lovišča doživljamo kot svoj drugi dom.

V almanah je te misli zapisal **Benjamin Kramljak**, starešina LD, ki ga je LD Podgorje izdala ob svojem jubileju, ki smo ga proslavili 27. 8. 2016 pri lovski koči na Čerčejevem vrhu.

LD Podgorje je na ustanovnem občnem zboru, ki je bil 26. 6. 1946, ustanovilo sedemnajst lovcev, ljubiteljev narave, divjadi in lova. Ustanovna listina je LD Podgorje takrat dodelila lovišče v velikosti 5.500 ha, ki je obsegalo površine katastrskih občin Podgorje, Šmiklavž, Vodriž, Velunja, Raduše ter spodnji in zgornji Razbor vse do vrha Uršlje gore. V sedemdesetih letih je nastalo kar nekaj sprememb v lovski zakonodaji, organiziranosti, pa tudi pri razmejitvah lovišč. LD Podgorje šteje 89 članov, gospodari pa s 4950 ha velikim loviščem, v katerem je 4.793 ha lovni površini. Takratni člani so se z navdušenjem lotili zaupanih jim nalog, pokazali skrb za lovišče in divjad v njem, pa tudi za druge dejavnosti, povezane z lovom. Že leta 1956 je bila zgrajena lovsko kočja, ki so ji v poznejših letih sledile dograditve, tako da je lovsko kočjo na Čerčejevem vrhu pod Uršljo goro ena lepših daleč naokrog. Leta 1962 je LD razvila svoj lovski prapor, ki pa smo ga letos zaradi dotrajanosti ob jubileju nadomestili z novim, prvega pa bomo hranili na častnem mestu v prostorih lovske kočje. Leta 1966 so na pobudo takratne Lovske zveze Maribor, kamor so spadale vse koroške lovske družine, v naši LD uspešno naselili kolonijo muflonov. Za obstoj te vrste se moramo na žalost boriti še danes, čeprav se kolonija uspešno razvija že petdeset let. Da so bili člani LD aktivni na vseh področjih, tudi na kulturnem, dokazuje

Utrinek s proslave ob 70-letnici LD Podgorje pri Slovenj Gradcu

ustanovitev lovskega pevskega zbora leta 1971, ki se je udeležil že prvega Srečanja LPZ in skupin in rogistov Slovenije v Globokem leta 1974. Drugega Srečanja leta 1975 in nato še 22. pa je bila prirediteljica tudi naša LD. Med letoma 1973 in 1989 smo zelo uspešno sodelovali z državnim gojitvenim loviščem Darda na Hrvaškem, kar pa je bilo zaradi političnih razmer po letu 1990 žal prekinjeno. Veliko naših lovcev je v tistih letih tam uplenilo jelena, ki ga v našem lovišču takrat še nismo mogli. V letu 1976 je bila podpisana listina o pobratenju z LD Šentilj v Slovenskih goricah in to pobratenje ter sodelovanje trajata še dandanes. LD Podgorje dobro sodeluje tudi s kmeti in lastniki zemljišč v svojem lovišču, zato smo že leta 1986 organizirali prvo srečanje in pogostitev letih, na področju našega lovišča. Ob desetem takem srečanju smo prvič pri nas na Koroškem pripravili lovsko sveto mašo. Tako smo lani, ob praznovanju 70-letnice ustanovitve LD Podgorje, praznovali tudi trideset let srečanj s kmeti in dvajset let prirejanja slovenske lovske svete maše na Čerčevem vrhu.

Slavnostno prireditev sta povezovala **Katarina Golob** in **Zoran Martič**, začela pa se je z lovsko pesmijo našega lovskega okteta ter pozdravnim govorom starešine naše LD. Po pozdravnem govoru predsednika Koroške lovske zveze sta sledila slavnostno razvitje novega prapora LD ter podelitev priznanj in odlikovanj zaslužnim članom. Nato so bili še pozdravni govori predstavnikov sosednjih LD ter pobratene LD Šentilj v Slovenskih goricah. Po prireditvi, ki se je je udeležila večina domačih lovcev in tudi iz drugih LD, je bila pogostitev. Ob 15. uri se je začela dvajseta,

jubilejna slovenska lovska sveta maša, nato pa se je ob prijetni glasbi nadaljevalo srečanje s kmeti in lastniki zemljišč z območja naše LD. Srečanje in pogostitev sta potekala v prijetnem druženju in medsebojnih pogovorih ter tako še dodatno prispevala k poglobljanju že tako dobrih medsebojnih odnosov, ki koristijo vsem, posredno pa še posebno divjadi, za katere obstoj prispevajo svoj delež tudi kmetje.

M. K.

70 let LD Rankovci in razvitje novega prapora

Lepo avgustovsko nedeljo, 7. 8. 2016, smo se zbrali lovci **Lovske družine Rankovci** in povabljeni Lovske družine Tišina, Brezovci in Cankova, da bi skupaj proslavili visoki jubilej, 70. obletnico ustanovitve lovske

Razvitje novega prapora LD Rankovci

lovcev. Slavnostni govornik je bil starešina LD **Branko Kuzma**, ki je na kratko opisal nastanek oz. ustanovitev LD Rankovci (1946) in se spomnil vseh ustanovnih članov, ki so žal vsi že pokojni. Med kulturnim programom, ki ga je povezoval znani prekmurški moderator **Vlado Pejčič**, so

predsednik **Ludvik Rituper**, ki je obenem lovski družini podelil priznanje ZLD Prekmurje in priznanje LZS. Vse prisotne sta pozdravila župana občin Tišina in Cankova ter se vodstvu lovske družine zahvalila za dobro sodelovanje.

V bogatem programu je bila največja pozornost namenjena razvitju novega lovskega prapora, ki sta ga razvila boter **Milan Mörec** in starešina **Branko Kuzma**. Slavnostno sta ga predala v roke praproščaku **Bojanu Bertalančiču**.

Ob tej priložnosti smo izdali tudi zbornik o prehojeni poti LD v sedmih desetletjih delovanja. V besedi in sliki smo opisali najpomembnejša obdobja in dela, ki so bila opravljena. Tako bo tudi znanecem ostal v rokah dokument o dosedanjem delu in članih.

Po končani proslavi smo se ob okusnem lovskem bograču ter dobri kapljici družili in zabavali do večernih ur. Na koncu še zahvala vsem lovcem, ki so nam pomagali in prispevali svoj delež k organizaciji in izvedbi slavnostne prireditve.

Slavko Gomboc

Skupinska fotografija članov LD Rankovci

družine. Za začetek proslave so prihod praproščakov oznanili Prekmurški lovski rogist, nato je zadonela himna v izvedbi Pevskega društva prekmurskih

nastopili KUD Vinski bratje iz Gederovcev ter mlada harmonikarja iz Osnovne šole Tišina. V imenu ZLD Prekmurje je vse prisotne pozdravil in nagovoril

Kako je moj sin Damjan videl moj prvi lov pred dvaindvajsetimi leti

»Ni dolgo tega, ko je moj oče opravil lovski izpit. To je bilo lansko jesen. Z mamico sva težko čakala na dan, ko naju bo oče vzel s seboj na svoj prvi lov. Prišla je pomlad, z njo prve spomladanske cvetlice, daljši dnevi in seveda tudi prvi lovi. Nekega lepega nedeljskega popoldneva sva z mamico spomnila očeta, da je že čas, da naju povabi na lov. Vsi trije smo se odpeljali proti Lomu. Prečkali smo avtocesto in

glas motorja pa so bile preostale prečke, ki jih je oče polomil ob padcu s preže. V tistem trenutku se še zavedal nisem, kaj vse se je zgodilo. Očeta sem začudeno vprašal, ali je časopis pustil na preži. Odgovoril mi ni ničesar. Šele takrat sem se zamislil, kakšno neumnost sem ga vprašal. Bila je sreča v nesreči, da je ostal živ. Preža je bila namreč visoka okrog deset metrov. Oče je odšel do avtomobila, midva z mamico pa za njim. Tako smo končali naš prvi lov.«

To je zapisal in narisal moj sin Damjan pred dvaindvajsetimi leti, ko mu je bilo enajst let. Zame nepozabni spomini.

Miro Vučič

Presenečenje za cici planince

Najmlajši člani Planinskega društva Radeče, cici planinci, so se v petek, 24. 3. 2017, v spremstvu mentorice Saše, planinskega vodnika Matjaža in nekaterih staršev pri svojem rednem pohodu ustavili pred lovskim domom Lovske družine Radeče. Pričakala sva jih gospodar LD Vlado Karlovšek in predsednik NO Jani Krivec. Na mladih svet stoji, pravijo, zato si člani LD prizadevamo, da bi tudi mlajše generacije spoznale delo, organiziranost in posebnosti delovanja lovskih družin in lov-

Foto: J. Krivec

Cici planinci so z zanimanjem poslušali predstavitev lovcev Vlada Karlovška in Janija Krivca.

predstaviti delo lovcev na otroku primeren način. Pred srečanjem sva z Vladom pripravila nekaj trofejev, koledarjev s fotografijami živali, glasilo Lovec, knjigo Zlatorogove knjižnice, nekaj lovskih pripomočkov in lovski puški. Lovska psa sva skrila v vozilo, otrokom pa povedala, da imava zanje presenečenje, če bodo pridno poslušali.

Lepo sončno vreme nam je tistega popoldneva omogočilo, da smo se pred lovskim domom sproščeno pogovarjali o lovstvu, našem delu ter o tem, kdaj in kako vstopiti v lovske vrste. Presenečen sem bil, kako so otroci pozorno poslušali najino predstavitev. Z zanimanjem so si ogledovali vse, kar sva pripravila. Pa vendar sem čutil njihovo vedoželjnost, kaj je tisto skrito presenečenje, dokler

ga nisva naposled le razkrila. Hanovski barvar in brak jazbecarka sta z veseljem sprejemala priboljške, ki so jih jima nudili mladi planinci. Čeprav lovci načeloma ne dovolimo, da drugi s priboljški razvajajo naše štirinožne prijatelje, sva tokrat z Vladom malo zatislila oči. Otroke sva poučila, da je potrebna previdnost pri srečanju z vsakim psom, ki ga srečajo.

Čas je neusmiljeno mineval in blizal se je konec našega srečanja. Skupinska fotografija, posebno pa iskrena hvala malčkov razneži še tako trdo srce. Vsem cici planincem, mentorici Saši in drugim prisotnim se zahvaljujemo, da so prišli med nas, lovce LD Radeče, in jim v imenu vseh naših lovcev obljublja, da se bomo še srečali.

Jani Krivec

Risba: Damjan Vučič

nadaljevali pot v Dolgo dolino. Naš cilj je bil posedeti na visoki preži. Oče je s seboj vzel puško in nekaj časopisnega papirja, da ne bi sedeli na mokri klopi, kajti les je bil še vlažen od nedavno stopljenega snega. Navdušeni smo prišli do visoke preže. Komaj sem čakal, da bi sedel nanjo in videl kakšnega lepega srnjaka. Dogovorili smo se, da bomo na preži tiho. Z mamico sva počakala spodaj, dokler oče ni uredil vse potrebno na preži. S puško in časopisom se je povzpел po lestvi, jaz pa sem si medtem ogledoval okolico. Opazil sem sledove divjadi, telohe in druge znanilce pomladi. Naenkrat sem zaslišal tresk, nato pa zvok, podoben tistemu, ko se nekdo pripelje z motorjem. Hitro sem se ozrl, a nikjer ni bilo nobenega motorista. Pred nama je sedel oče. Bil je ves blede. Tisti tresk je povzročila zgornja prečka lestve, ki je popustila pod očetovo težo,

cev. Naša vrata želimo na široko odpreti vsem generacijam, ki si želijo поблиže spoznati lovsko delovanje, jih popeljati v lovske revirje ter jih seznaniti z vsemi prijetnimi in manj prijetnimi opravili, s katerimi se srečujemo vse lovsko leto.

Za srečanje s cici planinci smo se predhodno dogovorili, a sva bila z lovskim tovarišem kljub temu nekoliko nestrpna. To ni bil strah, ampak vznemirjenje, ker nam lovcem ni tako vsakdanje živeti se v otroško dušo in

Risba sedemletne Mete Štinec, ki je šla z dedkom v gozd na sprehod.

V začetku leta je dopolnil 80 let **Ivan (Janez) Kočevar**, član LD Lož - Stari trg iz Podloža v Loški dolini. Ivan se je lovski bratovščini pridružil leta 1980 in je že 37 let član Lovske družine Lož - Stari trg.

Takoj ko je opravil lovski izpit, so ga lovski tovariši izvolili za predsednika nadzornega odbora. To funkcijo je opravljal do leta 1985. Takoj za tem je bil do leta 1987 predsednik disciplinske komisije, od leta 1978 do 1995 je bil starešina naše LD. V tem času smo zgradili lovski dom, za kar je najbolj zaslužen prav Ivan, ki je bil najbolj aktiven pri delu, organiziranju delovnih akcij in zbiranju finančnih sredstev. Od leta 1995 do 1998 je bil spet predsednik NO LD. Med letoma 1999 do 2007 je bil član upravnega odbora LD. Med letoma 2007 do 2011 je bil član disciplinske komisije, zdaj pa je v LD član Nadzornega odbora.

Ivan je bil od leta 1987 do 1993 tudi član UO Zveze lovskih druženj Notranjske, med letoma 1993 do 1999 in 2003 do 2007 pa tudi član Komisije ZLD za gojitev divjadi.

Za svoje aktivno delo v lovskih vrstah je prejel več odlikovanj in priznanj. Tako je prejel odlikovanje znak LZS za lovske zasluge, red III. in II. stopnje ter priznanje ZLD Notranjske. Zagotovo je Ivanu največje zadoščenje, zadovoljstvo in ponos delo, ki ga je opravil v korist lovstva in divjadi. Dejstvo je, da je za lovstvo žrtvoval ogromno časa in energije ter uresničil vse naloge, ki si jih je zadal. Brez Ivanovih izkušenj in modrih besed v naši LD ne mine noben lovski zbor ali sestanek. Tudi na skupnih lovih je s svojim poznavanjem lovišča nepogrešljiv. V vseh letih našega delovanja se je nabralo veliko lepih in tudi manj lepih lovskih doživljajev; v spominu nam ostanejo seveda samo lepi.

Ivanu vsi člani LD Lož - Stari trg in vsi lovski tovariši želimo veliko zdravja in še mnogo let med nami.

LD Lož - Stari trg - M. G.

27. 2. 2017 je **Karol Polanc**, član LD Strojna, praznoval svoj 90. rojstni dan. Na prehojeno življenjsko pot je lahko ponosen, saj je bil udeleženec NOB, po osvoboditvi pa aktiven družbenopolitični delavec.

Leta 1953 je zaradi velike ljubezni do narave in gojitve divjadi vstopil v lovsko vrsto in postal član LD Strojna. Njen aktivni član je ostal tudi po reorganizaciji lovskih druženj leta 1954. V LD je opravljal različne funkcije: v letih 1954 do 1961 je bil blagajnik LD, od leta 1962 do 1966 in od leta 1969 do leta 1971 gospodar LD, od leta 1971 do 1972 je opravljal naloge starešine LD, leta 1974 pa je bil izvoljen za predsednika disciplinske komisije. Dve leti je bil predsednik NO LD (1976 do 1977), v letih od 1980 do 1981 je opravljal naloge prosvetarja LD Strojna. Posebno delaven je bil v

odboru za gradnjo prve lovske koče in pozneje novega lovskega doma. V letih od 1967 do 1973 je bil tudi gospodar koče. Leta 1975 je opravil izpit za lovskega čuvaja.

Za svoje dolgoletno poštreno delo v lovstvu je Karol Polanc dobil pet priznanj LD Strojna. LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Od OLZ Maribor in KLZ je prejel plaketo.

Lovskemu tovarišu Karolu se lovci LD Strojna iskreno zahvaljujemo za njegovo poštreno delo in mu ob visokem jubileju želimo še obilo zdravja in lovskih užitkov!

LD Strojna - J. R.

Stanislav Pirjavec je 4. 12. 2016 v krogu svojih najbližjih praznoval častitljivih 90 let. Stano je za člana LD Čaven, kjer je član, pravi lovec, ki je za vse druge lovske tovariše dragocen vir znanja, lovskih izkušenj in napotkov.

Rodil se je decembra 1926 v Vrtovinu. Svojo mladost je preživel v Vipavski dolini pod tedanjo zadrževalno italijansko oblastjo. Med drugo svetovno vojno je aktivno sodeloval v boju proti okupatorju, po njej pa je pomagal pri izgradnji domovine. Sodeloval je povsod, kjer so ga lahko uporabili.

Dolga leta je bil znan kot dober žagarski mojster in je bil skoraj vso delovno dobo samostojni obrtnik. Konec 70-ih let se je upokojil. Svoje znanje s strokovnega področja še vedno prenaša na sinova in vnuke, za kar so mu izredno hvaležni.

V lovske vrste je vstopil leta 1961. Že kmalu je kot zagnan mlad lovec prevzel funkcijo starešine (1963 do 1967). Funkcijo gospodarja je opravljal med letoma 1982 in 1984. Stano je tako rekoč stalnica različnih funkcij v LD: kot član upravnega odbora, nadzornega odbora ali član komisije za oceno trofeje, predsednik komisije za ocenjevanje škode od divjadi (2010 do 2013). V mlajših letih je bil vzoren vzrednik in kinolog - vodnik lovskih psov. Z njimi je aktivno nastopal tudi na kinoloških prireditvah in dosegal solidne rezultate. Bil je eden od pobudnikov lovskega turizma v naši LD Čaven. Že najmanj petdeset let je bolj ali manj vpet v to dejavnost. Dejansko je dolgo oblikoval politiko lovnega turizma, za kar smo mu vsi hvaležni. Zelo aktiven je bil tudi v letih gradnje lovskega doma: pomagal je z nasveti, lesom in svojimi strokovnimi službami. Stano se zelo rad zadržuje v lovski družbi, kjer ga radi poslušamo, saj lepo pove marsikatero dogodivščino v svojem značilnem šegavem slogu. Njegova strast je lov na divje prašiče. Nešteto kilometrov naredi za zalaganje krmišča, za katerega je zadolžen. Ponoči rad poseduje na lovski preži in še vedno odstreli kakšnega lanščaka ali ozimca. Kljub 90-tim letom je še vedno aktiven in želimo mu še vrsto let trdnega zdravja.

Spoštovani Stano, tvoji lovski tovariši ti ob visokem jubileju iz srca čestitamo. Zahvaljujemo se ti za dosedanje opravljeno delo in trud, ki si ju namenil v dobro divjadi in lovski organizaciji.

LD Čaven - S. B.

Naslikal: M. Samar

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnik

Anton Gonza, LD Petišovci
Vladimir Pfeifer st.,
LD Krka, Goričko

90-letnik

Ludvik Brence, LD Oplotnica
Anton Corel, LD Laze
Radislav Rebernik, LD Dobrna
Ivan Stibilj, LD Hubelj
Peter Voušek, LD Braslovče

85-letnik

Alojz Števanec, LD Tišina
Alojzij Slavko Hodnik,
LD Gradišče
Anton Lesjak, LD Dramlje
Vekoslav Lovrenčič,
LD Križevci pri Ljutomeru
Andrej Marhold, LD Kungota
Anton Mavrič, LD Čaven
Anton Šertl, LD Mislinja
Anton Turičnik, LD Mislinja
Alojz Žgank, LD Prebold
Ivan Žunko, LD Gaj nad Mariborom

80-letnik

Ivan Bičič, LD Planota
Anton Cvelbar, LD Novo mesto
Franc Gantar, LD Dole nad Idrijo
Janez Grubelnik, LD Cigonca
Stanko Kovše, LD Vitanje
Rudi Krizmanič st., LD Gabrovka
Franc Markelj, LD Begunjščica
Valentin Ogris, LD Škofja Loka
Adolf Onič, LD Hoče
Anton Repar,
LD Kostanjevica na Krki
Janez Steyer, LD Sveta Ana
Franc Stošički,
LD Studenec, Veliki Trn
Stanislav Škrubelj, LD Luče
Henrik Tavčar, LD Kras, Dutovlje
Anton Veršovnik, LD Janžev vrh

75-letnik

Ernest Breznikar, LD Senovo
Anton Cverlin,
LD Rogaška Slatina
Ferdinand Dolinšek, LD Hoče
Pavel Fabrici, LD Vurmat
Robert Ferrari, LD Dolce, Komen
Alojz Forstnar,
LD Jože Lacko, Ptuj
Josip Garuš, LD Dobovec
Marijan Groff, LD Krekoveš
Alojz Heric,
LD Križevci pri Ljutomeru
Pavel Hiršel, LD Vače
Anton Levč, LD Slovenj Gradec
Franc Malovrh, LD Sorško polje
Franc Mandelj,
LD Martin Krpan, Bloke

Bruno Ivan Mrak, LD Krekoveš
Friderik Pokeržnik, LD Janžev vrh
Marjan Ropret,
LD Storžič in **LD Predvor**
Peter Sitar, LD Mengeš
Janez Snoj, LD Kresnice
Janez Šebal, LD Rovte
Anton Škoberne, LD Vitanje
Franc Škofic, LD Storžič
Anton Suštar, LD Sela pri Kamniku
Slavko Turk, LD Mala gora
Alojz Večko, LD Dolič
Alojzij Venturini, LD Velike Lašče
Alojz Zemljčič, LD Domžale

70-letnik

Ladislav Bračič, LD Velenje
Karel Butala, LD Predgrad
Marjan Ivan Cencič, LD Kobarid
Franc Gerjevič, LD Dobova
Bogdan Godnič, LD Šmarje
Alojz Golob, LD Udenboršt
Matija Gotenc, LD Toplice
Dušan Jakič, LD Mokrc
Vladimir Jakopič, LD Suha krajina
Janez Janežič, LD Mirna
Anton Jesenek,
LD Šmartno na Pohorju
Nikola Jurasovič, LD Timav, Vreme
Viktor Benjamin Jurca, LD Bukovje
Vladislav Klavs,
LD Studenec, Veliki Trn
Pavel Kmet, LD Krško
Ivan Kok, LD Braslovče
Alojz Kolar, LD Slovenske Konjice
Daniilo Korošec, LD Stol, Žirovnica
Anton Kovač, LD Osilnica
Leopold Kristl,
LD Paloma, Sladki Vrh
Franc Krpič, LD Grad, Kuzma
Jožef Lednšek,
LD Križevci pri Ljutomeru
Vilibald Lenart,
LD Zeleni Vrh, Vuzenica
Maks Maršik, LD Čatež ob Savi
Milan Močnik, LD Gornji Grad
Anton Petrovič,
LD Dravinja, Majšperk
Boris Pirc, LD Šenčur
Alojz Planovšek,
LD Dreta, Nazarje
Jožef Romih, LD Duplek
Jože Smodej, LD Trdinov vrh
Zdravko Stare, LD Bohinjska Bistrica
Ivan Svetina, LD Gaberk, Divača
Vladimir Šik, LD Rižana
Zdenko Šilc, LD Dravograd
Andrej Tretjak, LD Gradišče
Karel Tržan, LD Slovenska Bistrica
Radoš Valas, LD Bovec
Mirodrag Vlaović, LD Sentjur
Anton Vrešak, LD Ponikva

Vsem jubilentom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LIS - Lisjaka

Foto: M. Pogačnik – Diana

Klub prijateljev lova iz Celovca obiskal Center za vzgojo divjega petelina v Prezidu

Lani prijavljeni projekt *Ohranitev divjega petelina (Tetrao urogallus)* v zahodnih Dinaridih, ki ga je sofinancirala fundacija Interreg, je med bralci Lovca očitno vzbudil precej zanimanja, saj jih je poleg redno objavljenih vsebin zanimala še vrsta podrobnosti, predvsem pa stopnje tveganja pri poskusih ohranitve populacije divjega petelina, ki po zadnjih raziskavah kaže trend strahovitega zmanjševanja številčnosti. Vsi člani Kluba prijateljev lova Celovec (KPLC) prejemajo Lovca, zato so v večini seznanjeni s prizadevanji za ohranitev divjega petelina v Snežniškem in Kočevskem pogorju ter v Gorskem kotarju, kjer živi pretežni del populacije. Tamkajšnja poselitev divjega petelina je najjužnejša točka v Evropi in je skrajna južna meja njegovega naravnega areala, zato je velika tudi občutljivost populacije za zdajšnje življenjske razmere. Hitro slabšanje njegovega naravnega habitata je očitno usodno za preživetje vrste na tem območju, poleg tega negativno vplivajo tudi podnebne spremembe, človek (hrup in nemir) ter povečana številčnost naravnih plenilcev, ki so povečini lovno zavarovani.

V sosednji Avstriji je populacija divjega petelina v relativno dobrem stanju, kar so dosegli z velikimi naporji in vlaganji, a je še vedno ohranjen kot **lovna vrsta**, kot divjad (pod posebnimi pogoji). To stanje je zaznati tudi na slovenski strani Koroške, vendar bi po mnenju naših koroških lovcev morali tudi na slovenski strani Karavank sprejeti in izvajati program za ohranitev in povečanje številčnosti divjega petelina, predvsem pa skrbeti za izboljšanje habitata na znanih rastiščih in preletnih povezavah bivalnih jeder populacije. Že pokojni dr. **Miran Čas**, ki je aktivno proučeval stanje in ekologijo divjega petelina v Sloveniji, je nameraval, skupaj z avstrijskimi kolegi (tudi člani celovškega kluba), začeti raziskavo na obeh straneh državne meje o stanju populacije divjega petelina in

mogočih ukrepih za izboljšanje njegovega habitata (npr. Peca, Olševa, Uršlja gora). Žal mu je smrt preprečila, da bi začel s projektom, veliko že pripravljenih zadev za začetek pa je obstalo. Zdaj se ponovno prebujajo želja po nadaljevanju začete dela. V okviru fundacije Interreg SLO-A bi lahko na obeh straneh slovensko-avstrijske meje podprli projekt, ki bi dal ustrezen prispevek k prizadevanjem za rešitev tamkajšnje populacije divjega petelina. Zdaj si za ta projekt prizadevata tajnik KPLC **Jurij Mandl** in član naše LD Jamnica **Dušan Jukič**.

Vse navedeno je botrovalo zanimanju članov KPLC, da smo se začeli pogovarjati o organizaciji strokovne ekskurzije za ogled Centra za umetno vzrejo divjega petelina Prezid v Gorskem kotarju, o čemer smo poročali v Lovcu.

Lovski dvorec Lividraga je bil v nekdani skupni državi dolga leta protokolarni objekt, v katerem je dvakrat bival tudi predsednik Tito in obkral uplenil vrhunsko trofejo – divjega petelina.

Ker je LD Babno Polje neposredno vključena v projekt o divjem petelinu v zahodnih Dinaridih, s KPLC pa ime že desetletja prijateljske odnose in njihove love vsako leto vabi na skupne love na jelenjad in divje prašiče, smo prevzeli organizacijo ekskurzije. ZLD Notranjske ima že petnajst let podpisan sporazum o medsebojnem sodelovanju z LD Tetrijeb - Čabar in ZLD Primorsko-Goransko županije (za Gorski kotar). Dogovorili smo se, da bo strokovna ekskurzija v Gorski kotar 22. 4. 2017.

Naše goste iz Celovca sta tistega dne prijazno sprejela predsednik ZLD Notranjske **Rajko Kovačič** in predsednik LD Babno Polje **Dragan Vasiljevič**. Prisoten je bil tudi naš najstarejši član LD **Anton Mestnik - Zvone**, ki je lani praznoval svojo 90-letnico, in **Janez Škrlič**, ki je poskrbel za dokumentiranje dogodkov. Ekipa KPLC je štela trinajst članov, ob pomoči tajnika Jurija Mandla pa jo je vodil predsednik **Mirko Kumer - Fric**.

Ko smo prispeli v Prezid, v Center za varstvo in umetno vzrejo divjega petelina (uradni naziv: *Udruga za zaščito živalin - Prezid*), nas je z dobrodošlico sprejel vodja centra dr. **Ivica Križ** in po lovski navadi postregel s šilcem žganja. Podrobno je predstavil center in pojasnil pravila obnašanja v voljeri (izpustu) med pojočima divjima petelinoma in samicami – kurami. Nato je besedo prevzel

Vsi udeleženci strokovne ekskurzije pred Centrom za vzgojo divjega petelina Prezid z vodjo centra dr. Ivico Križem (skrajno desno v spodnji vrsti)

predsednik LD Tetrijeb - Čabar **Antun Arh**, ki je kot gostitelj goste toplo pozdravil in predstavil program obiska s celodnevni aktivnostmi. Omenil je nekaj desetletij dobrega sodelovanja z obmejnim LD na slovenski strani in ZLD Notranjske, ki ima podpisan sporazum o medsebojnem sodelovanju s Primorsko-Goransko lovsko zvezo. Omenil je konkretne skupne aktivnosti, ki jih ni bilo malo, med njimi pa je najodmevnejši slovensko-hrvaški projekt *Ohranitev divjega petelina* (*Tetrao urogallus*) v zahodnih Dinaridih. Predsedniku Arhu je bil pri programu ekskurzije v pomoč tudi podpredsednik LD **Miroslav Turk**.

Dr. Križ je predstavil dosedanje delo v povezavi z divjim petelinom. Ideja o pomoči populaciji divjega petelina se je rodila leta 2012, v letu 2016 pa so se sodelujoči že lahko pohvalili z lastno vzrejo »kečkovic« divjega petelina. Predstavil je tudi celotno prehojeno pot, z vzponi in padci. Omenil je veliko pomoč, ki so mu jo nudili Gozdarska in Veterinarska fakulteta v Zagrebu, Primorsko-Goranska LZ in lokalna politika, ter vsa darjena sredstva, s čimer je lahko uresničil naloge. Zdaj sta v voljeri dva odrasla spolno zrela divja petelina in štiri spolno zrele kure. V času našega obiska sta oba petelina izvajala svatbeni ples in dvorila samicam. Prekrasna scena nas je navdušila, žal pa je bil naš čas omejen, zato smo se morali od ptic umakniti.

Še preden smo končali z ogledom centra, sem prisotnim na kratko predstavil vsebino projekta *Ohranitev divjega petelina v zahodnih Dinaridih*, ki še ni povsem zaživel, saj je komisija pri EU pred končno odobritvijo zahtevala še nekaj popravkov in dopolnitev. Vsi cilji projekta so postavljeni optimistično, a realno. Vsi, ki sodelujemo v projektu, smo tudi prepričani, da bomo z načrtovanimi ukrepi uspeli doseči postavljene cilje. Gre

za dolgoročno delo, pri katerem je pomembno doseči načrtovanje potrebnih ukrepov v gozdnogospodarske in lovnoupravljaljske načrte.

Skupno ekskurzijo smo nadaljevali s kratkim postankom v gostilni Pri Marti na Kozjem vrhu, kjer smo

*Predsednik Kluba prijateljev lova Celovec **Mirko Kumer** je izročil spominsko priznanje gostitelju LD Tetrijeb - Čabar, ki ga je prevzel **Antun Arh**, predsednik te LD.*

*V gostilni Pri Marti na Kozjem vrhu. Z leve: predsednik KPL Celovec **Mirko Kumer**, **Anton Mestnik** iz LD Babno Polje, **Marta**, lastnica gostilne in članica LD Tetrijeb - Čabar, in predsednik LD Tetrijeb - Čabar **Antun Arh**.*

se vsi udeleženci usedli za bogato gostilniško mizo. V zelo prijetnem vzdušju smo pomalicali, vendar nas je čas priganjal in odpravili smo se naprej, v mesto Čabar. Tam nas je po obnovljenem dvorcu Zrinski (plemiška rodbina iz 13. in 14. stoletja) popeljal tamkajšnji kustos **Danijel**. V dvorcu je bogata zbirka lovskih trofej okoliške divjadi in divjadi iz drugih dežel. Ogledali smo si tudi etnološki muzej in galerijo slik akademskega slikarja **Viljema Svijčnjaka**. Posebnost Čabra je, da po sredini potoka Čabranka, ki teče skozi mesto, poteka tudi državna meja med Slovenijo in Hrvaško.

Pot smo nadaljevali skozi naselje Gerovo v Lividrago, ki je gozdarsko-lovsko naselje sredi obširnih jelovo-bukovih gozdov, ki leži na približno 1.000 m n. v. ob veliki gozdni jasi. Tam je lovski dvorec, ki je bil dolga leta v nekdanji skupni državi protokolarni objekt, kjer je dvakrat med lovom bival tudi predsednik Tito in obkral na lovih uplenil divjega petelina. Tam nas je pričakal dr. **Josip Malnar**, podpredsednik Hrvaške lovske zveze, predsednik Lovske zveze Primorsko-Goranske županije in direktor »Šumarije« Gerovo. Po priručni dobrodošlici nam je predstavil organiziranost lovstva pri njih, načrtovanje, odstrel ter divjad v loviščih. Natančneje je predstavil državno lovišče, ki obsega samo površine državnih gozdov na območju njihovega gozdnega obrata. Brez dvoma so tamkajšnja lovišča bogata z divjadjo, kjer stalno živijo velike zveri (medved, volk, ris, šakal), velika pa so vlaganja z vidika krmljenja, lovno-tehničnih objektov in primerne kadra, ki skrbi za dobro upravljanje. Nato nas je z revirnim lovцем odpeljal na ogled krmnih naprav v revir Snježnik,

kjer krmijo jelenjad, divje prašiče in občasno tudi medvede

Po vrnitvi v Lividrago smo si najprej ogledali notranjost lovskega dvorca, katerega dobro ohranjena oprema je iz 70. let prejšnjega stoletja. Kmalu nato smo se zbrali v jedilnici gostinskega objekta, kjer sta nas dr. **Josip Malnar** in **Antun Arh** povabila za lepo pripravljene mize na izredno okusno kosilo. Po njem nas je nagovoril predsednik KPLC **Mirko Kumer**, ki se je gostitelju zahvalil za požrtvovalnost za odlično pripravljeno ekskurzijo, saj so bili njihovi člani prvič v tamkajšnjih krajih in so izvedeli veliko zanimivega. Lovski družini Tetrijeb - Čabar je predal priznanje. Predsednik Arh se je za priznanje zahvalil in tudi v prihodnje obljubil učinkovito sodelovanje. Gostom je daroval nekaj knjig s posvetilom in ekskurziji primerno vsebino. Prav tako so se zahvalili tudi predstavniki ZLD Notranjske. Druženje se je do odhoda v poznih popoldanskih urah nadaljevalo ob zanimivih pogovorih, anekdotah in lovskih doživljajih. Zaželeli smo si, da bi se kmalu spet videli.

Janko Škrj

Sokolarji so dobili svojo koračnico

Jubilejna, deseta skupščina Sokolarskega društva Pomurja (SDP), katerega predsednik je **Dragan Zemljič**, je potekala na kmetiji Klobasa v Okoslavcih 25. 3. 2017. Skupščine se je udeležila tudi predsednica **Slovenske zveze za sokolarstvo in zaščito ptic ujed** (SZS) **Vilma Alina Šoba**. SZS sicer poleg pomurskega sestavlja še Sokolarstvo društvo gorenjske regije.

SZS je od leta 2011 ena izmed članic LZS, zato je predsednica SZS povedala nekaj besed o sodelovanju med obema zvezama: »Pri sodelovanju ni nobenih težav in to nas zelo veseli. Zanimanje za sokolarstvo je čedalje večje, predvsem med mlajšimi ljudmi. Ne gre za množičnost, kajti tukaj je vse skupaj bolj zahtevno kot pri tradicionalnem lovu z orožjem. Delo s ptico ujedo ni enako, kot če imaš doma psa ali mačko, temveč zahteva človeka. Sokolarstvo je način življenja, kjer sodelujemo z naravovarstvenimi organizacijami, fakultetami ipd. Svoj način lova in tudi tradicionalni lov skušamo čim bolj predstaviti in približati mladim, tako na različnih predavanjih kot na taborih in še kje. Potrebne ga je veliko izobraževanja.« Skupne

oblike dela in sodelovanja med SZS in LZS so prisotne na številnih področjih, kot so ohranitev narave in skrb za okolje, delo na področju ohranjanja male divjadi, predstavitev na različnih konferencah o lovu, skupno nastopanje

v javnosti, organizacija okroglih miz ipd.

Udeleženci skupščine SDP so se strinjali, da so v minulem obdobju naredili veliko in uresničili vse načrte. Izrazili so zadovoljstvo nad svojim delom in dosežki na

področju varovanja narave. Kot so dejali, bodo tudi v prihodnje hodili po začrtani poti, njihov cilj je tudi pomlajevanje društvenih vrst. Ob tej priložnosti so prvič predstavili svojo *Sokolarsko koračnico*. Skladba je posvečena predsedniku SDP Draganu Zemljiču, besedilo zanjo pa je spisal **Dušan Žižek**, ki je bil v prejšnjem mandatu član Komisije za upravljanje z divjadjo pri LZS, v mandatu 2016

do 2020 pa je član IO Območnega združenja upravljavcev lovišč za Prlekijo in Prekmurje ter predsednik Komisije za izobraževanje pri Zvezi lovskih druženj Prlekija. Vsi prisotni so bili pri četrtem premierni izvedbi *Sokolarske koračnice*. Skladba je namenoma zelo enostavna in se bo tako med članstvom lažje razširila in utrdila. »V njej najdemo sokolarje, sokolarstvo in lov s sokoli, čeprav poleg sokolov uporabljamo tudi naše evropske kragulje, ameriške Harrisonove kragulje ... Sokol in sokolarstvo sta poudarjena v pesmi izstopajoče samo zato, ker smo Sokolarsko društvo Pomurja. Koračnica omenja tudi sokolarski prapor, kar nam daje možnost, da bi se v prihodnosti morda odločili za lasten prapor in ga tudi dali izdelati, da se bomo z njim lahko enakovredno postavili ob bok vsem lovskim druženjem v Sloveniji, ki jih je danes več kot 400 in vse imajo tudi svoj prapor, da ga lahko uporabljajo ob različnih priložnostih in slavnostnih prireditvah,« je pojasnil avtor besedila, Žižek. Skladbo sta zaigrala kitarist **Jože Farkaš** in harmonikar **Janez Gjergjek - Janči**.

Foto: O. Bakal

Legenda pripoveduje, da je pred več tisoč leti nekje na ravnici osrednje Azije človek ujel sokola. Da bi spoznal duha divje ptice, ga je hranil in udomačil, nato pa izpustil na prostost. Svoboden se je sokol dvigal vedno višje pod oblake, dokler pod seboj ni ugledal plena in ga ulovil v strmoglavem naletu. Vendar potem z ulovom ni odletel, ampak je čakal človeka, da bi ga delil z njim. Tako se je pred dawnimi časi rodilo sokolarstvo.

Dušan Žižek, lovec in sokolar, avtor besedila *Sokolarske koračnice*.

Udeleženci jubilejne, desete skupščine Sokolarskega društva Pomurja

Foto: O. Bakal

Vilma Alina Šoba, predsednica Slovenske zveze za sokolarstvo in zaščito ptic ujed, in **Dragan Zemljič**, predsednik Sokolarskega društva Pomurja.

Draganu Zemljiču

Sokolarska koračnica

Le naprej, brez miru
za sokolskim praporom,
dokler lov ni končan
za sokola in za nas.
Naj vihar le hrumi,
vsak na svojem mestu stoji!
V žilah kri nam kipi,
kot sokoli zdaj smo vsi!

Sokol vsak je junak,
ker za dom višave (i)lma.
Ko z višin se spusti,
strmoglavu k nam leti.
Kot dirkač v športni boj
gre na zmago ali poraz.
To je drag, sokol naš,
za teboj stojimo vsi!

V roki on, žar v očeh,
v žilah polje rdeča kri.
Drugi dom tu ima,
če nemir mu kje preti.
Do višav, k soncu gor
dvigne krila sokol tvoj,
lovski duh vodi nas,
ko je tu sokolski boj!

Dušan Žižek
20. 12. 2016

Sokol selec *Falco peregrinus*

Plasinski sredi Agencije Arystar

Besedilo Sokolarske koračnice

SDP odlično sodeluje s SZS in tudi z Mednarodno zvezo za sokolarstvo in ohranitev ptic ujed – *International Association for Falconry & conservation of birds of prey (IAF)* – in z Mednarodnim svetom za lovstvo in ohranitev divjadi – *Conseil International de la Chasse et de la conservation du gibier (CIC)*. SDP je ob svoji desetletnici prejelo listino LZS, predsednik Zemljič pa zlati znak za lovske zasluge. Društvo že od nastanka deluje zelo zavzeto in strokovno na številnih področjih, Zemljič pa ga vse od ustanovitve predano vodi, so še poudarili na jubilejni skupščini.

Oste Bakal

Nanos - Kraljeva gora

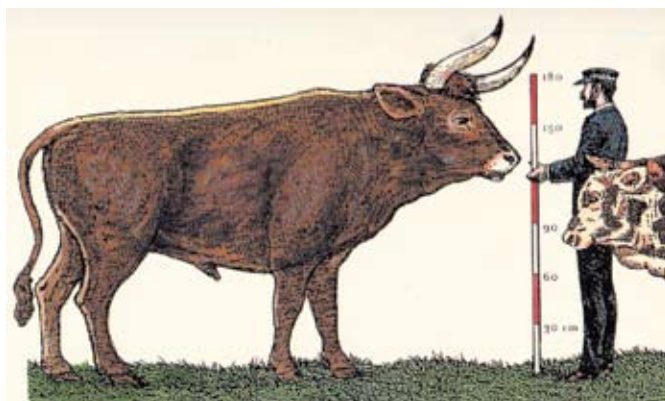
Slovenski lovci se radi predstavljamo kot ljubitelji narave in varuhi vseh živih bitij. V mislih imamo največkrat tiste vrste, ki jih lahko lovimo, in tiste, ki smo jih lovili nekoč, zdaj pa so zavarovane. Od pravega lovca pričakujemo, da bo spoznaval vsa živa bitja, njihovo povezanost in soodvisnost ter skrbel zanje. Človek je s svojim delovanjem porušil naravno ravnovesje in le sam lahko zaustavi ta proces ali ga vsaj ublaži.

Od zdajšnjega lovca pričakujemo širšo razgledanost. Iz poznavanja naše preteklosti se lahko veliko naučimo. Naši predniki so znali z naravo in vsem, kar jim je bilo dano, umneje gospodariti. Iz narave so jemali le toliko, da je niso ogrožali in so zanamcem puščali vse, kar so prejeli od svojih prednikov.

Prav je, da se poglobimo tudi v našo preteklost. O našem nastanku na zdajšnjem ozemlju obstajata dve teoriji. Starejša, uradna različica trdi, da smo se Slovenci naselili na zdajšnje ozemlje v 6. stoletju iz Karpotov, in novejša, ki ima vse več privrženecv in s številnimi argumenti dokazuje, da smo staroselci. Sam sem privrženec druge, ker verjamem prepričljivejšim argumentom. Privrženec te teorije so se med Slovenci pojavili že pred več kot dvesto leti. Naj omenim le pesnika **Valentina Vodnika**, ki je v svoji pesmi Ilirija oživljena zapel:

Od pravega tukaj
stanuje moj rod,
če ve kdo za druž'ga
naj reče odkod?

V tem pomenu je nastal moj prispevek, ki predstavlja nanoško planoto in njeno povezanost s pre-

Tur (Bos primigenius), prednik domačega goveda, je nekoč živel tudi na Nanosu. Na posnetku je samec temno rjave do črne barve, manjša samica je bila rdeče rjava.

bivalci Zgornje Vipavske doline in širšega območja.

Nanoška planota

Nanos je visoka kraška gozdna planota med Vipavsko dolino, Pivko in Hrušico s povprečno nadmorsko višino okrog 900 m ter najvišjim Suhim vrhom, 1.313 m. Je razpotegnjene oblike, njena površina obsega približno 50 kvadratnih kilometrov. Pretežni del planote je poraščen z listnatim, mešanim ali iglastim gozdom, le na južnem in bolj ravninskem delu, kjer so nekoč kosili in pasli, so zaraščajoče se planjave. Z vseh strani jo obdajajo strma, na jugo-

Nanos je bil in je še vedno redko poseljen. Nekoč je bilo tod osem kmetij, zdaj so aktivne le tri. Preostale uporabljajo le še kot občasna bivališča poleti. Številni obiski so poleg gore namenjeni predvsem turistični kmetiji Abram, kjer sta bila nekoč planinska postojanka in skromno zavetišče.

Nanos v preteklosti

Za vipavske kmete in druge prebivalce Vipavske doline je bil Nanos vedno nekakšna zakladnica. Večina kmetov zgornje Vipavske ima na Nanosu gozdne površine in vemo, da je bil gozd kmetu vedno

Kraljeva gora nudi kraljevski razgled. V jasnem vremenu z Nanosa vidimo Triglav, celotno Vipavsko dolino, Kras, morje, Notranjsko in vse do Ljubljane.

zahodu celo prepadna pobočja. Sama planota je značilen kraški svet s številnimi brezni, ledenimi jamami, globokimi doli, vrtačami in škrapljastim skalnim površjem. Ker je svet prepusten, so vodni izviri le ob vznožju planote (Vipava, Bela, Močilnik, Nanoščica), višje pa samo v redkih kalih, kjer so in še napajajo pašno živino ali na kmetijah v vodnjakih, v katere lovijo deževnico.

zaklad, po katerem je posegel le v času krize. Veliko kmetov je vsako leto na Nanosu kosilo seno, ga vozilo v dolino in vzdrževalo košene površine, ki se šele zdaj počasi zaraščajo. Že pred več kot sto leti so na Nanosu pasli tudi kmetje iz doline, ki so kot člani Vipavske živinorejske zadruga ustanovili pašno skupnost. Zaposlili so dva pastirja, ki sta jim pasla živino vse od pomladi do jeseni.

Obstajale pa so še druge dejavnosti, ki so marsikomu omogočale preživetje. Od zgodnje pomladi do jeseni so tod v kopah žgali ali, kot so tudi rekli, »kuhali« ogle in apno. V poletnih in jesenskih mesecih so Nanos obiskovali številni nabiralci gozdnih sadežev in zdravilnih zelišč, ki jih je tod v izobilju. Bogato nanoško rastlinstvo je že od nekdaj pritegovalo pozornost botanikov. Že sredi 16. stoletja ga je raziskoval zdravnik in botanik **Pietro A. Mattioli** (1501–1577) in približno dvesto let pozneje prav tako zdravnik in naravoslovec **Giovani A. Scopoli** (1723–1788). Oba sta bila namreč zdravnik v bližnji Idriji. Nanos je dolinskim kmetom nudil še dve možnosti zaslužka. V letnih mesecih so lomili led v ledeniških jamah, med katerimi je najbolj znana Veliki vipavski ledenik. Po vrhov so se spuščali v globoka brezna s stalnim ledom, ga lomili in po vrhov dvigali na površino. Zavili so ga v slamo in žakljevino ter na vozovih v eni noči prepeljali do Trsta, kjer so ga gostinci in trgovci kupili za hlajenje hrane in pijače. Druga dejavnost je bila vzgajanje sadik znanega nanoškega zelja, ki so ga na začetku poletja prodajali kmetom na trgih širom Vipavske doline in naprej.

Odkod Nanosu ime Kraljeva gora

Številnim Vipavcem in vsem Nanoščanom je znano, da naši sosede Italijani imenujejo Nanos *Monte re* – Kraljeva gora, ga zelo cenijo in v velikem številu obiskujejo vse leto. Ko sem se pred skoraj petimi desetletji včlanil v vrste nanoških lovcev, sem za to ime izvedel tudi sam. Zaradi moje radovednosti sem ob raznih priložnostih spraševal starejše nanoške in vipavske ljudi o izvoru imena, a mi ga nihče ni znal pojasniti. Včasih sem med vožnjo od Gorice proti Ajdovščini med opazovanjem gore in njenih številnih manjših enakomernih vrhov, ki so me spominjali na krono, pomislil, da je to mogoče izvor njenega imena. Uganko mi je uspelo razvozlati šele pred dobri petimi leti, ko sem v roke dobil knjigo *Trigovina Langobardov*, avtorja **Pavla Diakona** iz 8. stoletja, potomca v Italijo priseljenih Langobardov. V knjigi je med drugim opisan tudi pohod Langobardov iz Panonije prek naših krajev v severno Italijo. Langobardski kralj **Alboin**, ki je Italijo poznal že iz prejšnjih bitk kot zaveznik **Justinijana** proti Ostrogotom, je zbral svojo vojsko

in ljudstvo in ju leta 568 popeljal v severno Italijo. V svoji knjigi zgodovinar navaja: »*Ko je torej kralj Alboin prišel z vsemi svojimi vojščaki in množico vsakovrstnega ljudstva do skrajne meje Italije, se je z ožjim spremstvom povzpел na goro, ki se tam dviga, in si ogledal del Italije, kolikor jo je od ondod mogel videti. Zato se ta gora, kakor pravijo, odtlej imenuje Kraljeva gora. Na tej gori baje živijo divji turi. Nič čudnega, kajti Panonija, ki je bogata teh živali, se razprostira do tja. Tudi mi je nek resnicoljuben starec pripovedoval, da je videl tolikšno kožo takega tura, ki je bil na tisti gori ubit, da bi po njegovi besedi na njej lahko ležalo 15 ljudi drug zraven drugega.*«

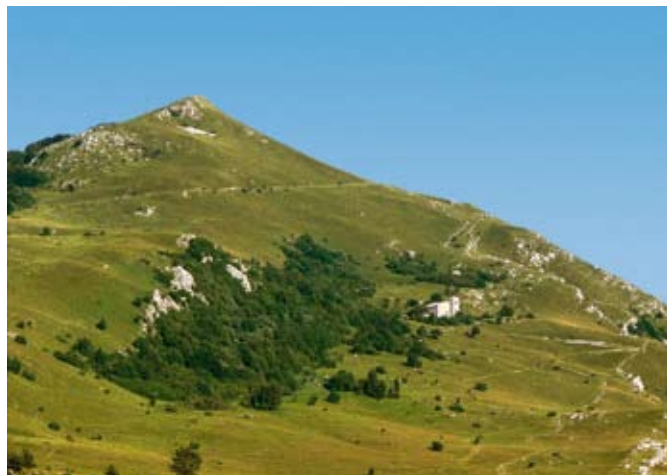
Nanos nosi torej častitljivo ime MONS REGIS, kot ga v latinščini navaja Pavel Diakon že leta 1448. Da so takrat še živeli turi, je tudi verjetno, saj je zadnji evropski tur poginil šele leta 1627 na Poljskem pri kraju Jaktorovo. Turi so pri nas živeli v času zadnje poledenitve in tudi še precej pozneje, kar dokazujejo najdene kosti v Betalovem spodmolu, ki je dejansko v podnožju Nanosa, in na številnih drugih najdiščih. Naj še navedem, da je lov na tura veljal za enega najbolj nevarnih pa tudi najbolj slovečih.

Nanos v zgodovini

V naši bližnji in daljni preteklosti je Nanos človeku nudil še marsikaj drugega. V njegovih širnih gozdovih in razdrapanem kraškem svetu so našli kritje in zavetje številni fantje, ki so prišli navzkriž z oblastjo in bežali pred njo. Prvi naj bi se na Nanosu skrivali že pobegli poraženi vojaki rimskega cesarja Evgenija po porazu v bitki s Teodozijem pri Mrzli reki (leta 396). Bitka naj bi potekala na polju med Zemonom, Dupljami in Vrhpoljem. Kasneje so se na Nanosu skrivali tlačani, ki so se upirali grofu ali so jih preganjali zaradi kaznivih dejanj. V času, ko so nabirali fante za dolgoletno služenje v cesarski vojski, so le-ti bežali na Nanos, kjer so se skrivali po deset let in več. Razlog za to je bil dolgoletno služenje in bojevanje v številnih bitkah, iz katerih se je vrnil le redko kdo.

Ob priključitvi Primorske k Italiji po prvi svetovni vojni so Italijani začeli grobo raznarodovalno politiko, proti kateri se je upiralo vedno več narodno zavednih Primorcev. Iz iskre upora je vzplamtel plamen, ki ga fašisti tudi z brutalnostjo – kot so bili dolgoletni zaporci, mučenja in streljanje talcev –, niso mogli pogasiti. Nanos je tudi tedaj odigral

svojo vlogo. Septembra 1927 so se na Nanosu blizu zdajšnje Vojkove koče zbrali vodilni tigrovcv in tam pripravili svoj program. Pozneje je Nanos nudil zavetje parizanskim enotam. Prvi večji spopad z italijansko vojsko je na Nanosu nastal že 18. aprila 1942, ko je skupino 53 borcev obkolila in napadla številna italijanska vojska. V enakem boju se je večini uspelo prebiti skozi obroč. V spopadu je

Jugozahodni neobraščen del Nanosa s cerkvico sv. Hieronima in v ozadju z Grmado, kjer so ob turških vdorih kurili kresove.

padlo pet partizanov, enajst ujetih med njimi, tudi ranjenih, pa so odpeljali v Rim in jim tam sodili po hitrem postopku. Že 26. junija so jih devet ustrelili, dva pa obsodili na dolgo zaporno kazen. Tudi po razpadu Italije so se partizani pogosto zadrževali na Nanosu in že 25. septembra 1943 je nastal hudih spopad z nemško vojsko.

Na vse dogodke nas danes spominjajo številni pomniki. Kamnito obeležje stoji na vzpetini Boben, kjer so Italijani obkolili skupino borcev. Na lovskega domu je vgrajena spominska plošča z imeni petih padlih partizanov in devetih ustreljenih v Rimu. V bližini Abramove domačije in lovskega doma je spomenik v obliki piramide posvečen vsem padlim na gori Nanos. Ob planinski koči na Pleši, ki nosi ime narodnega heroja **Janka Premrla Vojka**, je postavljen njegov doprni kip in v bližini spominska plošča, posvečena tigrovcem.

Nanos danes

Nanos je priljubljena točka za prave planince in izletnike. Dosegljiv je po cesti iz Vipave, Podnanosa, Podkrajja in Bukovja. Številne planinske poti vodijo iz Vipave, Podnanosa, Lozic, Razdrtega, mimo Predjamskega gradu, iz Podkrajja, Sanabora in Vrhpolja. Obiskovalci ga obisku-

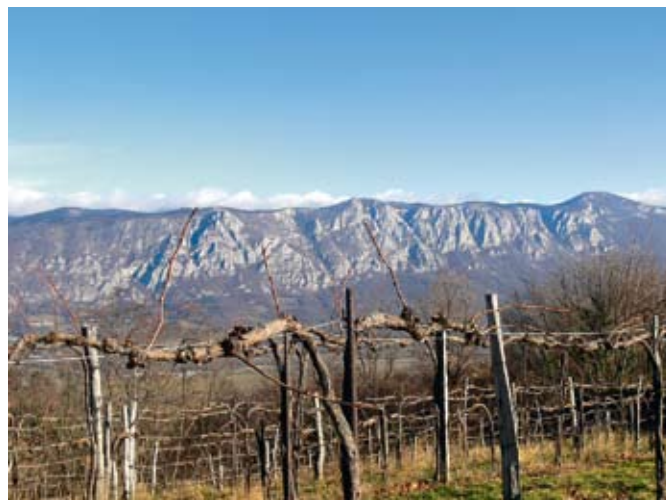
jejo vse leto, najbolj v poletnih in zgodnjih jesenskih mesecih. Največ obiskovalcev iz vse Slovenije se zbere na Nanosu na vsakoletni spominski proslavi 27. aprila, ki je posvečena dnevu upora in vsem pomembnim zgodovinskim dogodkom na Nanosu, ki smo jih našli. Proslav se redno udeležijo najvišji predstavniki naše oblasti in so praviloma poleg kulturnikov

Medved, naša in sploh največja zver, je tod že od nekdaj. Prav Nanoška planota je najzahodnejši del dinarske populacije rjavega medveda, kjer imajo številne brloga in v njih medvedke redno polegajo mladiče.

Ris se je na Nanosu pojavil že pet let po ponovni naselitvi na Kočevskem in tam še vedno živi, a žal je zelo redek. Volkovi so Nanos obiskovali le občasno, v zadnjih letih pa se tod redno zadržuje trop volkov in že povzroča škodo na drobnici. Od preostalih zveri naj omenimo še lisico, jazbeca, obe kuni, hermelina in podlasico.

Jelenjad se je na Nanosu pojavila že pred drugo svetovno vojno. Prvega jelena so na Nanosu uplenili že davnega leta 1951. Na Primorskem vse do leta 1970 beležimo odstrel jelenjadi izključno na Nanosu in šele po letu 1970 je osvojila Trnovski gozd in druga območja.

Srnjad je redna prebivalka Nanosa. Divji prašič je stalni gost, vendar je številčnejši le v letih, ko dobro obrodi bukev. Zaradi višje nadmorske višine tod ne najdemo hrasta. Ob dobrem obrodu buk-

Južna prepadna pobočja Nanosa, kjer domujejo gamsi in kraljujejo planinski orli.

tam tudi slavnostni govorniki. Nanos pomeni Primorcem isto kot Slovencem Triglav, zato je njegovo drugo ime, Kraljeva gora, primerno zanj.

Nanoška divjad

Na *Kraljevi gori* živi tudi kraljeva divjad, ki je imela nekoč tod boljše življenjske razmere in predvsem veliko več miru. Zdaj jo vznemirjajo številni obiskovalci, rekreativci in nabiranci gozdnih sadežev, tako da je morala spremeniti svoj življenjski ritem in se umakniti v mirnejše kraje.

ve pa se namnožijo polhi. Od sesalcev na Nanosu živi tudi poljski zajec, čeprav razmere zanj niso idealne.

Leta 1959 so na jugovzhodne strme obronke naselili gamsa. Zdaj je razširjen skoraj po celotni planoti, predvsem na njenih strmih pobočjih, in je dokaj številčen. V zadnjih letih se na Nanosu pojavlja tudi muflon, ki se že leta počasi iz Trnovskega gozda širi proti vzhodu.

Žal so iz nanoških gozdov izginile vse tri koconoge kure: divji petelin, gozdni jereb in kotorna, ki

so bile nekoč tod številne. Zanje se je življenjski prostor tako zelo spremenil, da smo jih verjetno izgubili za vedno. Še vedno pa na Nanosu gnezdi kralj ptic – planinski orel. Njegovo gnezdenje so omenjali že pred več kot sto leti.

Edvard Krašna

Mešani gonič

Lovski tovariš **Leopold Žigart** Poldek mlajši, član LD Polskava, je na lovu doživel nekaj tako razburljivega, da je povod za enkratno zgodbo. V revirju Kalše se večkrat zadržuje jelenjad, zato se je odločil, da bo sedel na prežo in čakal na divjad, katere odstrel je bil še dovoljen.

Takole mi je pripovedoval: »13.1. 2017 popoldne sem se usedel na prežo v upanju, da se bo prikazala jelenjad. Nisem se še dobro namestil, ko sem že zaslišal kakšnih tristo metrov od preže presunljiv pasji lajež. Lajež je zvenel, kot da prihaja z enega mesta, zato sem bil prepričan, da je s psom kakšen domačin. Začelo se je mračiti, žalostno oglašanje pa ni prenehalo.

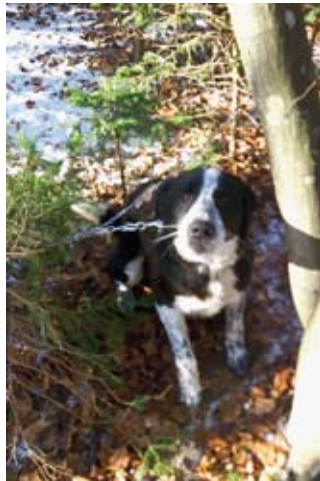

Foto: S. Sušnik

Okrog smrekic je bila navita dolga veriga, na drugi strani pa je bil na ovratnici prestrašen mešanec, podoben mejnemu ovčarju.

Teren je bil zelo strm in poledenel, zato nisem upal tvegati, da bi si ogledal od blizu mesto, od koder je prihajal zvok. Po neprespani noči mi vest ni dala miru, zato sem se še v temi odpravil nazaj v Kalše, tam pa nisem mogel verjeti svojim očem: okrog smrekic je bila navita dolga veriga, na drugi strani pa je bil na ovratnici prestrašen mešanec, podoben mejnemu ovčarju. Ni kazal sovražnosti, zato sem ga brez težav rešil verige. V trenutku mi je z dobrikanjem

Izdelava visoke preže v LD Slovenska Bistrica

izkazal hvaležnost. Vzpenjal sem se v hrib, on pa je hodil ob moji nogi, kot da sem njegov gospodar, kar pa ni dolgo trajalo. V nos je dobil »vonj«, izginil v gozdu in začel glasno preganjati srnjad kot pravi lovski gonič. V hipu mi je postalo vroče, čeprav je bilo zunaj krepko pod ničlo. Po kakšnih dvajsetih minutah je lajež prenehal, pes pa se je z mahajočim repom vrnil k meni. Pripel sem ga na verigo in poklical **Jožeta Emiha**, tudi člana LD Polskava. Takoj, ko je videl psa, je vedel, kdo je njegov lastnik. Privezala sva ga na njegovo mesto in se z lastnikom prijateljsko pogovorila, kako naprej.«

Iz te zgodbe lahko spoznamo, da torej le ni tako, kot mislijo nekateri nasprotniki lovstva in lovcev. Nismo takšni, kot nas prikazujejo nekateri »ljubitelji« živali in narave, humano ravnanje našega lovca pa je eden od dokazov za to. Ker je prijatelj živali, psa ni pustil tam, kjer ga je našel, ker bi to pomenilo žalostno smrt »nesojenega lovca«. V križancih z goniči se še dolgo neustavljivo oglašajo lovski nagon, kar morajo lastniki upoštevati ob pobegih.

Stane Sušnik

Začetek del v LD Slovenska Bistrica

LD Slovenska Bistrica je razdeljena na devet revirjev, zajema 4.300 ha površine, od tega je lovne približno 3.500 ha. Lovišče meji na: LPN ZGS ter lovišča LD Oplotnica, LD Polskava, LD Šmartno na Pohorju in LD Cigonca. Smo velika družina z 68 člani, od katerih so štirje pripravniki, ki so bili sprejeti letos. Upravljamo z veliko in malo divjadjo. Od velike divjadi imamo

srnjad, divje prašiče in jelenjad. Včasih smo v našem lovišču imeli tudi trop gamsov (do 25 osebkov), zdaj pa jih zaradi zelo obiskanega Bistriškega vintgarja ni več, le včasih se prehodno še pojavi kateri. V obori vsako leto vzrejamo tudi do 150 fazanov, ki jih potem spustimo v različne predele lovišča, da tako ohranjamo populacijo.

Letošnja zima se je hitro prevesila v pomlad, zato se je tudi v lovskih vrstah začelo delo: treba je nastaviti sol v solnice, popraviti visoke preže, obrezati veje pri visokih prežah, pripraviti oboroženo za vzrejo fazanov, očistiti okolico lovskega doma in še bi se našlo. Pripraviti je treba tudi strelišče za pristrelitev pušk ter za streljanje z malokalibrsko puško in na glinaste golobe. V revirju, ki je pod okriljem revirnega vodje **Andreja Jelena**, smo postavili visoko prežo. Sešli smo se na strelišču za glinaste golobe, kjer imamo spravljen les za izdelavo visokih prež. Na strelišču visoke preže izdelamo po enotnem

načrtu, potem jih odpeljemo na predvideno mesto in jih postavimo. Vsak udeleženec akcije ima svoje zadolžitve, tako da je preža izdelana dokaj hitro. Letos se nam je pridružil pripravnik **Jaka Jesih**, da bi v praksi spoznal izdelavo preže. Tudi predsednik družine **Alojz Gostenčnik** je priskočil na pomoč. Po končanem delu je revirni vodja v lastni režiji pripravil malico z žara. Takšno delo poteka v zadovoljstvo vseh, saj je pomembno tudi druženje, ki se mu na koncu po navadi pridruži še več lovcev.

Branko Ačko

Zlati lisjak

Zaključkom leta se po navadi končajo tudi skupni lovi na malo in veliko divjad. Po novem letu ostane sicer še kar precej lovne divjadi, od katere v LD Zreče živijo lisica, šoja, siva vrana in kuni. Lov na lisico je v naši družini tradicija. Po jeseni, bogati z lovom, in burnem decembru, če štejemo še vse praznike, je skupni lov v tem času družabna sprostitve, še posebno, če služi vreme. Zelo pomemben je tudi zadnji pogon in če je zraven še plen, je uspeh popoln. Lova, ki sicer ni obvezen, se udeležuje od pet do deset članov in članica, ki je še pripravnica. Ob manjšem številu lovcev zajamemo manjši revir, ob večjem pa ustrezno večjega.

Na zbornem mestu pri lovskem domu smo se 12. 2. 2017 ob 8. uri sešli **Franček** s štirinožnim prijateljem, **Janko, Andrej, Dejan**, pripravnica **Janja** in jaz. Podali smo se v »Frančkov« revir Gorenje, v predel Bezovje. V kratkem enournem pogonu je padel lep lisjak. Po pozdravu lovini smo se zbrali na zadnjem

Foto: F. Klopčič

Zlati lisjak kot spomin na čudovit lov in vrhunski dosežek smučarke Ilke Štuhec

pogonu doma v »Frančkovci« lovski sobi. Za pogostitev je kot po navadi poskrbel Dejan z odlično divjačinsko salamo, mesom iz tunke in z vsem, kar sodi zraven. Franček je primaknil kozarček domačega jabolčnika, njegova žena **Manja** pa je pripravila posebno presenečenje: ponudila je svež, domač skutin zavitek. V trenutku sladkanja je pritekla v lovsko sobo vsa razburjena. Ko smo že mislili,

da je kaj narobe, nas je vsa navdušena obvestila, da je **Ilka Štuhec** na svetovnem prvenstvu prav tedaj osvojila zlato medaljo v smuku. Veselje je bilo nepopisno. Padlega lisjaka smo takoj poimenovali **zlati lisjak**, uplenitelj Andrej pa ga je pozneje odril in dal v strojenje v spomin na čudovit lov in vrhunski dosežek naše Štajerke.

*Franc Klajne,
LD Zreče*

(Ne)spregledano iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije

DINARSKI DIVJI PETELIN

Doc. dr. Al Vrezec

Kustodiat za vretenčarje

V Sloveniji divjemu petelinu (*Tetrao urogallus*) ne gre prav dobro, saj se je od nekdanj pogoste in razširjene vrste, ki se je nekdanj pojavljala celo na samem robu Ljubljane, prelevil v redko in izumirajočo vrsto. Stanje je še posebno zaskrbljujoče v južnem dinarskem gorstvu, kjer so zadnje raziskave pokazale, da aktivnih rastišč ni več in je populacija pred izumrtjem. V ornitološki zbirki Prirodoslovnega muzeja Slovenije sta ohranjena le dva primerka divjega petelina iz dinarske populacije: samica iz Kočevske Reke (iz leta 1999) in samec z Velike gore (iz leta 1960). Slednjega, ki ima inventarno številko 5099, je muzej pridobil leta 2014 iz lovske zbirke **Staneta Nosana** iz Goriče vasi pri Ribnici. Zaradi izginjanja vrste na območju Dinaridov so takšni preparati izjemne priče izginule naravne dediščine. Pridobitev lovske zbirke Staneta Nosana kaže na znanstveno in zgodovinsko vrednost dokumentiranih trofejnih in okrasnih preparatov. Prirodoslovni muzej Slovenije je edini državni muzej v Sloveniji, ki je pristojen za dolgoročno ohranjanje eksponatov naravne dediščine. Takšni eksponati imajo kulturno-zgodovinsko in znanstveno-raziskovalno vrednost tako za nas kot naše potomce. Preparati, uvrščeni v zbirko državnega muzeja, imajo po obstoječi zakonodaji status nacionalnega bogastva.

Samec divjega petelina (*Tetrao urogallus*) iz izumirajoče dinarske populacije. Uplenjen je bil leta 1960 na Veliki gori pri Ribnici. Prirodoslovni muzej Slovenije ga je pridobil iz lovske zbirke **Staneta Nosana**. Foto: Ciril Mlinar - Cic.

Lovci LD Zagorje ob Savi in sosednjih lovskih družin smo se konec januarja na pokopališču v Zagorju ob Savi z vsemi lovskimi častmi poslovili od dolgoletnega člana **Dušana Klančičarja**, ki nas je zapustil 26. 1. 2017 po težki in zahrbtni bolezni.

Dušan se je rodil 11. 8. 1948 v Potoški vasi. Živel je v Zagorju ob Savi, kjer je obiskoval osnovno šolo. Srednjo trgovsko šolo je končal v Ljubljani in kasneje šolanje nadgradil še s poslovojsko šolo. Od leta 1966 do upokojitve (2007) je bil zaposlen v podjetju Potrošnja (kasneje ERA). Navezanost na lep domači kraj ga je gnala, da si je v njem ustvaril dom in družino.

V lovske vrste naše LD je vstopil leta 1973 in v njej ostal častitljivih 44 let. Kot sposobnemu in nadvse delavnemu članu smo mu zelo hitro zaupali številne naloge, ki jih je opravil z izjemno mero vestnosti. Član UO LD je bil od 1975 do 1980, od 1984 do 1988 in od 1990 do 2011). Opravljal je funkcijo gospodarja LD (od 2009 do 2011), blagajnika LD (od 1984 do 1988), člana nadzornega odbora, člana komisije za strelstvo in člana komisije za izobraževanje. Bil je revirni vodja (od 1993 do 2014), predsednik komisije za ocenjevanje škode (od 1994 do 1996), tajnik LD (od 1975 do 1978, od 1986 do 1980 in od 1996 do 2003), kinološki referent (od 2003 do 2006 in od 2007 do 2009), lovovodja, predsednik komisije za ocenjevanje dela pripravnikov (od 2009 do 2011) in mentor. Dolga leta je poleg omenjenih funkcij v LD deloval tudi v organih ZLD Zasavje, kjer je opravljal funkcijo predsednika za odlikovanje (1995–2010). Za dolgoletno vestno delo v lovski organizaciji je bil odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge, redoma III. in II. stopnje. Ob 40-letnici članstva v lovstvu je prejel jubilejni znak. Prejel je tudi srebrni znak KZS za kinološke zasluge.

Dušan je kot lovec spoštoval naravo in življenje v njej. Bil je prisoten povod v lovišču, v lovskem domu na Klančičah, v bivaku na Čebinah. Posebno odmevno je njegovo delo

pri izdaji Zbornika LD Zagorje ob Savi, kjer je vodil pregled in zbiranje podatkov o obstoju naše LD od ustanovitve do danes. Osebnost se je v lovstvu neprestano dodatno strokovno izobraževal in učil. Tako je poleg lovskega izpita opravil še izpit za lovskega čuvaja in izpit za lovskega mentorja. Tako je lovskim pripravnikom omogočil pridobiti kakovostno lovsko znanje in utrditi spoštovanje do narave in življenja v njej.

Dragi Dušan, zahvaljujemo se ti za opravljeno delo, nasvete in trenutke, ki smo jih preživeli skupaj. Ohranili te bomo v najlepšem spominu kot izjemnega človeka in dobrega lovskega prijatelja.

LD Zagorje ob Savi – B. C.

V 84. letu starosti nas je po dolgotrajni bolezni 26. 3. 2017 zapustil naš lovski tovariš **Stane Hribnik**. Rodil se je 19. 10. 1933 v Puštalu kot tretji sin od štirih bratov.

V mlajših letih je bil športnik – nogometaš. Osnovno šolo je obiskoval v Škofji Loki. V Verigi – Lesce se je izučil za orodjarja. Po odsluženju vojaškega roka se je zaposlil v Strojnem podjetju v Vincarijah in kasneje v LTH Škofja Loka. V rojstni hiši sta si z ženo Vido ustvarila družino, v kateri sta se jima rodila hčerka in sin. Kot mojster orodjar je dočakal zasluženi pokoj leta 1992.

V LD Škofja Loka se je včlanil leta 1962. Takoj je prevzel pomembne funkcije v UO LD: bil je kinološki referent LD (1963 do 1972), vodja sektorja (1973 do 1974 in 1984 do 1985), blagajnik LD (1975 do 1977), član disciplinske komisije, član in kasneje predsednik komisije za ocenjevanje škode od divjadi (1992 do 1995), mentor lovskim pripravnikom itn. Za svoje požrtvovalno delo je od LD prejel vsa mogoča priznanja (tudi častno članstvo leta 2012). LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Stane izhaja iz znane lovske družine Dobravcev. Že oče je bil pred drugo svetovno vojno lovec in kinolog, ki je vzrejal kratkodlake istrske gonilce v psarni z imenom Dešna Puštalska.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Radomir Djukič , LD Velika Polana, * 26. 5. 1938, † 2. 4. 2017.	Avguštin Šabjan , LD Horjul, * 24. 8. 1946, † 18. 4. 2017.
Albin Zlobec , LD Dobrovo, * 15. 2. 1928, † 19. 3. 2017.	Silvester Jurjavčič , LD Idrija, * 21. 12. 1936, † 24. 4. 2017.
Alojz Rebernak , LD Ruše, * 26. 5. 1937, † 10. 4. 2017.	Janko Štremfelj , LD Otavnik, * 21. 1. 1937, † 10. 1. 2017.
Franc Koprivc , LD Grosuplje, * 28. 10. 1931, † 3. 4. 2017.	Rudolf Potočnik , LD Kropa, * 18. 4. 1924, † 29. 4. 2017.
Albin Kastelic , LD Dobrepolje, * 20. 11. 1930, † 27. 3. 2016.	Emil Kuhar , LD Ljutomer, * 3. 12. 1942, † 18. 4. 2017.
Alojz Lenarčič , LD Dobrepolje, * 20. 6. 1935, † 6. 3. 2017.	Milan Schweiger , LD Črnomelj, * 23. 9. 1946, † 29. 4. 2017.
Zvone Cunk , LD Trdinov vrh, * 6. 9. 1947, † 11. 3. 2017.	Ivan Dolanc , LD Podkum, * 15. 11. 1949, † 2. 4. 2017.
Ladislav Eržen , LD Begunjsčica, * 28. 7. 1939, † 13. 4. 2017.	Ivan Stanko Kravanja , LD Bovec, * 14. 1. 1934, † 15. 4. 2017.
Bogdan Kontič , LD Velenje, * 14. 10. 1929, † 28. 3. 2017.	Alojz Kosec , LD Velika Nedelja, * 28. 5. 1934, † 4. 5. 2017.
Danilo Krajnc , LD Goznik, Griže, * 6. 7. 1923, † 31. 3. 2017.	Anton Šircelj , LD Smuk, Semič, * 25. 9. 1941, † 14. 4. 2017.
Dušan Klančičar , LD Zagorje ob Savi, * 11. 8. 1948, † 26. 1. 2017.	

Umrlim časten spomin!

Veselse do kinologije in lova so podelovali tudi vsi trije Stanetovi bratje; postali so zvesti vzreditelji ter vsestranski vodniki. S psi so sodelovali na mednarodnih in državnih razstavah in tekmovanjih, kjer so dosegali odlične rezultate s kratkodlakimi istrskimi goniči.

Ko so se v letu 1972 zbirali mladi kinologi na Gorenjskem (pod mentorstvom Miloša Keliha), ki je bil ugleden kinološki sodnik za goniče in brak-jazbečarje na Gorenjskem, se je Stane odločil za pripravo na sodniški izpit, ki ga je opravil v letu 1974. Pri tedanji Komisiji za kinologijo pri ZLD Gorenjske se je ukvarjal z goniči. Bil je tudi ustanovni član LKD Gorenjske (1979), kjer je prevzel nalogo predsednika strokovnega sveta in jo opravljal vse do njegove zahrbtni bolezni leta 2002. Med drugimi zadolžitvami je bil tudi tajnik društva (1980 do 1982). Kot strokovnjak za goniče je pri KZS prevzel tudi nalogo predsednika VK za goniče (1979 do 2003). Sprejeli so ga za častnega predsednika komisije. Pod njegovim vodstvom so organizirali prve vzrejne preglede za goniče

v Sloveniji. Ima tudi največ zaslug za veljaven pravilnik o ocenjevanju dela goničev in vzrejni pravilnik za goniče. Stane je bil priljubljen predsednik VK, ker je s svojim znanjem in predvsem z lastnimi izkušnjami vzrediteljem rad pomagal in svetoval pri vzreji goničev. Kasneje je s svojo bavarko zastopal Slovenijo na prvi mednarodni tekmi barvarjev treh dežel v Avstriji (1976) in osvojil prvo mesto. Toda najraje je imel goniče. Takoj po ustanovitvi LKD Gorenjske je kot inštruktor za šolanje lovske psov vodil tečaje za šolanje, ki so bili sploh prvi tovrstni tečaji v Sloveniji za šolanje lovske psov in mladih vodnikov. Za zasluge na področju kinologije je od KZS prejel vsa mogoča odlikovanja, vključno z redom KZS I. stopnje. Tudi LKD Gorenjske mu je podelila vsa priznanja in ga sprejela za častnega člana.

Stane, vse od tvoje zahrbtni bolezni smo te pogrešali lovci in vsi slovenski kinologi, še posebno pa člani LKD Gorenjske. Občasno smo ga obiskovali in mu skušali olajšati bolezen. Z veseljem smo sprejemali

Naslikal: M. Samar

njegov prijazen nasmeš in dobro voljo, s čimer nam je dokazoval, da je še vedno med nami.

Dragi Stane, v velikem številu smo se z žalostjo v srcih še zadnjič za vedno poslovili od tebe lovci in tvoji prijatelji kinologi. V naših mislih boš

vedno ostal dober prijatelj, lovec in kinolog. Naj ti bo lahka domača gruda na škofjeloškem pokopališču in naj ti v večnih loviščih še naprej zvonijo glasovi goničev!

**LD Škofja Loka – M. G.
LKD Gorenjske – J. V.**

V spomin

Franc Golija (12. 5. 1938–30. 4. 2017)

Na zadnji aprilski dan se je poslovil **Franc Golija**, univ. dipl. inž. gozdarstva, iz Selc pri Škofji Loki. Zadnja leta je poskušal premagovati hudo bolezen, ki ga je naposled premagala. Na selškem pokopališču smo se z veličastnim lovskim pogrebom častno poslovili od našega nekdanjega predsednika in prijatelja. Pogreba so se udeležili tudi najvišji predstavniki LZ Slovenije in ZLD Gorenjske, mnogih drugih območnih zvez in zastopniki domala vseh gorenjskih LD. Od njega so se poslovili predstavniki avstrijskega in italijanskega lovstva, s katerimi je pokojnik sodeloval v Delovni skupnosti lovske zvez jugovzhodnega alpskega prostora (DS JVAP), in predstavniki slovenskih zamejskih lovske organizacije.

Rodil se je na Martinovi domačiji v Hebljarjih pri Sorici, na idilično lepem koncu Selške doline, v Zadnji Sori. Rodil se je v hiši, kjer je odrasčal tudi znani slovenski slikar moderne Ivan Grohar. Franc je bil slikarjev

pranečak. Otroštvo je preživel v številni družini v delavnem kmečkem okolju, kar mu je privzgojilo zdrave kmečke vrednote in dalo osnove njegovemu poznejšemu vztrajnemu delu na njegovi ustvarjalni in ne vedno lahki življenjski poti. Tudi njegov oče Janez je bil lovec, spoštovan in ugleden posestnik, ki je Franca, mladega študenta gozdarstva, pripeljal v lovske vrste leta 1959. Tistega leta sta bila ukinjena jelovška revirja takratnega državnega lovišča Triglav (predhodnik Triglavskega narodnega parka) in lovišče, dodeljeno jelovskim lovskim družinam, od katerih se jih je veliko preoblikovalo na novo. Tako je bil Franc, skupaj z domačimi lovci, eden od ustanoviteljev novonastale zdajšnje LD Sorica, njegov oče Janez pa njen prvi predsednik. Franc je bil vseh 58 let motor njenega razvoja in precej let njen predsednik. Enaintrideset zelo delovnih let je opravljal funkcije v različnih organih Lovske zveze Gorenjske, zdajšnje ZLD Gorenjske. V našem lovstvu je opravljal mnoge funkcije. Leta 1986 je bil izvoljen za prvega predsednika odbora Gorenjskega LGO in za člana IO ZLD Gorenjske. Leta 1994 so ga gorenjski lovci izvolili za svojega predsednika. Ko so gorenjski lovci leta 1996 soorganizirali III. Slovensko lovsko razstavo v Kranju (Narava – divjad – lovstvo), prvo tako razstavo v samostojni Sloveniji, je Franc z vso odgovornostjo in delovno zavzetostjo vodil njen pripravljalni odbor. Francova predanost lovstvu, delovna marljivost, doslednost in znanje tujih jezikov so botrovali funkcijam tudi v širšem sloven-

skem in mednarodnem lovskem prostoru. Maja 1993 je postal podpredsednik LZ Slovenije (1993 do 1997) in do leta 2001 predsednik ter podpredsednik njene komisije za mednarodne odnose. Tistega leta smo ga slovenski lovci izvolili za svojega predsednika (2001 do 2002).

Francova razgledanost, široko, evropsko poznavanje lovstva in razmerij v mednarodnem prostoru ga je privedlo tudi v DSJVAP. Trajajni sled je zapustil, ko je leta 1997 postal prvi in hkrati edini Slovenec, ki je predsedoval tej skupnosti. To mednarodno združenje lovske zvez iz Slovenije, avstrijskih in italijanskih dežel je eno najstarejših lovske združenj v Evropi, saj deluje že od leta 1953. In temu mogočnemu združenju 135.000 lovecev iz naštetih dežel, ki lovijo na okoli deset milijonih hektarov, je pokojni Franc predsedoval kar petnajst let, do leta 2012, ko so ga imenovali za častnega predsednika skupnosti. V mednarodnem svetu za lovstvo in varstvo divjadi (C I C) je bil njegov strokovni izvedenec in je kar nekaj let zastopal slovenske lovske barve na zasedanjih po vsem svetu, vse do argentinskega Buenos Airesa.

Lovci - smučarji se bodo Franca spominjali kot pogostega tekmovalca na lovskem veleslalomu na Skutinem ledeniku na Vadinah nad Jezerskim.

Golija je pustil viden pečat tudi v gospodarstvu Selške doline: ustanovil je in uspešno vodil družinsko podjetje Alpmetal, ki daje kruh več kot stotim zaposlenim in je postal pomemben gospodarski in zaposlitveni sub-

jekt Selške doline. Zavedal se je, da je turizem pomemben dejavnik razvoja Selške doline. Leta 1998 je zato prevzel smučarski center na Soriški planini, ga ohranil, posodobil in hkrati prenovil združni dom v Sorici. Zaradi njegovih zaslug za razvoj Selške doline ga je Občina Železniki imenovala za častnega občana.

V osamosvojitvenem času se je za kratek čas podal tudi v politiko, bil predsednik Obrtniške, kasnejše Liberalne stranke, eden od dvanajstih podpisnikov sporazuma o skupnem nastopanju na plebiscitu o samostojni Sloveniji ter zagovornik deklaracije o suverenosti RS. Bil je poslanec prvega slovenskega parlamenta (1990 do 1992).

Predvsem gorenjski lovci z njegovim odhodom izgubljajo uglednega lovca in spoštovanega predsednika, ki prav nikoli ni odrekel pomoči, ki je tudi daroval in sodeloval pri akcijah v dobro naše divjadi ali za pomoč lovstvu na vseh ravneh. Skromen, kot je bil, ni hlepel po ugodnostih in odlikovanjih; le-ta so prišla spontano. Prejel je vsa slovenska lovska odlikovanja in zlata odličja avstrijskih in italijanskih lovske organizacij.

Zapustil nas je lovec spoštljivih lovske načel, vzor pokončnosti, preudarnosti, ustvarjalnosti in razdajanja, mož besed in mož dejanja. Lovci bomo Franca z vso častjo in globokim spoštovanjem ohranili v spominu kot izjemnega človeka in prijatelja.

**Lovska zveza Slovenije, ZLD
Gorenjske, LD Sorica in
Delovna skupnost LZ JVAP
(B. G.)**

Plati zvona ne bijemo po toči!

Zadeva se nanaša na brezplodno delo vzrejnih komisij KZS. Prebral sem zapis delnega zbora sodnikov za lovske pasme. Ugotavljajo, da se zmanjšuje število lovskih psov, nihče pa se ne vpraša **zakaj**. Naštel bom le nekaj dejstev, ki so vzrok za takšno stanje. Pomanjkanje denarja

Foto: J. Pop

zagotovo ni glavni in edini vzrok, saj vodniki za vzrejne preglede kar globoko sežejo v žep. Kadar denarja zmanjkuje, je vzrok temu zagotovo razsipnost vodstva vzrejnih komisij po načelu »nič brez kilometrine in dnevnice« (sem sodijo tudi brezplodna potovanja v tujino).

Tudi posamezne odločitve nekaterih vzrejnih komisij so nepotrebne, saj le zvišujejo stroške vzreje. Psi jamarji morajo še enkrat opraviti preizkušnjo pred članom vzrejne komisije. Zakaj le jamarji? Pri pasmah iz drugih skupin tega ni treba. Do koga je to nezaupanje? Zagotovo je to nezaupanje do sodnika, ki je psa predhodno ocenil. Vse skupaj izpade zelo smešno v primeru, ko istega psa vodnik pripelje na ponovno vzrejno preizkušnjo, ocenjuje pa ga spet isti sodnik. Ena od rešitev bi bila, naj bi vodniki privedli psa na vzrejno preizkušnjo brez predhodno opravljenega PNZ in bi vse opravili na vzrejnem pregledu. Tako pa vzrejna komisija za pse jamarje po vseh predpisih

pse še enkrat telesno pregleda in jim določi paritvene kombinacije. Na prej omenjeno težavo sem opozoril z dopisom KSV KZS (Komisijo za strokovna vprašanja pri Kinološki zvezi Slovenije), vendar od tega organa še do danes nisem dobil odgovora.

Tarnati, da se zmanjšuje vzreja lovskih psov v Sloveniji zato, ker ni denarja, je izmišljotina. Po mojem prepričanju največjo škodo pri nekaterih pasmah delajo vodilni v vzrejnih komisijah, ki iz vzreje izločajo psice zaradi neznatnih hib. Ne zavedajo se, da pri oceni vrednotimo hibe kot lažje, težje in izločujoče (vzrejna prepoved). Kje je določeno (piše!), da morajo biti vsi psi za vzrejo samo odlični!? Pri tem pa enostavno pozabljam na dobre delovne zasnove ali jih ne upoštevamo. Na lovu pa bi lovili le s psi, ki imajo dobre lovske zasnove!

Ko sem že omenil vodilne osebe v nekaterih VK, sem tudi prepričan, da so s takim načinom dela veliko vodnikov pripravili do tega, da se nočejo več ukvarjati z vzrejo (mislijo si: »Ta in ta sodnik ne bo mojemu psu nikoli več gledal v gobec.«). Do tega so jih pripravili predvsem zaradi svoje vzvišenosti, arogance, neznanja in nepripravljenosti prislusniti tistim rejem in strokovnjakom, ki v slovenski lovski kinologiji niso od včeraj. Na žalost so ponekod zasedli pomembne položaje samo povzpetniški in vase zagledani strokovnjaki, ki menijo, da so vso pamet tega sveta pojedli z veliko žlico, položaje pa so večinoma zasedli brez referenc, nekateri celo brez ustreznih pogojev ali celo s ponarejenimi dosežki pri vodenju psov. Zato tudi marsikateri sposoben in ugleden sodnik noče več sodelovati in prevzeti odgovorne funkcije. Te ugotovitve in misli niso prav vse zrasle na mojem zelniku. Navsezadnje se sprašujem, ali je sploh smiselno na karkoli, kar je narobe v naši kinologiji, dobronamerno opozarjati? Meni in še nekaterim mojim somišljenikom se je takšno početje vračalo kot »bumerang«, pa naj je bilo to pod starim ali novim vodstvom KZS. Prepričan sem, da vse poteka po načelu: »Psi lajajo, karavana gre dalje ...« Videti je,

da to načelo postaja že del naše slovenske folklore.

Franc Svetec,
mednarodni kinološki sodnik

Preizkušnja zanesljivosti prinašanja izgubljenega 2017

Društvo ljubiteljev ptičarjev (DLP) vsako leto začne sezono preizkušanj psov ptičarjev s preizkušnjo v *zanesljivosti prinašanja izgubljenega* (PZPI).

Marčevsko sobotno jutro se je v LPN Fazan - Beltinci zbralo devet parov, kjer sta jih pozdravila **Vilko Turk**, predsednik DLP, in **Dragan Zemljčič**, direktor LPN Fazan - Beltinci. Sodniški zbor so sestavljali: **Vlado Vesel**, vodja, **Vojko Pirher**, **Lidija Šmigoc** in **Vili Postružnik**. Po predhodni položitvi mrtve divjadi (lisice) in ureditvi uvodnih formalnosti so se vodniki s psi, skupaj s sodniškim zborom, odpravili v lovišče.

Namen takšne preizkušnje je, da sodnik presoja zanesljivost lovskega psa v prinašanju, kar dokaže tako, da hladno divjad, v konkretnem primeru lisico, najde

usmeri iskat drugo položeno lisico. Kadar se pes vrne k vodniku brez plena, je dovoljeno psa še največ dvakrat poslati iskat nazaj v goščavo. Kadar pes ne najde položene divjadi ali jo najde in je ne prinese vodniku, je takega psa treba izločiti iz nadaljevanja preizkušnje.

Na tem mestu bi rad predvsem osvetlil pomembno podrobnost, ki je zelo pomembna pri preizkušnji lovskega psov. Med preizkušnjo smo imeli priložnost videti, da je pes št. 1 ni opravil, ker je bil trikrat napoten iskat položeno divjad, a je ni našel. Pri tem je teren označeval (markiral) na več mestih na razdalji 50 metrov od vodnika in tako motil območje za delo drugemu psu. Naslednji pes je pobral lisico na položaju št. 3, jo večkrat poprijel, stresel, spuščal na tla in jo naposled le nekako privlekel do vodnika, a je preizkušnjo vseeno opravil. Nato je prišel na vrsto pes št. 3. Divjad je bila položena na 1. in 2. položaju, v skladu z določbami pravilnika o taki preizkušnji pa mora sodniški zbor vodnika s svojim psom napotiti na prvi dve mesti. Vodnik je psa spustil, vendar je imel težave pri delu, ker sta ga motila dah vlečene lisice in

Foto: S. Ferencič

Namen preizkušnje v zanesljivosti prinašanja lovskega psa je, da pred sodniki dokaže, da hladno divjad (na preizkušnji lisico) zanesljivo najde in jo vedno prinese vodniku. Le tak je dejansko uporaben lovski pes.

in prinese vodniku. Vodnik psa z enkratnim ukazom pošlje v goščavo, kjer je približno sto metrov stran položena lisica. Vsak pes ima 20 minut časa, da jo najde in prinese svojemu vodniku. Pri tem ni nujno, da prinese lisico, ki je položena zanj, ampak lahko tudi drugo, če sta morda sočasno odloženi dve. V takem primeru se psa naslednjega vodnika

Popravek

V prispevku Uporabnostna preizkušnja psov po krvnem sledu, Lovec, 5/2017, str. 291, je nastala napaka pri navedbi vodnice psa krvosledca. Preizkušnjo po krvnem sledu je opravila psička bavarska barvarka vodnice **Andreje Peček**, 94, II. n. r. (in ne Andreja Pečka).

Za napako se opravičujemo!
Uredništvo

KINOLOŠKA ZVEZA SLOVENIJE SE JAVNO OPRAVIČUJE
MEDNARODNEMU KINOLOŠKEMU SODNIKU g. FRANCU SVETCU

- zaradi nezakonitega odvzema sodniške licence,
- po sklepu UO KZS 4/2 z dne 23. 4. 2013, ki mu je predsedoval takratni predsednik KZS Blaž Kavčič.

Nemški ptičar prinaša lisico.

urinsko označevanje predhodnega psa. Na podlagi vidnega so sodniki sprejeli razumno odločitev, da so temu psu dodelili nov teren, na novo položili lisico in počakali nekaj časa. Šele nato je vodnik s svojim psom lahko začel z delom. Tako odločitev so sprejeli zato, ker so bile na prvih dveh mestih za psa popolnoma neustrezne razmere za preskus. Psa je motil dah, ki ga je

prinašal veter zaradi vlake divjadi in označevanja (markiranja) psa, ki je delal pred njim. Ker pes niti približno ni imel enakih razmer kot preostali psi, se je sodniški zbor pravilno odločil, naj vodnik z omenjenim psom opravlja preizkušnjo na drugem terenu, kjer ga ni označeval predhodni pes. Pravilnost take odločitve potrjuje dejstvo, da je pes potreboval le približno pet minut, da je na novem terenu našel položeno divjad in jo prinesel vodniku ter mu jo pravilno oddal. Tega dela ne smemo razumeti kot »opravljeno delo s pridržkom«, saj je bila sprejeta odločitev edino pravična za pravilno presojo dela psa glede na trenutne razmere na terenu.

Preizkušnjo je uspešno opravilo sedem vodnikov z njihovimi psi, kar je nedvomno odraz truda in vlaganj vodnikov v šolanje psov in glede na prejšnja leta zelo visok odstotek uspešnosti. Zahvaliti se je treba upravljavcu LPN Fazan - Beltinci za uporabo dela lovišča in tudi pomoč na terenu.

Sašo Ferenčič

Jožetu v slovo

Šestnajstega marca je v Ljubljani šumrl naš lovski in kinološki tovariš – dolgoletni delavec UNZ in poklicni inštruktor za šolanje službenih psov Jože Selan (1929–2017). Kot izjemno uspešen dolgoletni poklicni inštruktor, ki je šolanju psov posvetil vso delovno dobo in pokoj, je tudi v

jugoslovanski in slovenski lovski kinologiji pustil svoj neizbrisen pečat in sledi. Jože je bil lovec, član LD Tomišelj (1963–2015), od leta 1970 tudi aktiven mednarodni sodnik za telesno obliko in delo celinskih ter angleških ptičarjev ter član Društva ljubiteljev ptičarjev (1970–2010). Mnogi vodniki lovskih psov, še posebno ptičarjev, se bomo Jožeta spominjali s hvaležnostjo, saj nam je kot strokovnjak za šolanje psov odkril mnoge skrivnosti in nesebično pomagal usposobiti naše pse v vsestransko uporabne pomočnike za lov. Na tečajih za šolanje nas je mnoge sočasno vzgajal kot vodnike in nam obenem pomagal izšolati pse, s katerimi smo lahko dolga leta uživali na lovih in z njimi uspešno tekmovali na kinoloških prireditvah. Za vse, kar nam je nudil s svojim znanjem, izkušnjami in nesebičnim tovarštvom, smo mu mnogi kinologi in lovci izjemno hvaležni, zato ga ne bomo pozabili. – Njegovi lovski in kinološki sodelavci in prijatelji – B. L.

Predvidena legla lovskih psov

Nemški lovski terier (SLRLT):

O: 5/I, m: 5/I, 17. 5. 2017,
Zdravko Garmut,
Sp. Kapla 35, 2362 Kapla.
O: tuj plemenjak, m: 4/I, 20. 5. 2017,
Martin Pajek,
Planinski vrh 1,
3225 Planina pri Sevnici.
O: tuj plemenjak, m: 4/I, 24. 5. 2017,
Darko Pungeršič,
Vinji Vrh 8 b,
8220 Šmarješke Toplice.
O: tuj plemenjak, m: 4/I, 1. 6. 2017,
Stanislav Pišek,
Žazar 16, 1354 Horjul.
O: tuj plemenjak, m: 5/I, 2. 6. 2017,
Martin Kraševac,
Šolska ul. 4, 8330 Metlika.
O: 5/I, m: 5/I, 5. 6. 2017,
Rudi Verovnik,
Otiški Vrh 15, 2373 Šentjanž.

Resasti jazbečar (SLRJr):

O: 5/I, m: 4/I, 29. 4. 2017,
Robert Skok,
Planina 3, 1336 Kostel.

Posavski gonič (SLRGp):

O: tuj plemenjak, m: 4/I,
26. 5. 2017,
David Gazvoda,
Pečke 4, 2321 Makole.
O: 4/I, m: 4/I, 29. 5. 2017,
Aleksander Kuster,
V. Vrhe 19, 1295 Ivančna Gorica.

Brak - jazbečar (SLRBj):

O: 5/I, m: 4/I, 21. 5. 2017,
Miha Juršič,
Sp. Gorče 5, 3314 Braslovče.

O: 4/I, m: 4/I, 2. 6. 2017,
David Gazvoda,
Pečke 4, 2321 Makole.

Nemški gonič (SLRNg):

O: 4/I, m: 5/I, 22. 5. 2017,
Branko Sluga,
Škoflje 36, 6217 Vremski Britof.

Brandl brak (SLRBb):

O: 4/I, m: 4/I, 3. 6. 2017,
Sašo Sila,
Kajuhova 2, 6215 Divača.

Nemški kratkodlaki ptičar (SLRNkp):

O: 5/JZP, m: 4/JZP, 16. 5. 2017,
Silvo Kralj,
Spuhlja 131 b, 2250 Ptuj.
O: 5/SPP, m: 4/JZP, 25. 5. 2017,
Vilko Turk,
Lovrenc na Dravskem polju 66 a,
2324 Lovrenc na Dravskem polju.
O: tuj plemenjak, m: 5/JZP,
28. 5. 2017,
MNZ Policija,
Štefanova 2, 1000 Ljubljana.

Labradorski prinašalec (SLRLR):

O: 5/LPR, m: 4/VPR, 20. 5. 2017,
Tjaša Jeke,
Veliko Mraševo 55, 8312 Podbočje.

Angleški špringer španjel (SLRšš):

O: 5/I, m: 4/I, 12. 5. 2017,
Matjaž Kuhar,
Malence 5 b,
8311 Kostonjica na Krki.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovski optika

Prodajam odlično kombinirko (izdelek Sodie, Borovlje), kal. 16/7 x 65 R (cena 1.500 €). Tel.: 041/887-502.

Prodajam Suhlovo šibrenico, kal. 20-20, angleško kopito. Tel.: 051/346-325.

Zelo ugodno prodajam naboje, kal. 7 x 65 R, RWS (1,3 €/kos), Sellier & Bellot (0,85 €/kos). Tel.: 031/014-448.

Prodajam dobro ohranjeno risanico CZ, kal. .22-250 Rem., z optiko Nixon 3-9 x 40. Tel.: 041/ 707-628.

Prodajam lepo ohranjen revolver Taurus, kal. .357 Mag. (9 mm), s kratko cevjo ali ga zamenjam za MK-pistolo. Cena ugodna. Tel.: 041/849-241.

Prodajam dobro ohranjeno repetirno risanico, kranjske izdelave, kal. 8 x 57 s str. daljnogledom Swarovski, 6 x 42 (zasušna montaža) in dobro ohranjeno češko šibrenico, kal. 12 - 12. Cena po dogovoru. Tel.: 040/ 163-121.

Ugodno prodajam češko kombinirano puško ZH, kal. 16/7 x 57 R, s str. daljnogledom Swarovski 4 x 32 (Suhlova montaža) in menjalnimi cevmi 16/16 (cena

900 €) ter **risanico CZ**, kal. 7 x 57, s str. daljnogledom (500 €). Obe puški sta dobro ohranjeni. Tel.: 041/706-785.

Iz zbirke **prodajam puške, pištole in revolverje**. Tel.: 041/ 500-200.

Kupim vložno cev, kal. .22 LR, za v šibreno cev, kal. 16. Tel.: 041/463-585.

Ugodno prodajam repetirno risanico, kal. 7 x 57, z naprožilom in z montirano optično piko kakovostnejše znamke. Tel.: 041/ 690-846.

Lovski psi

Na voljo so **kratkodlaki vajmarčani**. Psica Festa izpod Kuma in plemenjak Elkmarr Von der Vogelweide sta oba lovsko preizkušena in lepe zunanosti ter značaja (www.weimaranec.si.) Tel.: 051/818-988.

Ugodno prodajam nemško prepelčarko - serko (zelo dobro za lov). Je telesno ocenjena, ima vzrejno dovoljenje in vse potrebne delovne preizkušnje, tudi po KS. Tel.: 041/267-577.

Prodajam mlade resaste jazbečarje, odličnih staršev. Mogoče je takojšen prevzem. Tel.: 051/652-682.

LOVSKA DRUŽINA BRASLOVČE

vabi na

TRADICIONALNO MEDDRUŽINSKO LOVSKO STRELSKO TEKMOVANJE v počastitev DNEVA DRŽAVNOSTI.

Tekmovanje bo v nedeljo, 25. 6. 2017, ob 9. uri na strelišču BOŠTUNOVEC, Povrh 83, Braslovče.

Pot do strelišča bo označena iz smeri Celje - Ljubljana, izvoz Šentrupert, smer Logarska dolina. Strelišče je od avtoceste oddaljeno okrog 4 km po asfaltni cesti.

Pogoji in pravila tekmovanja so natančno navedeni na spletnih straneh LZS.

Vabljeni!

Prodaj mlade brandl brake (5 samčkov in ena samička), potomce odličnih delovnih staršev. Oddaja po 1. 7. 2017. Tel.: 041/ 596-180; silvo.kumelj@gmail.com.

Prodaj mlade nemške lovske terierje odličnih staršev. Tel.: 041/933-938.

Drugo

Broške, gumbi, prstani iz jelenjega rogova – izdelki umetnostne obrti. Franc Barbič, Verje 53, Medvode. Tel.: (01) 362-12-30; 031/770-675.

Izdelam vam pasti – lovke iz nerjavne kovine za odlov živih živali, velikosti: 30 x 30, 30 x 30, 35 x 35 cm; dolžine: 50, 60, 70, 80, 100 in 120 cm. V teh pasteh žival ostane nepoškodovana. WWW.RA-JGELJ.SI Tel.: 041/642-184.

Izdelam vam pasti za lov polhov (več vrst), krmilnice in valilnice za ptice duplarice (več vrst) ter neto-pirnice. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodaj valilna jajca fazanov, jerebic in rac ter mlade fazane in race. Tel.: 041/717-464.

Prodaj novo, trenutno eno izmed najboljših in naprednih **lovskih kamer**. Nevidna IR-bliskavica, MMS- in GPRS-funkcija, 12-MP-fotoapar, odporna proti vsem vremenskim vplivom. V maskirni barvi in čvrste zgradbe. Takojšnje obvestilo s fotografijo na vaš mobilni telefon ali računalnik. Dveletno jamstvo in slovenska navodila! Tel.: 041/ 353-319.

Prodaj novo **elektronsko ovratnico za šolanje psa**. Domet od 250 do 1600 metrov. Ugodno in s triletnim jamstvom. Tel.: 041/353-319.

Prodaj nov **IR-laser** z montažo za nočno optiko. Neviden za divjad in z dometom 400 metrov. Tel.: 041/406-471.

JUNIJ							
Datum	Luna	Sonce		zora/mrak (navt.)			
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet.	konec	
1. Če	12:33	1:31	5:14	20:46	3:47	22:13	☺
2. Pe	13:38	2:02	5:14	20:47	3:47	22:14	
3. So	14:42	2:30	5:13	20:47	3:46	22:15	
4. Ne	15:43	2:56	5:13	20:48	3:45	22:16	
5. Po	16:45	3:22	5:12	20:49	3:44	22:18	
6. To	17:44	3:49	5:12	20:50	3:43	22:19	
7. Sr	18:44	4:18	5:12	20:50	3:43	22:20	
8. Če	19:41	4:50	5:11	20:51	3:42	22:20	
9. Pe	20:36	5:26	5:11	20:52	3:42	22:21	☺
10. So	21:27	6:07	5:11	20:52	3:41	22:22	
11. Ne	22:15	6:53	5:11	20:53	3:41	22:23	
12. Po	22:58	7:43	5:10	20:53	3:40	22:24	
13. To	23:36	8:39	5:10	20:54	3:40	22:24	
14. Sr	-----	9:38	5:10	20:54	3:40	22:25	
15. Če	0:10	10:40	5:10	20:55	3:40	22:26	
16. Pe	0:42	11:44	5:10	20:55	3:40	22:26	
17. So	1:11	12:51	5:10	20:56	3:39	22:27	☺
18. Ne	1:40	14:00	5:10	20:56	3:39	22:27	
19. Po	2:10	15:11	5:10	20:56	3:40	22:27	
20. To	2:42	16:25	5:11	20:56	3:40	22:28	
21. Sr	3:16	17:40	5:11	20:57	3:40	22:28	
22. Če	3:58	18:55	5:11	20:57	3:40	22:28	
23. Pe	4:46	20:06	5:11	20:57	3:40	22:28	
24. So	5:42	21:10	5:12	20:57	3:41	22:28	☺
25. Ne	6:46	22:05	5:12	20:57	3:41	22:28	
26. Po	7:55	22:52	5:12	20:57	3:42	22:28	
27. To	9:06	23:30	5:13	20:57	3:42	22:28	
28. Sr	10:17	-----	5:13	20:57	3:43	22:27	
29. Če	11:25	0:04	5:14	20:57	3:43	22:27	
30. Pe	12:31	0:33	5:14	20:57	3:44	22:27	

Zelo ugodno prodaj neuporabljen **lovski krog** Mura, št. 50 (komplet, s srjaco in kravato). Cena 100 €. Tel.: 031/014-448.

Prodaj vozilo Dacia Duster 4WD 1,5 dCi, letnik 2013, odličen, 4 x 4 pogon, slovensko poreklo, servisiran. Možnost obročnega plačila. Ugodno. Tel.: 041/507-559.

Prodaj kakovostno **navadno jelenjad** iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV IN VZREJNA KOMISIJA
v sodelovanju z LPN Fazan – Beltinci organizira

5. MEMORIAL VLADIMIRJA PLENIČARJA UPORABNOSTNA PREIZKUŠNJA V DELU PO UMETNI KRVNI SLEDI ZA VSE PASME PTIČARJEV

po sedaj veljavnem pravilniku o uporabnosti preizkušnji v delu po umetni krvni sledi. Zbor udeležencev: 24. junija 2017 ob 8. uri pred upravo lovišča LPN Fazan – Beltinci. Preizkušnja je namenjena predvsem vodnikom pričarjev, za katere ni prijavnine. Število psov je omejeno na 12. Vodnik mora imeti s seboj vso potrebno opremo za psa in zase, veljavno lovsko izkaznico, člansko izkaznico DLP, originalni rodovnik in obvezno veterinarsko potrdilo o cepljenju proti steklini. Prijavo s fotokopijo obeh strani rodovnika pošljite na naslov: Lidija Smigoc, Bukovci 4, 2281 Markovci. Na istem naslovu dobite prijavnico (Obr. P. št. 1), info: mobilni 031 616 283 ali mail: siviljstvo.smigoc@gmail.com

Zadnji rok prijave: 19. junij 2017.

VK KZS za barvarje,
LKD Bela krajina
in LPN (lovišča s posebnim namenom) na Kočevskem
organizirajo

17. 6. 2016 v lovišču LPN Medved - Kočevje

23. DRŽAVNO SAMOSTOJNO TEKMO PO KRVNEM SLEDU za barvarje.

Zbor udeležencev bo ob 8. uri pri gozdarski hiši na Resah (v revirju LPN Gače).

Sledi bodo položene s parkljem in krvjo divjega prašiča. Zmagovalec preizkušnje bo pridobil pravico do odstrela jelena starostne kategorije 2-4.

Prijave: do 10. 6. 2017 po e-pošti: bojan.debersek@gmail.com

Informacije: Bojan Deberšek, tel.: 041/730-551.

Organizator si pridržuje pravico omejiti število sodelujočih psov.

Vabljeni!

Lovska zveza Slovenije

KOMISIJA ZA LOVSKO KINOLOGIJO LZS, VZREJNA KOMISIJA ZA BARVARJE pri KZS

organizirata

TEČAJ ZA VODNIKE KRVOSLEDCEV 2017

Tečaj bo potekal 29., 30. junija in 1. julija 2017
v lovišču LD ŠMARTNO NA POHORJU.

Zborni mesto bo v četrtek, 29. junija 2017, ob 10. uri (Hotel Jakec, RTC Trije Kralji, Planina pod Šumikom 5, 2316 Zgornja Ložnica).

Tečaj je plačljiv in ga je treba plačati po predhodni prijavi. Višina je odvisna od števila prijavljenih udeležencev.

Tečaj je namenjen usposabljanju vodnikov, ki imajo lovske pse primerne pasme za šolanje v delu po krvni sledi in se želijo ukvarjati z iskanjem ranjene divjadi.

Od udeležencev pričakujemo:

- da imajo vsaj tri leta lovskega staža,
- da vodijo psa lovske pasme, ki obvlada osnovne vaje ubogljivosti in ima opravljen PNZ za svojo pasemsko skupino.

Prijave (ime, priimek, naslov, telefonska št., e-poštni naslov, LD, želi nočitev ali ne) pošljite do 20. 6. 2017 na naslov:

LZ MARIBOR, Tržaška cesta 65, SI-2000 MARIBOR
(e-naslov: lovskazveza.maribor@siol.net);
031/570/507 Božidar Kunej, strokovni tajnik LZ Maribor.

Dodatne informacije:

041/730/551 – Bojan Deberšek,
041/736/988 – Zdravko Brezovšek, in
041/520/801 – Radoš Burnik.

VABLJENI!

Lovska zveza Slovenije

Odperto prvenstvo LZS v A TRAP-u

Strelišče Gaj - Pragersko

priraja

Odperto prvenstvo LZS v A-TRAP-u, ki bo 17. 6. 2017 z začetkom ob 9.30 na strelišču Gaj - Pragersko na Pragerskem.

- Starostne kategorije: mladinci, ženske, člani, veterani in superveterani.
- Strelci bodo streljali na 100 golobov.
- V primeru enakih rezultatov za prva tri mesta (v vsaki kategoriji) bo po potrebi razstreljevanje na izpadanje.

V vsaki starostni kategoriji bodo strelci prejeli medalje, vendar le, če bo v kategoriji nastopilo vsaj pet strelcev, v skupni razvrstitvi vseh starostnih kategorij pa bodo najboljši prejeli praktične nagrade.

Prijavnina je 40 evrov, ki jo je treba poravnati na strelišču ob prijavi. Prihod tekmovalcev bo od 8. do 9. ure, začetek tekmovanja pa ob 9.30.

Vabljeni!

Povsem vodotesen **LOVSKI DALJNOGLED**
Dobra vidljivost v mraku **SANJU 8x42 WPR**
Polnjen z nitrogenom
Gumirano ohišje
10-letno jamstvo
Ugodna cena: 198,00 €

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
 Brnčičeva ulica 13,
 1231 Ljubljana-Črnuče
 tel./fax: 01/426 32 72
 e-mail: tehnooptika@siot.net
 www.tehnooptika-smolnikar.si

NIKON Prostaff5 8x42
 Akcijska cena: **199,00 €**

NIKON Prostaff 3-9x40 NP
 Akcijska cena: **190,00 €**
 Cene veljajo do razprodaje zaloge

Nikon

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

ČEVLJI VANCOUVER DIEMME

Vibram SympaTex

- 100% VODOTESNOST
- 100% ODPORNOST PROTI VETRU
- MEMBRANA Z VODNIM STOLPCEM
- OPTIMALNO DIHANJE
- IZJEMNA VZDRŽLIVOST
- ZUNANJI MATERIAL: NABUK USNJE
- DVOJNA NOTRANJA PODLOGA
- VIBRAM PODPLAT IZ GUME
- SPODNJA OBROBA IZ GUME

www.medo-sport.si

MEDO sport
 TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

MEDOSPORT GROSUPJE, Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROSUPJE, tel. 01/ 787 37 00, fax: 01/ 787 37 02 e-mail: medosport@bros.si

MEDOSPORT ČENOMELI, Ulica na Utrdbah 24, 8340 ČENOMELI, tel.: 07/ 306 24 70 e-mail: medosport@bros.si

Na jelena v roku

Hrvaška: 890 € za uplenitev jelena z rogovjem trofejne vrednosti do 150 CIC oz. 1.490 € z rogovjem za medaljo. V Sloveniji 1.230 € in 1.950 € za enako močni trofeji.

Južna Afrika: 11-dnevni safari v šestih dneh lova, odstrelom divjadi šestih vrst, vsemi prevozi, tudi letalskim iz Ljubljane, za 3.890 €. Termin: 9.-19. 9. Ugodnost za zgodnje prijave: brezplačen odstrel trofejnega gnuja!

Sable antilopa: odstrel že za 3.500 €, odstrel bivola pa za 8.900 €.

Lov na sibirskega srnjaka v prsku (Kurgan, Rusija); 6 dni lova in odstrel srnjaka za 2.970 € v terminu 8.-16. 9. 2017. Dodatna možnost: lov losa v roku s plačilom 2.500 € po odstrelu.

Kanada: 5 dni lova in odstrel dveh belorepih jelenov za 2.950 €.

10-dnevni lov s čolnom na losa na Aljaski (povprečen razpon lopat je 160 cm) za 22.000 USD; kombinacija z odstrelom grizlija 29.000 USD.

Kozorog v Kirgiziji: 5 dni lova, odstrel enega kozoroga ne glede na trofejno vrednost za ceno 4.980 € v septembru ali oktobru 2017.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

DOG TRACE

ELEKTRONSKE
 ovratnice za učenje psa
 ovratnice proti lajanju
 nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
 DOSTOPNE CENE
 EVROPSKI IZDELEK
 3 LETNA GARANCIJE

akcija -20%

M-NET, d.o.o., TEL.: 040 760 760

www.dogtrace.si
 e-mail: info@dogtrace.si

KAHLES

Helia 1-5 x 24i

Helia 2-10 x 50i

Helia 2,4-12 x 56i

Popolnost, ki jo opazite!

Nova Helia prepiča z brezkompromisno osredotočenostjo k bistvu in izpolnjuje našo jasno in iskreno obljubo kakovosti: Popolnost, ki jo opazite!

Dostopno od zdaj naprej

kahles.at

Z8i

ULTIMATIVNE
SPOSOBNOSTI.
DOVRŠENO
OBLIKOVANJE.

Z8i je nov vrhunski strelni daljnogled, ki ga je izdelal SWAROVSKI OPTIK. Z njegov 8x zoomom in izjemno optiko ste opramljeni za katero koli obliko lova. Ima vitko 30 mm (1,2 inčno) osrednjo cev, ki se skladno ujema s katerim koli lovskim orožjem. Prožna balistična kupola in FLEXCHANGE, prvi spremenljiv namerilni križ, ki ga je mogoče vključiti ali izključiti po želji in ki nudi vsestransko uporabnost v vseh razmerah lova. Ko so sekunde odločilne – SWAROVSKI OPTIK.

SEE THE UNSEEN
WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

SWAROVSKI
OPTIK